

151.6

๔.๖๗๓

๕.๖

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนนันทกัตกรสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี

ปริญญาโท

ของ

สุมา ชัยลักษณ์านนท์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

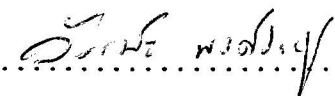
กุมภาพันธ์ 2542

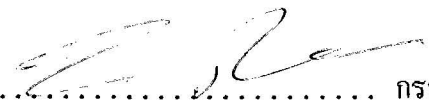
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

117674

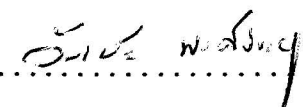
คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

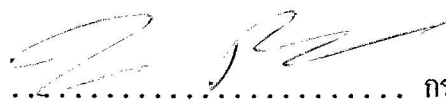
คณะกรรมการควบคุม

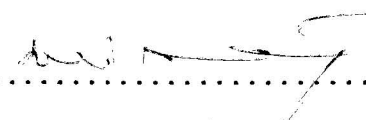
.... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร)

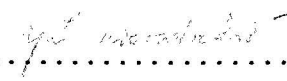
.... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภูณณอนันตพงษ์)

คณะกรรมการสอบ

.... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร)

.... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภูณณอนันตพงษ์)

.... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์บึงอร เสตนนท์)

.... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยูวดี เขียวระสีกี)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

วันที่ 26 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยุวดี เทียมระประสิทธิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์บังอร เสดนันท์ กรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนวคิดและข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อความสมบูรณ์ของปริญญานิพนธ์ ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์บังอร เสดนันท์ และอาจารย์พรณิศา วาณิชยการ ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือในการตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณหัวหน้าภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จัตรสุภกุล ที่ให้กำลังใจและเอื้ออาทรต่อศิษย์ทุก ๆ คนด้วยดีเสมอมา และคณาจารย์ในภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ อาจารย์แนะแนว และนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานีที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์และความร่วมมือเป็นอย่างดียิ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ คุณสุรเดช ชัยลักษณ์านนท์ คุณสุรีย์ ชัยลักษณ์านนท์ และอาจารย์คมสัน พฤกษ์ไพศาล ที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือให้ความอนุเคราะห์ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณเพื่อน ๆ วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนวทุก ๆ คน ที่สนับสนุนและให้กำลังใจผู้วิจัยมาตลอด

ขอขอบคุณ คุณสหัส รोजना ที่ได้ช่วยจัดพิมพ์ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์

คุณค่าที่ได้จากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบอบแต่คุณพ่อ คุณแม่ ที่เป็นที่รักและเคารพยิ่ง และคณะครู-อาจารย์ที่ให้การอบรมสั่งสอนตลอดจนสนับสนุนช่วยเหลือและ เป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยจนสำเร็จการศึกษา

สุมา ชัยลักษณ์านนท์

สารบัญ

บทที่

หน้า

1 บทนำ

คำนำ	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6

2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

✓ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคำนิยามในการเลือกอาชีพ	13
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำนิยามในการเลือกอาชีพ	48
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศ	51
✓ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	53
✓ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพเกี่ยวกับอาชีพ	55
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู	58
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของบิดามารดา	61
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของบิดามารดา	61
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรายได้ของบิดามารดา	63
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของบิดามารดา	64
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพ	66
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตที่อยู่อาศัยของนักเรียน	67

3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง	70
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	72
วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ	72
วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	85
วิธีจัดกระทำกับข้อมูล	85
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	86

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาค้นคว้า

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล	87
ผลการศึกษาค้นคว้า	89

5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ	109
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	109
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	109
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	109
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	109
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	110
วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	110
การวิเคราะห์ข้อมูล	110
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	111
อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า	114
ข้อเสนอแนะ	124

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	125
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก	137
ภาคผนวก ข	155
ประวัติย่อของผู้วิจัย	159

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างนักเรียนโรงเรียนอำเภอเมือง	71
2	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างนักเรียนโรงเรียนอำเภอรอบนอก	71
3	แสดงจำนวนร้อยละของนักเรียน จำแนกตามตัวแปรเพศ ผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนรู้ บุคลิกภาพเกี่ยวกับอาชีพ การอบรมเลี้ยงดู การศึกษาของบิดา มารดา อาชีพของบิดามารดา รายได้ของบิดามารดา ความคาดหวังของ บิดามารดา และเขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน	89
4	แสดงค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่านิยมในการเลือกอาชีพของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอำเภอเมือง	94
5	แสดงค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่านิยมในการเลือกอาชีพของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอำเภอรอบนอก	95
6	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรด้านส่วนตัวและด้านสิ่งแวดล้อมกับ ค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียน	96
7	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านรายได้ของ นักเรียน	100
8	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความคิด สร้างสรรค์ของนักเรียน	101
9	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความมีอิสระ ของนักเรียน	102
10	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพความมีอำนาจ และการเป็นผู้นำของนักเรียน	103
11	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านเกียรติยศชื่อเสียง และความก้าวหน้าของนักเรียน	104
12	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านสภาพแวดล้อม ที่ดีของนักเรียน	105

13	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความมั่นคง ปลอดภัยของนักเรียน	106
14	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านบริการสังคม	107
15	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพโดยรวมทุกด้าน ของนักเรียน	108
16	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบสอบถามค่านิยมในการเลือกอาชีพ	156
17	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู	158

บทที่ 1

บทนำ

คำนำ

ในสภาวะการณ์ปัจจุบันประเทศไทยมีความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุ เทคโนโลยีรวมทั้ง การสื่อสารอย่างมากมายทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านสภาพสังคม ค่านิยม สิ่งแวดล้อมและ เศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้การดำรงชีวิตของคนไทยทั่วประเทศ ต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย (อาภา ถนัดช่าง. 2529 : 23) สำหรับการเปลี่ยนแปลงด้านอาชีพนั้น

✕ ในปัจจุบันบุคคลมีอิสระในการเลือกอาชีพมากขึ้น เพราะบุคคลเริ่มเปลี่ยนแปลงค่านิยมของอาชีพเก่า ๆ มายึดถือค่านิยมสากลและจำนวนอาชีพในสังคมเพิ่มขึ้น แต่ละอาชีพต้องการบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถเข้าไปปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (คมเพชร ฉัตรสุณกุล. 2521 : 2)

การที่บุคคลประกอบอาชีพได้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ ความสนใจของตนนั้น นอกจากจะทำให้เศรษฐกิจของบุคคลนั้นดีขึ้นแล้วยังเป็นผลทำให้เศรษฐกิจของประเทศชาติดีขึ้นด้วย ซึ่ง โร (Roe. 1965 : 35) กล่าวว่า อาชีพนอกจากจะเป็นวิถีทางที่จะได้มาซึ่งค่าตอบแทน เพื่อนำไปซื้อปัจจัยต่าง ๆ มาสนองความต้องการทางร่างกายแล้ว ยังเป็นกิจกรรมที่สนองความต้องการทางจิตใจและความต้องการทางสังคมของมนุษย์อีกด้วย อาชีพจึงมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์มาก

๑) การตัดสินใจเลือกอาชีพเป็นสิ่งสำคัญ เพราะผลของการตัดสินใจเลือกอาชีพจะทำให้บุคคลนั้นมีโอกาสเลื่อนขั้นขึ้นทางสังคมจากขั้นต่ำไปสู่ขั้นสูงได้ ส่งผลให้ชีวิตของบุคคลนั้นเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี แต่จากสภาพสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไปมากทำให้อาชีพใหม่ๆ เกิดขึ้นมาก อาชีพแต่ละอย่างก็มีลักษณะแตกต่างกันออกไปซึ่งทำให้เกิดความยุ่งยากแก่ผู้ที่ต้องการเลือกอาชีพเป็นอย่างยิ่ง เครช (วิไลวรรณ นุ่มประสิทธิ์. 2530 : 14; อ้างอิงมาจาก Krech. 1962) มีความเห็นเกี่ยวกับการเลือกอาชีพหรือการเลือกงานนี้ว่า เป็นจุดยุ่งยากลำบากจุดหนึ่งของบุคคล เพราะเมื่อเลือกแล้วจะเป็นไปได้จริงตามที่เลือกหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับ การเลือกขั้นสุดท้าย ซึ่งเป็นไปตามองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของบุคคลประการหนึ่งคือ ค่านิยมในการเลือกอาชีพ ทั้งนี้เพราะค่านิยมเป็นผลสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการของบุคคลซึ่งทำให้แต่ละบุคคลรู้ถึงความต้องการอันเป็นจุดมุ่งหมายและแนวทางการปฏิบัติ ซึ่งแต่ละบุคคลใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา คุณลักษณะของอาชีพ เมื่อบุคคลมีค่านิยมก็มีแนวโน้มที่จะเลือก

ประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับค่านิยมนั้น ๆ ดังที่ สุนทรื โคมิน และสนิท สมักรการ (2522 : 3) ได้กล่าวไว้ว่า ค่านิยมมีบทบาทสำคัญมากต่อพฤติกรรมของมนุษย์ ในฐานะที่เป็นตัวตัดสินใจ กำหนด ตัวนา หรือผลักดันให้พฤติกรรมนั้นเอียงไปทางใดทางหนึ่ง ค่านิยมจึงเป็นพลังซ่อนเร้น อยู่ภายใต้พฤติกรรมส่วนใหญ่ของมนุษย์ และนอกจากนี้กินซ์เบิร์กและคณะ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 4; อ้างอิงมาจาก Ginzberg and other. 1967) ได้กล่าวถึงค่านิยมในส่วนที่สัมพันธ์ กับงานหรืออาชีพไว้ว่า ค่านิยมของบุคคลจะช่วยในการวางแผนและเลือกงานหรืออาชีพของบุคคล และค่านิยมจะเป็นสิ่งกำหนดว่าบุคคลนั้นจะเลือกงานหรือเลือกประกอบอาชีพใด

สำหรับระยะเวลาที่เหมาะสมในการเตรียมบุคคลเพื่อประกอบอาชีพ คือระยะเวลาที่ นักเรียนกำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษา เพราะนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจะมี อายุอยู่ในช่วง 15-16 ปี ซึ่งบุคคลที่อยู่ในช่วงอายุนี้อาจจะให้ความสำคัญของค่านิยม ในการตัดสินใจ เลือกงานหรืออาชีพสูงกว่าความสนใจ และความสามารถ (Ginzberg. 1966) ซึ่งสอดคล้อง กับความคิดเห็นของ เฮิร์ลอค (สมโภชน์ สมบูรณ์. 2525 : 3; อ้างอิงมาจาก Hurlock. 1967) ที่ว่าวัยรุ่นเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อแห่งการปรับตัว วัยแห่งปัญหา วัยแห่งการเคร่งเครียดทาง อารมณ์ วัยนี้ค่านิยมจึงมีบทบาทในการตัดสินใจ และเป็นระยะที่กำลังพัฒนาค่านิยมสูงสุด และ เมื่อนักเรียนกำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อันเป็นระยะสุดท้ายของประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งจะต้องมีการตัดสินใจครั้งใหญ่อีกครั้งหนึ่ง (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2531 : 5 - 6) นอกจากนี้ ความคิดเห็นของ อีริกสัน (สมโภชน์ สมบูรณ์. 2525 : 3; อ้างอิงมาจาก Erickson. 1963) ที่ว่า ระยะวัยรุ่นเป็นช่วงวิกฤติของบุคคลในแง่ของการเลือก การตัดสินใจการวางแผนเป้าหมาย และอุดมคติทั้งที่เกี่ยวกับการศึกษาอาชีพ และการดำเนินชีวิต ดังนั้นการศึกษาเด็กในระดับมัธยมศึกษา ตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นไป ซึ่งเป็นช่วงที่ควรศึกษาอย่างยิ่งเพราะเด็กในวัยนี้ค่านิยมมีอิทธิพล และมีความสำคัญมากที่สุดในชีวิต การจะปลูกฝังค่านิยมนั้น ๆ เราจำเป็นต้องทราบเสียก่อนว่า ค่านิยมของนักเรียนนั้น มีส่วนใดดีและมีส่วนใดที่บกพร่องจึงจะแก้ไขและพัฒนาได้ถูกต้อง ทั้งนี้เพราะ ค่านิยมนั้นเป็นสิ่งที่ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง พัฒนา และปลูกฝังได้ ซึ่ง กินซ์เบิร์ก (วันทนา ศิริรัตน์. 2523 : 22; อ้างอิงมาจาก Ginzberg. 1951) กล่าวถึงความสำคัญของค่านิยมในการเลือก อาชีพไว้ว่า บุคคลไม่เพียงแต่ตัดสินใจเลือกอาชีพเมื่อคราวจำเป็นเท่านั้น ควรตระหนักในจุดมุ่งหมาย ของค่านิยมและค่านิยมซึ่งสัมพันธ์กับความพึงพอใจที่ได้รับจากงาน ทำให้เห็นว่าการเลือกอาชีพนั้น

บุคคลจำเป็นต้องเข้าใจค่านิยมของตนอย่างแท้จริง มิฉะนั้นจะไม่สามารถเลือกงานได้อย่างถูกต้อง และมีโอกาสประสบความล้มเหลวในการทำงานได้มาก ซึ่งเกี่ยวกับการเลือกอาชีพนี้ สวัสดิ์ สุวรรณอักษร (2515 : 8) ได้กล่าวว่าบุคคลจะเลือกอาชีพได้อย่างฉลาดนั้นจำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ หลายประการคือ การรู้จักตนเอง ความรู้เกี่ยวกับโลกของงาน ความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงของงานหรือเกี่ยวกับประเภทของอาชีพ และจากงานวิจัยเกี่ยวกับค่านิยมในอาชีพของนักเรียนนั้นปรากฏว่านักเรียนส่วนมากมีค่านิยมทางด้านเกียรติยศ ชื่อเสียงสูงกว่าค่านิยมทางด้านอื่น ๆ (จิตอารี เนตรหิน. 2513 : 76) ซึ่งอาจจะไม่เหมาะสมกับคุณลักษณะของตน ตลอดจนมีค่านิยมบางด้านไม่สอดคล้องกับอาชีพที่สนใจ ที่จะใช้เป็นหลักในการดำรงชีวิตในอนาคต จึงเป็นเรื่องที่น่าวิตกว่าจะก่อให้เกิดความผิดหวัง ความล้มเหลวในการตัดสินใจเลือกอาชีพ และจะ เป็นผลเสียหายต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในด้านการใช้กำลังคน (ชูติรัตน์ วัชรจรัสกุล. 2523 : 2) ซึ่งสอดคล้องกับมิลเลอร์ (อัญชลี นุภาพินุลย์. 2522 : 3; อ้างอิงมาจาก Miller. 1961) กล่าวว่าจากสภาพปัจจุบัน การเลือกวิชาเรียนและเลือกอาชีพของนักเรียนมักจะขึ้นอยู่กับความต้องการของบิดามารดา คำแนะนำของเพื่อน และความต้องการเงินหรือการไม่ประสบความสำเร็วจนในการเรียนวิชาอื่น ๆ

ด้วยเหตุที่ว่าค่านิยมมีความสำคัญดังกล่าว ดังนั้นการพัฒนาค่านิยม และชี้แนะแนวทางการเลือกสรรค่านิยมที่ถูกต้องเหมาะสมของบุคคล จึงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะ เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลในสังคมซึ่งมีผลต่อการพัฒนาประเทศชาติอีกด้วย

ผู้วิจัยได้สำรวจเบื้องต้น โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด โดยถามเกี่ยวกับการเลือกศึกษาต่อและอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 485 คน จาก 5 โรงเรียน คือ โรงเรียนอุดรดิตถ์วิทยา โรงเรียนพิชัย โรงเรียนอุดรดิตถ์ครุณี โรงเรียนวังกะพิกพิทยาคม และโรงเรียนอุดรดิตถ์ พบว่า นักเรียนต้องการศึกษาต่อสายสามัญ จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 38.96 จบแล้วต้องการประกอบอาชีพ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.03 ศึกษาต่อสายอาชีพ จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 60 จากข้อมูลดังกล่าวจะพบว่า นักเรียนต้องการศึกษาต่อสายอาชีพ มีจำนวนเปอร์เซ็นต์สูงสุดและผู้วิจัยได้สอบถามเพิ่มเติมเกี่ยวกับค่านิยมในการเลือกอาชีพ โดยให้นักเรียนตอบแบบสอบถามปลายเปิดที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยม ในการเลือกอาชีพพบว่า นักเรียนต้องการประกอบอาชีพนั้น ๆ เพราะต้องการทำงานที่มี

รายได้สูง ๆ ร้อยละ 69 ต้องการทำงานในสถานที่สบาย ๆ ร้อยละ 15 ต้องการงานที่มั่นคง ร้อยละ 7 เลือกอาชีพตามความต้องการของบิดามารดา ร้อยละ 5 และต้องการงานที่มีชื่อเสียง ร้อยละ 4

จากทฤษฎีการเลือกอาชีพของไครท์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 92 - 93; อ้างอิงมาจาก Crites. 1971) กล่าวว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพ คือความสามารถทางสมอง ความสนใจ ตลอดจนทั้งสภาพของครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับกินซ์เบิร์ก (Ginzberg. 1965 : 254) กล่าวว่า แต่ละคนย่อมเลือกอาชีพตามองค์ประกอบแตกต่างกัน

ในปี ค.ศ.1969 เอ็ดดี้ (เพ็ญศรี จินดาศักดิ์. 2535 : 33; อ้างอิงมาจาก Eaddy. 1969) พบว่า บิดามารดา เพื่อน ญาติ บุคคลในโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน มากน้อยตามลำดับกัน และนอกจากนี้ การיסัน (นิตยา ธรรมพันธ์. 2523 : 3; อ้างอิงมาจาก Carrison. 1956) ยังพบว่า เพศ ระดับสติปัญญา และค่านิยมที่นักเรียนยึดถือเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนด้วย และมีข้อที่น่าสนใจเกิดว่าค่านิยมของนักเรียนนั้นเกิดจากการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง (ทองหล่อ วิภาวีน. 2516 : 9) ดังผลการศึกษาของยุพรรณី สุขสมิตติ (2510 : 18) ที่พบว่า ค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับอาชีพของบิดามารดา

จากเอกสารต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ตัวแปรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกอาชีพจำแนกเป็น 1. ตัวแปร ด้านส่วนตัวของนักเรียน ได้แก่ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ 2. ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู การศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา รายได้ของบิดามารดา ความคาดหวังของบิดามารดา การรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพ และเขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ⁽³⁾ ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการจัดบริการแนะแนวอาชีพแก่นักเรียน และเพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงและเข้าใจค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียน ตลอดจนเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพในโรงเรียนในโอกาสต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัว และด้านสิ่งแวดล้อมกับค่านิยมการเลือกอาชีพของนักเรียน
2. เพื่อหาค่าน้ำหนักสำคัญสัมพัทธ์ของตัวแปรที่มีต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียน

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรด้านส่วนตัวและด้านสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียน
2. ตัวแปรด้านส่วนตัวและด้านสิ่งแวดล้อมมีตัวแปรอย่างน้อย 1 ตัวมีค่าน้ำหนักสำคัญสัมพัทธ์ต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะช่วยให้ทราบว่ามีตัวแปรใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ครูแนะแนวและผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว จะได้เป็นข้อมูลที่มีคุณค่า และมีประโยชน์ต่อการจัดบริการแนะแนว การศึกษาและอาชีพให้แก่ นักเรียน ทั้งนี้เพื่อนักเรียนจะได้รู้จักค้นหา ค่านิยมที่จะยึดถือเป็นหลักในการเลือกอาชีพต่อไปในอนาคต และนอกจากนี้จะเป็นแนวทางสำหรับการวิจัยต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 4,526 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 2,239 คน เป็นนักเรียนหญิง จำนวน 2,287 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ เป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี จำนวน 950 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) จากประชากร

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่

3.1.1 ตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพเกี่ยวกับอาชีพ

3.1.2 ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู การศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา รายได้ของบิดามารดา ความคาดหวังของบิดามารดา การรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพ และเขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ค่านิยมในการเลือกอาชีพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ค่านิยมในการเลือกอาชีพ หมายถึง ความเชื่อของนักเรียนที่ได้ประเมินแล้วว่ามีความสำคัญต่อการเลือกอาชีพ และอาชีพที่ตนเลือกนั้นจะตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้ ซึ่งได้แก่ รายได้ ความคิดสร้างสรรค์ ความมีอิสระ ความมีอำนาจและการเป็นผู้นำ เกียรติยศ ชื่อเสียงและความก้าวหน้า สภาพแวดล้อมที่ดี ความมั่นคงปลอดภัย และด้านบริการสังคม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ด้านรายได้ หมายถึง การมีความเชื่อว่าอาชีพที่ตนเลือกนั้นเป็นอาชีพที่ได้รับเงินตอบแทนสูง เพียงพอที่จะเลี้ยงชีพและซื้อสิ่งที่สนองความต้องการได้

1.2 ด้านความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง การมีความเชื่อว่าอาชีพที่ตนเลือกนั้นเป็นอาชีพที่ได้ใช้ความสามารถของตนอย่างเต็มที่ และเป็นอาชีพที่ได้ประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมาอยู่เสมอ โดยไม่เลียนแบบใคร

1.3 ด้านความมีอิสระ หมายถึง การมีความเชื่อว่าอาชีพที่ตนเลือกนั้นเป็นอาชีพที่สามารถทำตามแบบที่ตนปรารถนา ความเป็นตัวของตัวเอง ไม่ต้องทำตามคำสั่งผู้อื่นหาราย

ได้เองโดยไม่ต้องมีนายจ้างหรือไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง สามารถเป็นเจ้าของกิจการและสามารถพึ่งตนเองได้

1.4 ด้านความมีอำนาจและการเป็นผู้นำ หมายถึง การมีความเชื่อว่าอาชีพที่ตนเลือกนั้นเป็นอาชีพที่สามารถแสดงออกว่าตนเป็นที่ยอมรับนับถือของหมู่คณะ สามารถใช้คำสั่งให้ผู้อื่นปฏิบัติตามได้ หรือเป็นอาชีพที่ให้ตนได้เป็นผู้วางแผนและจัดสรรให้ผู้อื่นทาส่งงานให้ตนและโทษแก่ผู้ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืนได้

1.5 ด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้า หมายถึง การมีความเชื่อว่าอาชีพที่ตนเลือกนั้นเป็นอาชีพที่ทำให้บุคคลอื่นมีความชื่นชมในตน ให้การยอมรับและยกย่องในผลงานที่ทำ และเป็นอาชีพที่มีโอกาสสร้างเรื่อง มีอนาคตที่ดี สามารถที่จะได้เป็นผู้จัดการในองค์การหรือมีโอกาสดำรงจากงานระดับต่ำขึ้นไปสู่ระดับสูงได้

1.6 ด้านสภาพแวดล้อมที่ดี หมายถึง การมีความเชื่อว่าอาชีพที่ตนเลือกเป็นอาชีพที่มีสถานที่ทำงานสุขสบาย ซึ่งบุคคลที่ทำงานในสภาพแวดล้อมนั้นแล้วเกิดความสุข

1.7 ด้านความมั่นคงปลอดภัย หมายถึง การมีความเชื่อว่าอาชีพที่ตนเลือกนั้นเป็นอาชีพที่มีสวัสดิการต่อผู้ประกอบการอาชีพ มีความมั่นคงที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานมั่นใจได้ว่าจะมีงานทำตลอดไป

1.8 ด้านการบริการสังคม หมายถึง การมีความเชื่อว่าอาชีพที่ตนเลือกนั้นมีโอกาสได้ช่วยเหลือผู้อื่น ได้เสียสละ โดยปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมด้วยความจริงใจและมีโอกาสพบปะบุคคล ซึ่งต้องติดต่อสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานตลอดเวลา

2. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกอาชีพ หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกอาชีพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

✓ 2.1 เพศ หมายถึง เพศของนักเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบ่งเป็น เพศชาย และ เพศหญิง

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถทางการเรียนของนักเรียนซึ่งพิจารณาจาก ผลการเรียนเฉลี่ย 4 ภาคเรียน (ภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา 2539 และ 2540

2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หมายถึง นักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป

2.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง หมายถึง นักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.50-2.99

2.2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หมายถึง นักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.49 ลงมา

2.3 บุคลิกภาพเกี่ยวกับอาชีพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลที่สัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพต่าง ๆ ซึ่งจำแนกออกเป็น 6 กลุ่ม ดังนี้

2.3.1 บุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับความสนใจอาชีพประเภทงานฝีมือและกลางแจ้ง

2.3.2 บุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับความสนใจอาชีพประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2.3.3 บุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับความสนใจอาชีพประเภทงานบริการการศึกษาและสังคม

2.3.4 บุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับความสนใจอาชีพประเภทงานสำนักงานและเสมียน

2.3.5 บุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับความสนใจอาชีพประเภทงานจัดการและค้าขาย

2.3.6 บุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับความสนใจอาชีพประเภทงานศิลปะ

2.4 การอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดา หมายถึง วิธีการที่บิดามารดาปฏิบัติต่อบุตรและเรียกร้องให้บุตรปฏิบัติตาม โดยบิดามารดากับบุตรมีการติดต่อเกี่ยวข้องกัน ทั้งทางด้านคำพูดและการกระทำ ซึ่งเป็นการสื่อความหมายต่อบุตร ทั้งทางด้านความรู้สึก อารมณ์ การกระทำของบิดามารดา ตลอดจนเป็นทางให้บิดามารดาสามารถให้การสนับสนุน ส่งเสริมช่วยเหลือ ควบคุมให้รางวัลหรือลงโทษบุตรได้ นอกจากนี้ บุตรยังมีโอกาสสังเกตและรับรู้การกระทำหรือการปฏิบัติต่าง ๆ ของบิดามารดา ได้แบ่งวิธีการอบรมเลี้ยงดูไว้ 4 วิธีคือ

2.4.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน ได้แก่ การปฏิบัติของบิดามารดาต่อบุตรโดยแสดงความรัก ความหวังดี สนับสนุนช่วยเหลือ ยอมรับสนใจ เอาใจใส่ และใกล้ชิดกับบุตรในปริมาณต่าง ๆ

2.4.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ได้แก่ การปฏิบัติของบิดามารดาต่อบุตรอย่างมีเหตุผลอันสมควร โดยบิดามารดาให้คำอธิบาย หรือชี้แนะต่อบุตรในขณะสนับสนุนหรือ

ห้ามปรามบุตรในการกระทำต่าง ๆ ตลอดจนการให้รางวัลและลงโทษบุตร และมีความสม่ำเสมอในการปฏิบัติเช่นนี้อย่างเหมาะสมกับพฤติกรรมของบุตร

2.4.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม ได้แก่ การปฏิบัติของบิดามารดาต่อบุตร โดยการสอดส่องตรวจตราการกระทำต่าง ๆ ของบุตรว่า ทำตามที่ตนสั่งหรือต้องการหรือไม่

2.4.4 การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ ได้แก่ การปฏิบัติของบิดามารดาต่อบุตร โดยการลงโทษเมื่อบุตรกระทำความผิด หรือไม่ปฏิบัติตามที่บิดามารดาสั่ง หรือทำให้บิดามารดาไม่พอใจ โดยอาจใช้การลงโทษทางกาย เช่น เฆี่ยนตี หรือลงโทษทางจิต เช่น ดุด่า ทำท่าไม่พอใจ หรือ เมินเฉย บิดามารดาอาจจะใช้วิธีการลงโทษบุตรในปริมาณที่แตกต่างกัน

2.5 การศึกษาของบิดามารดา หมายถึง การศึกษาสูงสุดที่บิดาหรือมารดาได้รับ แบ่งได้ ดังนี้

2.5.1 ประถมศึกษา

2.5.2 มัธยมศึกษา

2.5.3 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ

2.5.4ปริญญาตรี

2.5.5 สูงกว่าปริญญาตรี

2.6 อาชีพของบิดามารดา หมายถึง อาชีพที่บิดาหรือมารดาใช้ประกอบเลี้ยงชีพ ในปัจจุบัน ในกรณีที่ไม่มีบิดาและมารดา ให้ใช้อาชีพของผู้ปกครอง หรือผู้อุปการะแทน โดยแบ่งออกเป็น 5 ประเภท

2.6.1 รับราชการ ได้แก่ ผู้ที่ทำงานในระบบราชการ โดยเป็นข้าราชการ หรือทำงานเป็นลูกจ้างประจำ ในสังกัดของรัฐบาล

2.6.2 พนักงานรัฐวิสาหกิจ ได้แก่ ผู้ที่ทำงานในหน่วยงานของรัฐวิสาหกิจ โดยเป็นพนักงาน หรือทำงานเป็นลูกจ้างประจำของหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ

2.6.3 ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว ได้แก่ ผู้ที่ทำการค้าขายของทุกชนิด หรือ ทำหน้าที่เกี่ยวกับธุรกิจส่วนตัวที่เป็นของตนเอง

2.6.4 รับจ้างหรือพนักงานบริษัท ได้แก่ ผู้ที่ทำหน้าที่รับจ้างทั่วไป หรือ เป็นลูกจ้างรายวันหรือรายเดือนในหน่วยงานของเอกชน หรือบริษัทห้างร้าน

2.6.5 เกษตรกรรม ได้แก่ ผู้ที่มีอาชีพทางการเกษตรทุกชนิด ได้แก่ การทำสวน ทำนา ทำไร่ และทำฟาร์มเลี้ยงสัตว์ทุกประเภท

2.7 รายได้ของบิดามารดา หมายถึง รายได้ต่อเดือนของบิดามารดารวมกันหรือ รายได้ของบิดาคนเดียว หรือรายได้ของมารดาเพียงคนเดียว ในกรณีที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่ได้ ประกอบอาชีพ ส่วนในกรณีที่นักเรียนไม่มีบิดามารดาให้ถือรายได้ของผู้อุปการะ ครอบครัวย่อย

2.7.1 รายได้น้อย ได้แก่ บิดามารดาที่รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ต่อเดือน

2.7.2 รายได้ปานกลาง ได้แก่ บิดามารดาที่มีรายได้ระหว่าง 5,000-9,000 บาทต่อเดือน

2.7.3 รายได้สูง ได้แก่ บิดามารดาที่มีรายได้สูงกว่า 9,000 บาทต่อเดือน

2.8 ความคาดหวังของบิดามารดา หมายถึง ความปรารถนาหรือความตั้งใจของ บิดามารดาที่จะช่วยนักเรียนให้เลือกอาชีพตามที่นักเรียนต้องการหรือให้นักเรียนเลือกตามต้องการ ของบิดามารดา

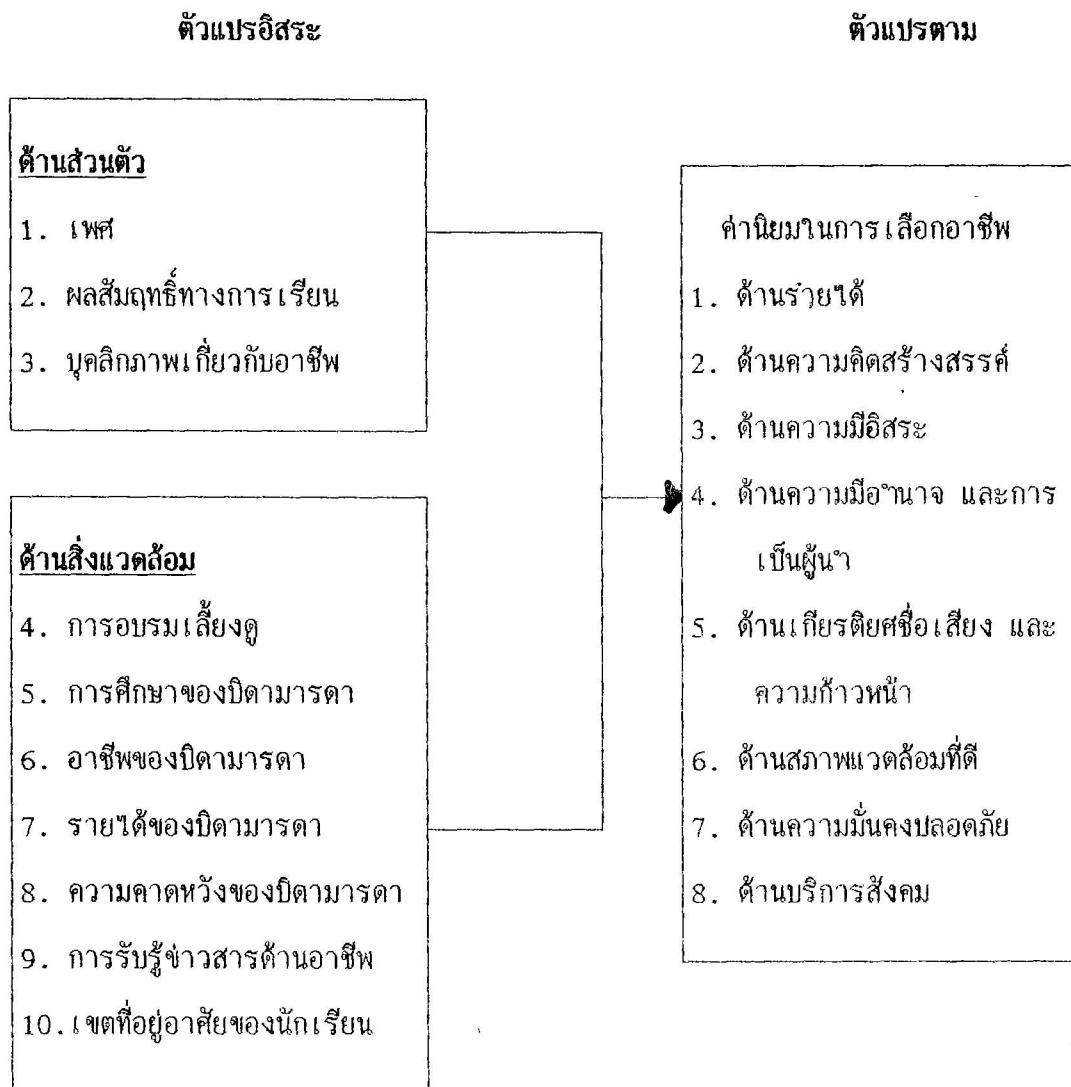
2.9 การรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพ หมายถึง การได้รับรายละเอียดข้อมูลด้านอาชีพ จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลจากวิทยุและโทรทัศน์ นิทรรศการแนะแนว จุลสาร แผ่นพับ โบสเตอร์ ครู-อาจารย์ อาจารย์แนะแนว กลุ่มเพื่อน บิดามารดา และญาติพี่น้อง

2.10 เขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน หมายถึง สถานที่อยู่อาศัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปัจจุบัน ครอบครัวย่อย

2.10.1 ในเขตอำเภอเมือง ได้แก่ ปัจจุบันนักเรียนอาศัยอยู่ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

2.10.2 นอกเขตอำเภอเมือง ได้แก่ ปัจจุบันนักเรียนอาศัยอยู่ในเขต อำเภอดงเจริญ อำเภอพิบูลย์ อำเภอท่าบ่อ อำเภอโนนสะอาด อำเภอบ้านดง อำเภอถ้ำทอง อำเภอแสนสุข จังหวัดอุดรธานี

สรุปเป็นกรอบความคิด (Conceptual Framework) ได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบความคิด (Conceptual Framework) ในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์ ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งครอบคลุมหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกอาชีพ

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกอาชีพ

- 1.1.1 ความหมายของค่านิยม
- 1.1.2 ทฤษฎีค่านิยม
- 1.1.3 คุณสมบัติของค่านิยม
- 1.1.4 ความสำคัญของค่านิยม
- 1.1.5 การเกิดค่านิยม
- 1.1.6 ประเภทของค่านิยม
- 1.1.7 แนวทางการปลูกฝังค่านิยม
- 1.1.8 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับค่านิยม
- 1.1.9 ความหมายของค่านิยมในการเลือกอาชีพ
- 1.1.10 ทฤษฎีการเลือกอาชีพ
- 1.1.11 คุณลักษณะค่านิยมในการเลือกอาชีพ

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกอาชีพ

- 2.1.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
- 2.1.2 งานวิจัยในประเทศ

1.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่จะศึกษา

- 1.3.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศ
- 1.3.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 1.3.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพเกี่ยวกับอาชีพ
- 1.3.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู
- 1.3.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของบิดามารดา

- 1.3.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของบิดามารดา
- 1.3.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรายได้ของบิดามารดา
- 1.3.8 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของบิดามารดา
- 1.3.9 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพ
- 1.3.10 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน

ความหมายของค่านิยม

ในเรื่องเกี่ยวกับความหมายของค่านิยม ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

รุช (Ruch. 1948 : 149) ให้ความหมายของค่านิยมไว้ว่า ค่านิยมเป็นแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อจุดมุ่งหมายในชีวิต เพราะว่าจุดมุ่งหมายของชีวิตได้มาแล้วคุ้มค่า เราก็ก้าวว่าจุดมุ่งหมายนั้นมีค่ามาก จุดมุ่งหมายที่ได้มาแล้วไม่คุ้มค่า เราก็ก้าวว่า จุดมุ่งหมายนั้นมีค่านิยมน้อย

โรเคิช (Rokeach. 1968 : 549) ได้อธิบายว่าค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับความชอบความสามารถแยกแยะความชอบอย่างหนึ่งและต่อต้านอย่างอื่น ๆ วิธีแสดงออกของค่านิยมที่เห็นได้ชัดก็คือความสนใจ และความปรารถนาของบุคคล ดังนั้นเราจะวัดค่านิยมของบุคคลหนึ่งบุคคลใดก็ดูจากความสนใจที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ

คริสเตนเซน (Cristensen. 1969 : 115) กล่าวว่า ค่านิยมหมายถึงเกณฑ์ที่แต่ละบุคคลใช้เลือกสิ่งต่าง ๆ ที่มีให้เลือก ค่านิยมแม้จะมีลักษณะใกล้เคียงกับความเชื่อหรือเจตคติก็ตาม แต่ทั้งสามชนิดก็มีส่วนแตกต่างกันคือ ความเชื่อเป็นเกณฑ์ตัดสินว่าบางอย่างจริงหรือไม่จริง เจตคติคือลักษณะภายในบุคลิกภาพที่คนเราแสดงต่อการกระทำหรือสิ่งต่าง ๆ เป็นเพียงแนวโน้มที่จะปฏิบัติเท่านั้น ส่วนค่านิยมจะเป็นมาตรฐานของความชอบหรือไม่ชอบ เป็นเกณฑ์สำหรับตัดสินคุณค่า หรือความสำคัญ หรือสิ่งของความดีและเหตุการณ์ ดังนั้นค่านิยมจึงเป็นมาตรฐานที่ใช้ในการตัดสินใจ

คิลแพตทริก (Killpatrick. 1973 : 636) กล่าวว่า ค่านิยมหมายถึงความต้องการที่ได้ประเมินอย่างดีแล้ว และพบว่ามีความค่าที่จะเลือก ซึ่งค่านิยมของแต่ละบุคคลนั้นเกิดจากประสบการณ์ที่ได้รับแตกต่างกัน

วอลเตอร์ และสก็อต (ชัยวัฒน์ วัชรมัย. 2533 : 11 ; อ้างอิงมาจาก Walter and Scott. 1979 : 225) ได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคำนิยามไว้ว่า คำนิยามหมายถึง ความคิดรวบยอดที่เป็นพื้นฐานในการเลือกของบุคคล ซึ่งแสดงเมื่อบุคคลเชื่อมั่นในสิ่งที่คิดว่าถูกหรือผิด สำคัญหรือไม่สำคัญ จลลตหรือจริง สวยหรือน่าเกลียด จริงหรือปลอม พื้นฐานแห่งการเลือกนี้อาจ แสดงออกโดยสดีสัมปะชัญญะหรือจากจิตใต้สำนึกก็ได้

ฟีเจอร (Feather. 1980 : 4 - 5) กล่าวว่า คำนิยามเป็นความเชื่อที่มีลักษณะเป็นยง เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติหรือเป้าหมายในการดำรงชีวิต เป็นสิ่งที่ตนเองหรือสังคมเห็นดี เห็นชอบ และสมควรจะยึดถือปฏิบัติ

พิทยา สายบุญ (2516 : 51) ได้ให้ความหมายของคำนิยามว่า หมายถึง ความรู้สึกหรือ ความเชื่อของแต่ละบุคคลที่เชื่อในสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่า เป็นสิ่งที่น่าชื่นชม หรือน่ากระทำ และยึดเป็น หลักประจำใจ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง

ก่อ สวัสดิพานิช (2518 : 46) กล่าวว่า คำนิยาม หมายถึง ความคิด พฤติกรรมและสิ่ง ที่คนในสังคมใดสังคมหนึ่งเห็นว่า มีคุณค่า จึงยอมรับปฏิบัติตามและวางแผนไว้ระยะหนึ่งคำนิยามมัก เปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัยและตามความคิดเห็นของคนในสังคม

พนัส หันนาคินทร์ (2520 : 18) ได้ให้ความหมายของคำนิยามว่า หมายถึง การยอมรับ นับถือและพร้อมที่จะปฏิบัติตามคุณค่าที่คนหรือกลุ่มคนมีต่อสิ่งต่าง ๆ นอกจากนี้ พนัส หันนาคินทร์ 2520 และประสาน มาลากุล ณ อยุธยา 2522 ได้ให้ความหมายของคำนิยามอย่างสอดคล้องกันว่า คำนิยาม เป็นส่วนประกอบสำคัญที่จะบ่งชี้ว่า บุคคลจะประพฤติหรือปฏิบัติตัวอย่างไร ทั้งต่อตัวเองและสังคม การเลือกแสดงพฤติกรรมของแต่ละคนขึ้นอยู่กับ คำนิยามที่ยึดถือเป็นประการสำคัญ เพราะคำนิยามเป็น หลักที่ควบคุมการรับรู้ การตัดสินใจ การเลือกและการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมของบุคคล

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2523 : 1) กล่าวว่า คำนิยามคือการให้คุณค่าแก่สิ่ง ต่าง ๆ ในชีวิตของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นความคิด อุดมการณ์ ผู้คนหรือสิ่งของ นับว่าคำนิยามมีความ หมายเป็นระดับอุดมคติ หรือหลักในการดำเนินชีวิตในการตัดสินใจและประเมินค่าของบุคคล

สารธ บัวศรี (2525 : 8) กล่าวว่า คำนิยามหมายถึง สภาพหรือการกระทำบาง ประการที่เราเชื่อหรือนิยามว่าควรยึดถือยึดมั่น หรือเราควรกระทำหรือปฏิบัติเพื่อจะได้บรรลุถึง ความมุ่งหมายของสังคมหรือตัวเราเอง

เพ็ญแข ประจันปัจฉิก และอ้อมเดือน สดมณี. 2529 : 14) ค่านิยม หมายถึง ความรู้สึกรวมที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การที่บุคคลมีค่านิยมในเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้นแสดงถึงความรู้สึก ความพอใจ ทัศนคติ และความต้องการที่บุคคลมีต่อเรื่องนั้น และความพร้อมที่จะแสดงออกเพื่อสนองต่อค่านิยมนั้น บุคคลจะขัดขวาง และต่อต้านการกระทำที่ขัดต่อค่านิยมที่เขามีอยู่ ค่านิยมจัดได้ว่าเป็นแหล่งที่มาของพฤติกรรมของบุคคลทั้งทางด้านลบ และบวก

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2531 : 16 - 17) ที่กล่าวว่า ค่านิยมหมายถึง สภาพหรือการกระทำบางประการที่เราเชื่อหรือนิยามว่าควรยึดถือหรือยึดมั่นเพื่อจะได้บรรลุจุดประสงค์หรือความมุ่งหมายของสังคมหรือของตัวเอง นอกจากนี้ค่านิยมยังเป็นความเชื่อที่มีลักษณะถาวร แต่อาจเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามกาลสมัยและความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ในสังคม ค่านิยมยังทำหน้าที่เป็นเกณฑ์หรือมาตรฐานชี้แนะพฤติกรรมการปฏิบัติและทำหน้าที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงความต้องการของมนุษย์

จากความหมายของค่านิยมดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ค่านิยมคือสิ่งที่บุคคลหรือสังคมยอมรับไว้เป็นความเชื่อหรือความนึกคิดของตนเองเป็นสิ่งที่มีความค่า และเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของตนเองหรือสังคม

ทฤษฎีค่านิยม

โรคิช (สุนทรี โคมิน และสนธิ สมักรการ. 2522 : 12 - 13 ; อ้างมาจาก Rocheach, 1968) ได้สร้างกรอบทฤษฎีจากฐานคติทฤษฎีค่านิยมโดยเขาเสนอแนะแนวคิดที่ว่าค่านิยมของมนุษย์ตั้งอยู่บนฐานคติเกี่ยวกับธรรมชาติแห่งค่านิยมของมนุษย์ 5 ประการดังนี้

1. จำนวนของ "ค่านิยม" ที่แต่ละคนมีนั้นจะอยู่ไม่มากนัก และอยู่ในข่ายที่จะนับและศึกษาได้
2. ความแตกต่างของค่านิยมจะแสดงออกทางระดับ (Degree)
3. ค่านิยมต่าง ๆ สามารถจะนำมาจัดรวมกันเข้าเป็นระบบค่านิยมได้ (Value Systems)

4. ค่านิยมของมนุษย์สามารถสืบสาวไปถึงวัฒนธรรม สังคม และสถาบันสังคมต่าง ๆ ไปจนถึงบุคลิกภาพได้ สิ่งเหล่านี้อาจถือได้ว่าเป็นบ่อเกิดของค่านิยม

5. ผลที่ตามมาถือว่าค่านิยมของมนุษย์จะแสดงออกมาทางทัศนคติ และพฤติกรรมของมนุษย์

และนอกจากนี้ โรคีส (Rokeach, 1968 : 13 - 33) กล่าวว่า ค่านิยมประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 อย่างคือ

1. ความรู้ (Cognitive) กล่าวคือคนเราจะต้องมีความรู้ที่ถูกต้องในพฤติกรรมที่ตนจะเลือกปฏิบัติ หรือรู้ถึงเป้าหมายที่ถูกต้องของชีวิตที่ตนจะดำเนินต่อไป
2. ความรู้สึก (Affective) หมายถึง การที่คนเราจะรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย หรือเห็นว่าดีหรือไม่ดีในค่านิยมที่ตนยอมรับหรือไม่ยอมรับ
3. พฤติกรรม (Behavioral) หมายถึง ค่านิยมของคนเราจะฝังลึกอยู่ในความรู้สึกนึกคิดหรือความเชื่อและเป็นตัวกำหนดแนวทางพฤติกรรมของคนเรา ดังนั้นเมื่อคนเราถูกกระตุ้นด้วยสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง ก็จะแสดงพฤติกรรมตามแนวทางหรือทิศทางของค่านิยมของตนเอง

ค่านิยมตามทฤษฎีของ โรคีส (Rokeach) แบ่งออกเป็น 2 ประการคือ

1. ค่านิยมวิธีปฏิบัติ (Instrumental Values) แบ่งเป็น

1.1 ค่านิยมที่เป็นส่วนจริยธรรม หมายถึง ค่านิยมที่มีจุดรวมอยู่ที่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หากค่านิยมเหล่านี้ถูกละเมิด บุคคลนั้นจะรู้สึกสับสนผิด และไม่สามารถสบายใจ ด้วยเสียมโนธรรมภายในใจว่าได้ทำผิด ตัวอย่างค่านิยมเหล่านี้ เช่น การประพฤติอย่างซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ฯลฯ

1.2 ค่านิยมที่เป็นส่วนความสามารถ หมายถึง ค่านิยมที่มีจุดรวมอยู่ในตัวเองและดูจะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความเป็นหรือไม่มีจริยธรรม หากละเมิดค่านิยมประเภทนี้จะทำให้เกิดความรู้สึกอับอายที่ตนขาดความสามารถส่วนตัว ตัวอย่างค่านิยมเหล่านี้เช่น ความประพฤติอย่างมีเหตุผล ความกล้าในการแสดงข้อคิดเห็นด้วยเหตุผล ฯลฯ

2. ค่านิยมจุดหมายปลายทาง (Terminal Values) แบ่งเป็น

2.1 ค่านิยมที่เป็นบุคคล เป็นค่านิยมที่มีจุดรวมในตัวบุคคล เช่น ความสงบสุขทางใจ ความต้องการกินดีอยู่ดี มีชื่อเสียง ฯลฯ

2.2 ค่านิยมที่เป็นส่วนสังคม (Social Value) เป็นค่านิยมที่มีจุดรวมอยู่ที่ระหว่างบุคคล เช่น สันติสุขในโลก การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ฯลฯ

จากแนวคิดของ โรคิช (Rokeach) แสดงให้เห็นว่าค่านิยมของบุคคลเป็นสิ่งที่ปรับเปลี่ยนได้ และสามารถวัดค่านิยมออกมาให้เห็นระดับและความแตกต่างของค่านิยมแต่ละบุคคล หรือแต่ละสังคมและยังสามารถทำนายถึงวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มสังคม บุคลิกภาพ หรือทัศนคติ และพฤติกรรมของแต่ละบุคคลได้

คุณสมบัติของค่านิยม

ค่านิยมนับเป็นเรื่องที่ได้รับการสนใจอย่างมากในปัจจุบัน โดยเฉพาะในวงการศึกษาค่านิยมได้รับการกล่าวขวัญถึงมาก ดังนั้นในการศึกษาและทำความเข้าใจค่านิยมของบุคคลสิ่งหนึ่งที่จะต้องพิจารณาประกอบอยู่เสมอคือคุณสมบัติของค่านิยม เพราะคุณสมบัติของค่านิยมจะช่วยให้เข้าใจได้ว่าค่านิยมของบุคคลที่ได้ศึกษาพบนั้น เป็นค่านิยมแท้จริงของเขาหรือไม่

วิลเลียม (จันทร์เพ็ญ ทองหยิบ. 2536 : 24 ; อ้างอิงมาจาก William. 1964) ได้ให้ความคิดว่า ค่านิยมนั้นจะต้องประกอบไปด้วยคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. มีพื้นฐานด้านความคิดอย่างหนึ่งซึ่งมากกว่า ความรู้สึกระดมดาของบุคคล
2. มีผลบังคับให้บุคคลปฏิบัติตามและมีส่วนผลักดันให้เกิดการเคลื่อนไหวทางอารมณ์ของบุคคล
3. เป็นมาตรการที่จะให้บุคคลตัดสินใจว่าจะอะไรจะเป็นเป้าหมายที่แท้จริงในการเลือกทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

เกณฑ์เบื้องต้นในการพิจารณาค่านิยมของบุคคล

ไพฑูรย์ เครือแก้ว (2526) ได้ให้หลักเกณฑ์เบื้องต้นในการที่จะทราบว่าแต่ละบุคคลมีค่านิยมอะไร โดยการสังเกตหรือดูตัวอย่างคร่าว ๆ จากสิ่งต่อไปนี้

1. ดูจากสิ่งที่บุคคลได้เลือกในชีวิตประจำวันของเขาว่าเลือกทำอะไร ชื่ออะไร ที่ไหน เหล่านี้ซึ่งพอจะเป็นช่องทาง ส่องให้เราเข้าใจถึงค่านิยมได้บ้าง
2. ดูจากทิศทางแห่งความสนใจของบุคคล คนแต่ละคนย่อมจะมีทิศทาง แห่งความสนใจที่พอจะมองออกและสังเกตได้ว่าเขาสนใจอะไร ทางไหนหรือสนใจทำอะไรในชีวิต สังคมส่วนใหญ่ชีวิตการงาน ชีวิตครอบครัว และในชีวิตส่วนตัว

3. ดูได้จากคำพูดของบุคคลที่แสดงออกโดยทั่ว ๆ ไป ซึ่งบุคคลมักจะแสดงค่านิยมของตนเองออกมาทางคำพูดเสมอ ๆ

4. ดูได้จากคำพูดที่ใช้ในการสนทนา ซึ่งคำพูดหรือความคิดเห็นบางอย่างก่อให้เกิดอารมณ์แก่คนที่ร่วมสนทนาทั้งในทางบวกและทางลบ เมื่อสังเกตจากการโต้เถียงกลับไปกลับมาของกลุ่มสนทนาจึงเป็นแนวทางที่พอจะทราบได้ว่า ค่านิยมของคน ๆ นั้นมีอะไรบ้าง

5. ดูได้จากการคิด การเขียนของบุคคล ซึ่งมักจะแสดงออกถึงหลักการ อุดมการณ์ และความคิด ความฝันของตัวออกมาเสมอ สิ่งเหล่านี้เป็นแนวทางที่จะเข้าใจถึงค่านิยมของคน ๆ นั้นได้

ความสำคัญของค่านิยม

ค่านิยมเป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก เนื่องจากว่าค่านิยมที่มนุษย์เรามีอยู่นั้นทำหน้าที่มากมายหลายอย่างที่เกี่ยวกับชีวิตของเรา ซึ่ง สุนทรী โคมิน และสนิท สมักรการ (2522 : 68) ได้กล่าวถึงความสำคัญไว้ว่า

1. ค่านิยมทำหน้าที่เป็นเกณฑ์ (Criteria) หรือมาตรฐาน (Standard) ที่ชี้แนะพฤติกรรมการปฏิบัติงานหลายทาง เช่น

1.1 เป็นเกณฑ์ใช้ในการประเมิน ตัดสิน ชื่นชม ยกย่อง หรือติเตียนตนเอง หรือการกระทำของคนอื่น

1.2 เป็นตัวกำหนดให้เราเลือกนิยมนุ้ดมการณ้ทางการเมือองบางนุ้ดมการณ้มากกว่านุ้ดมการณ้อื่น ๆ

1.3 จูงใจให้เราแสดงจุดยืนของเราในเรื่องต่าง ๆ

1.4 เป็นบรรทัดฐานที่ช่วยในการชักชวน ทำท่าย คัดค้านและถกเถียงหรือพยายามที่จะเปลี่ยน

1.5 เป็นบรรทัดฐานสำหรับกระบวนการให้เหตุผลต่อความนึกคิดและการกระทำของตน

2. ค่านิยมทำหน้าที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงความต้องการและแรงจูงใจของมนุษย์

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2531 : 4) ได้กล่าวถึงความสำคัญของค่านิยมไว้ดังนี้

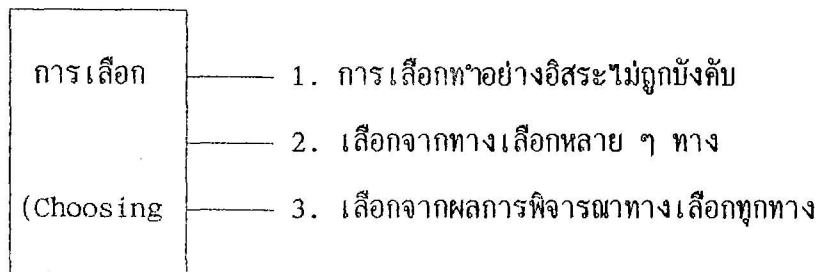
1. ค่านิยมทำหน้าที่เป็นบรรทัดฐานหรือมาตรฐานของพฤติกรรมทั้งหลายของเราว่า ควรจะทำหรือไม่ควรจะทำ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และค่านิยมจะช่วยทำหน้าที่ประเมินการปฏิบัติการต่าง ๆ ทั้งของตัวเราและของผู้อื่น
2. ค่านิยมทำหน้าที่เป็นแบบแผนสำหรับการตัดสินใจและการแก้ไขข้อขัดแย้งต่าง ๆ ในบางกรณีบุคคลต้องเผชิญกับสถานการณ์บางอย่างที่ขัดแย้งทำให้ต้องเลือกทางใดทางหนึ่ง เช่น การปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาอย่างเคร่งครัดกับความเป็นตัวของตัวเอง การปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต แต่ยากจนกับการปฏิบัติงานในทางที่ทุจริตแต่ร่ำรวย บุคคลจะเลือกเดินทางไหนนั้น ค่านิยมหรือระบบค่านิยมที่บุคคลมีอยู่จะช่วยกำหนดทางเลือกให้เขา
3. ค่านิยมทำหน้าที่เป็นแรงจูงใจหรือผลักดันของบุคคล เช่น บุคคลที่มีค่านิยมในการมีอายุยาวนานหรือสุขภาพดี ก็จะมีแรงผลักดันให้พยายามออกกำลังกาย เป็นต้น

จากความสำคัญของค่านิยมดังกล่าวพอจะสรุปได้ว่า ค่านิยมจะเป็นตัวการที่มีอิทธิพลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมของมนุษย์ คือเป็นมาตรฐานหรือเป็นแนวทางให้บุคคลประพฤติปฏิบัติและทำหน้าที่ที่กระตุ้น เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติและการประพฤติปฏิบัติของตนเป็นตัวการที่ทำให้สังคมเปลี่ยน ในขณะที่เดียวกันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมก็ทำให้เกิดค่านิยมใหม่ ๆ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ฉะนั้น ค่านิยมเป็นได้ทั้งเหตุและผลของการเปลี่ยนแปลง

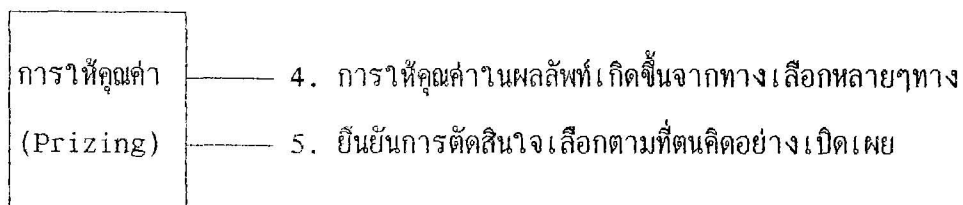
การเกิดค่านิยม

แรธส์ ฮาร์มิน และไซมอน (ประกาศรี กรกิจ. 2539 : 16; อ้างอิงมาจาก Raths, Harmin and Simon. 1966) ได้เสนอแนวคิดการเกิดค่านิยมแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนใหญ่ ดังต่อไปนี้คือ

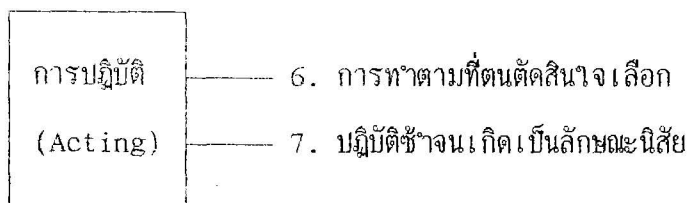
ขั้นที่หนึ่ง

ขั้นที่สอง

ขั้นที่สาม

สรุปได้ว่าค่านิยมเกิดจากการเลือกกระทำของบุคคลในสิ่งที่พิจารณาแล้วว่าดีหรือสมควร ต่อมาเป็นการให้ความสำคัญหรือคุณค่า ตอนสุดท้ายคือ การปฏิบัติทำสิ่งนั้นจนเกิดเป็นนิสัย

ประเภทของของค่านิยม

อัลพอร์ท เวอร์นอน และลินเชย์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2531 : 25 - 26 ; อ้างอิงมาจาก Allport, Vernon and Lindzed, 1951) ได้แบ่งค่านิยมเป็น 6 ประเภท และเชื่อว่า การดำรงชีวิตของบุคคลจะสอดคล้องกับลักษณะใดลักษณะหนึ่งของค่านิยมประเภทต่างๆ ต่อไปนี้

ประเภทที่ 1 ค่านิยมทางวิชาการ ค่านิยมประเภทนี้ เป็นแรงจูงใจให้บุคคลต้องการศึกษา หาความรู้ ความจริง บุคคลที่มีค่านิยมทางวิชาการมักจะเป็นนักปราชญ์ หรือนักวิทยาศาสตร์

ประเภทที่ 2 ค่านิยมทางเศรษฐกิจ เป็นค่านิยมที่ช่วยกระตุ้นให้บุคคลพอใจ สนใจ ได้รับความสะดวกทางกาย จึงชอบงานที่จะนำไปสู่ความมั่งคั่ง เช่น งานเกี่ยวกับธุรกิจ การผลิต การตลาด และการค้า เป็นต้น

ประเภทที่ 3 ค่านิยมทางสุนทรียภาพ เป็นค่านิยมที่ช่วยให้บุคคลเกิดความพอใจในประสบการณ์ที่เกิดจากการสัมผัสต่าง ๆ เช่น ความสวยงาม ความสัมพันธ์กลมกลืน เป็นต้น

ประเภทที่ 4 ค่านิยมทางสังคม เป็นค่านิยมที่เป็นแรงจูงใจให้บุคคลสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น เข้าร่วมสังคม มีความรักเพื่อนมนุษย์ บุคคลพวกนี้จึงมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่บุคคลอื่น จึงเป็นคนที่มีความกรุณา เห็นใจผู้อื่น และไม่เห็นแก่ตัว

ประเภทที่ 5 ค่านิยมทางศาสนา เป็นค่านิยมที่ช่วยให้บุคคลสนใจ ศึกษา ค้นคว้า เรื่องของศาสนา บรรารณาที่จะนับถือศาสนา จะยึดถือคำสั่งสอนของศาสนาเป็นสรณะอย่างเคร่งครัด เพื่อความมั่นคงของชีวิต

ประเภทที่ 6 ค่านิยมทางการเมือง ค่านิยมประเภทนี้ ช่วยให้บุคคลแสวงหาอำนาจ อิทธิพล ชื่อเสียง บุคคลใดยังมีการแข่งขันหรือดิ้นรนมาก ก็แสดงว่าบุคคลนั้นมีแรงขับทางอำนาจสูง

พินิกซ์ (Phinix. 1958 : 549) ได้กล่าวถึงค่านิยมว่าเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความสุขและสามารถแยกความสุขอย่างหนึ่งออกจากความสุขอย่างอื่น ๆ วิธีแสดงออกของค่านิยมที่เห็นได้ชัดคือ ความสนใจและความปรารถนาของบุคคลอื่น ๆ และได้แบ่งค่านิยมออกเป็น 6 ชนิดคือ

1. ค่านิยมทางวัตถุ (Material values) เป็นค่านิยมที่เกี่ยวกับปัจจัยสี่ของมนุษย์อัน ได้แก่ เรื่องของอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค เป็นต้น

2. ค่านิยมทางสังคม (Social values) เป็นค่านิยมที่ช่วยให้บุคคลเกิดความรักและความสัมพันธ์ในสังคม

3. ค่านิยมทางด้านความจริง (Truth values) เป็นค่านิยมที่เกี่ยวกับความจริง ซึ่งเป็นค่านิยมที่สำคัญยิ่งสำหรับผู้ที่ต้องการความรู้ เช่น นักปราชญ์ และนักวิทยาศาสตร์ที่ค้นคว้าหากฎแห่งธรรมชาติ

4. ค่านิยมทางจริยธรรม (Moral values) เป็นค่านิยมที่ก่อให้เกิดความรับผิดชอบ เช่น ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์

5. ค่านิยมทางสุนทรียภาพ (Aesthetic Values) เป็นความซับซ้อนในความดีและความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ

6. ค่านิยมทางศาสนา (Religions values) เป็นค่านิยมที่เกี่ยวกับความปารถนา ความสมบูรณ์ของชีวิต รวมทั้งความรัก และการบูชาในทางศาสนาด้วย

นอกจากนี้ โรคิช (Rokeach, 1968 : 5) ยังได้แบ่งค่านิยมเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. ค่านิยมวิถิปฏิบัติ (Instrumental values)
2. ค่านิยมจุดหมายปลายทาง (Terminal values)

โดยที่ความแตกต่างของค่านิยมทั้งสองประเภทนี้อยู่ที่ว่า ค่านิยมวิถิปฏิบัตินั้นเป็นวิธีที่คนเราจะยึดถือปฏิบัติภายใต้ความรู้สึกรับผิดชอบต่อตนเอง และส่วนรวม เช่น ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู ความขยันอดทน เป็นต้น ส่วนค่านิยมจุดหมายปลายทางนั้น เป็นเป้าหมายที่คนเรามุ่งหวังจะได้รับตลอดการดำเนินชีวิต เช่น สุขสบายใจ ความสงบ หรือความสำเร็จในชีวิต เป็นต้น

พนัส หันนาคินทร์ (2523 : 24) ได้แบ่งค่านิยมออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ค่านิยมที่มีลักษณะคงตัว คือค่านิยมที่จำเป็นจะต้องรีบปลูกฝังให้กับเยาวชนไทยและประชาชนโดยทั่วไป เป็นค่านิยมที่ยอมรับโดยปราศจากข้อสงสัยในสังคม เช่น ค่านิยมความรักชาติ ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และการพึ่งตนเอง เป็นต้น

2. ค่านิยมที่มีลักษณะไม่คงตัวหรือค่านิยมที่เกิดขึ้นใหม่ยังอยู่ในระหว่างการพิสูจน์ด้วยกาลเวลาว่าจะมีความคงทนถาวรสักเพียงไร การสร้างค่านิยมประเภทนี้ อาจไม่รีบด่วนนักเมื่อเทียบกับค่านิยมประเภทแรก

สารโรช บัวศรี (2525 : 10 - 11) ได้แบ่งค่านิยมไว้ 2 ประเภทคือ

1. ค่านิยมพื้นฐาน (Basic Values) ประกอบด้วยค่านิยม ดังต่อไปนี้

- 1.1 ศีลธรรม (Moral Values)
- 1.2 คุณธรรม (Ethical Values)
- 1.3 ธรรมเนียมประเพณีหรือวัฒนธรรม (Cultural Values)
- 1.4 กฎหมาย (Legal Values)
2. ค่านิยมวิชาชีพ (Professional Values)
 - 2.1 อุทิศการณ์ในชีวิตของตน
 - 2.2 วินัยของวิชาชีพของตน
 - 2.3 มารยาทของวิชาชีพของตน
 - 2.4 พระราชบัญญัติเกี่ยวกับวิชาชีพโดยตรง

แนวทางการปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยม

ความพยายามในการปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยมที่พึงประสงค์ให้บุคคล แท้ที่จริงก็เพื่อช่วยให้บุคคลได้มีชีวิตอยู่อย่างมีความหมาย นวัตกรรม (2529 : 31) ได้กล่าวถึงแนวทางในการปลูกฝังค่านิยม ได้แก่

1. วิธีการทางศีลธรรม (Moralizing) ได้แก่ การถ่ายทอดค่านิยมที่ผู้ถ่ายทอดเชื่อและยึดถืออยู่ให้กับผู้ปลูกฝังโดยตรง
2. วิธีการตามสบาย เป็นการถ่ายทอดค่านิยมที่มุ่งให้บุคคลเลือกปฏิบัติตามใจปรารถนา ไม่มีค่านิยมใดถูกต้องสำหรับทุกคน
3. วิธีการสร้างแบบอย่าง (Modeling) เพื่อให้บุคคลอื่นปรารถนาและปฏิบัติตาม
4. วิธีการทำความเข้าใจค่านิยม (Value clarification) ได้แก่ การทำให้บุคคลเห็นคุณค่าในค่านิยมที่จะปลูกฝัง ยกย่องบุคคลที่ประพฤติปฏิบัติตามค่านิยมนั้นอย่างเปิดเผย ให้ทางเลือกในค่านิยมได้หลายทางเลือก โดยพิจารณาอย่างต่อเนื่องและเป็นอิสระจนกว่าบุคคลเริ่มปฏิบัติตามความเชื่อ

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับค่านิยม

ก่อ สวัสดิพานิช (2519 : 95 - 98) กล่าวว่า การเรียนรู้เกี่ยวกับค่านิยม เป็นการ

เรียนรู้ทางสังคม ซึ่งมีสถาบันทางสังคมหลายสถาบันที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ในด้านนี้ คือ

1. ครอบครัว เป็นสถาบันทางสังคมอันดับแรก และสำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อการสร้างค่านิยมให้แก่บุคคล ทั้งนี้เพราะครอบครัว เป็นหน่วยแรกที่อบรมสั่งสอนพฤติกรรมสังคมให้แก่คนตั้งแต่เกิด ถึงแม้เด็กจะเติบโตขึ้นก็ยังอาศัยอยู่กับครอบครัวและได้รับการอบรมจากครอบครัวเป็นประจำ แม้แต่จะโตเป็นผู้ใหญ่และแยกตัวไปสร้างครอบครัวใหม่ แล้วก็ยังมีความผูกพันกับบิดามารดา และสมาชิกในครอบครัวเดิมอยู่ สิ่งใดที่ครอบครัวอบรมสั่งสอนไว้ หรือสิ่งใดที่ครอบครัวเรียกร้อยย้อมมีผลต่อการปฏิบัติของคนอยู่ไม่มากนักน้อย

2. โรงเรียน หน่วยงานของสังคมที่มีส่วนในการสร้างค่านิยมอันถูกต้องให้แก่เด็กเป็นอย่างมาก

3. สถาบันศาสนา บุคคลและหน่วยงานของศาสนาต่าง ๆ ก็มีส่วนในการปลูกฝังค่านิยมและหลักศีลธรรมอันถูกต้องให้แก่เด็กเป็นอันมาก

4. สังคมวัยรุ่นและกลุ่มเพื่อน การคบหาสมาคมกับเพื่อนในรุ่นเดียวกันไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเพื่อนสนิทหรือการทำกิจกรรมอื่น ๆ ในสังคมวัยรุ่น ผลที่เด็กได้รับอันหนึ่งก็คือการเรียนรู้และการยอมรับค่านิยมจากกิจกรรมเหล่านั้น

5. สื่อมวลชน เด็กในสมัยปัจจุบันได้รับความรู้และความคิดจากสื่อมวลชนเป็นอันมาก ในบางกรณีเด็กก็ยอมรับเอาความรู้และความคิดเหล่านั้น ไปยึดถือเป็นค่านิยมบางประการของตน ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดที่สุด ได้แก่ ค่านิยมในการแต่งกายสมัยนิยม การไว้ทรงผม เป็นต้น สื่อมวลชนมักนำความคิดเช่นนี้ออกไปเผยแพร่ คนในสังคมโดยเฉพาะเด็กวัยรุ่นและหนุ่มสาวจะรับเอาความคิดนี้เข้าไว้โดยไม่รู้ตัว ในด้านความรู้และความคิด สื่อมวลชนย่อมมีบทบาทสำคัญในการแพร่ความคิดหลาย ๆ อย่าง ถ้าความคิดนี้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก เขาก็จะติดตามเรื่องนั้นมากขึ้นไม่นานค่านิยมใหม่ก็เกิดขึ้นโดยอาศัยสื่อมวลชน

6. องค์กรของรัฐบาล รัฐย่อมมีส่วนในการปลูกฝังค่านิยมและศีลธรรมให้แก่สังคม ตามปกติรัฐมักจะควบคุมโรงเรียน และสนับสนุนสถาบันศาสนา ให้ทำหน้าที่ในด้านนี้ นอกจากนี้รัฐยังตรากฎหมายให้สิทธิและอำนาจแก่ครอบครัวในการเลี้ยงดู และอบรมเด็ก การเผยแพร่ข่าวและความคิดของสื่อมวลชนก็มักอยู่ภายใต้การควบคุม หรือการสนับสนุนของรัฐ จึงกล่าวได้ว่ารัฐมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังค่านิยมให้แก่คนในสังคม

ความหมายของค่านิยมในการเลือกอาชีพ

เพอร์โรน (Perrone. 1965 : 254) ได้ให้ความหมายของค่านิยมทางอาชีพไว้ว่า หมายถึง แนวโน้มที่บุคคลมีปฏิกิริยาต่อความพอใจเกี่ยวกับงาน อันเป็นผลมาจากการสังเกตพิจารณาไตร่ตรองถึงลักษณะของงานอย่างรอบคอบแล้ว และเพอร์โรนได้พิจารณาลักษณะของงานที่บุคคลเกิดความพอใจ และยึดถือเป็นเกณฑ์ในการเลือกอาชีพ

กินเบอร์ก และคณะ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2531 : 5 ; อ้างอิงมาจาก Ginzberg and other. 1967) ได้กล่าวถึง ค่านิยมในส่วนที่สัมพันธ์กับงานหรืออาชีพไว้ว่า ค่านิยมของบุคคลจะช่วยในการวางแผนการเลือกงานหรืออาชีพของบุคคลนั้น และค่านิยมจะเป็นสิ่งที่กำหนดว่าบุคคลนั้นจะเลือกงานหรือเลือกประกอบอาชีพใด และเมื่อเขาเลือกงานหรืออาชีพนั้นแล้ว เขาจะมีความสุขในงานหรืออาชีพนั้นหรือไม่ ตัวอย่างเช่นบุคคลที่มีค่านิยม "ความมีอิสระ" มักจะหลีกเลี่ยงการประกอบอาชีพที่มีกฎเกณฑ์ตายตัว หรือมีโครงสร้างของงานที่ไม่ยืดหยุ่น ทั้งนี้เพราะว่า หากเขาประกอบอาชีพนั้น ๆ เขาก็จะไม่มีความสุขเพราะสิ่งที่เขายึดถือ นั่น ขัดกับค่านิยมของงานหรืออาชีพที่เขาประกอบ นอกจากนี้ ข้อที่ควรคำนึงถึงประการหนึ่งคือ ทุก ๆ อาชีพจะมีค่านิยมของอาชีพนั้น ๆ เพราะฉะนั้นในการแนะแนวการวางแผนเลือกงานหรืออาชีพ จะต้องให้บุคคลนั้น ๆ ได้พิจารณาว่า ค่านิยมของตัวเองนั้น มีความใกล้เคียงกับค่านิยมในการทำงานหรือในการประกอบอาชีพของเขาหรือไม่ เพียงใด

ไซทออสกี (Zytaurski. 1970 : 176) กล่าวว่า ความหมายของค่านิยมงานนั้น เป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมทางด้านอาชีพ ซึ่งมีความหมายและน่าสนใจมากกว่าความพึงพอใจเท่านั้น

ซูเปอร์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2531 : 5 ; อ้างอิงมาจาก Super. 1970) ได้กล่าวว่า ค่านิยมในการทำงานว่า หมายถึง สิ่งที่บุคคลเชื่อว่า มีค่าและมีความสำคัญต่อการทำงานของเขา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นความรู้สึกพึงพอใจที่คนเรามักจะแสวงหาจากงานที่เขาทำ หรือเป็นความรู้สึกพึงพอใจอันเป็นผลลัพธ์ที่ได้จากงานของเขา สิ่งที่เรายึดถือแต่ละอย่างนี้มีความสำคัญไม่เท่าเทียมกันเสมอไป บางอย่างอาจจะมีความสำคัญอย่างใหญ่หลวงต่อคนบางคน แต่บางอย่างก็อาจจะมีความสำคัญน้อยมากต่อคนอื่น ๆ ก็ได้

จิตรอารี เนตรหิน (2513 : 7) ให้ความหมายค่านิยมทางอาชีพคือ การเลือกคุณลักษณะทางอาชีพตามที่ตนชอบ และพอใจ

ประมวล วิทยากร (2520 : 6) กล่าวว่าไว้ว่า ค่านิยมในอาชีพ หมายถึง การเลือกคุณลักษณะของอาชีพตามความชอบ ความสนใจและความปรารถนา ซึ่งการเลือกดังกล่าวได้รับการประเมินโดยการสังเกต และพิจารณาอย่างรอบคอบแล้วว่าเป็นสิ่งที่ดีที่สุด

นิตยา ธรรมพันธ์ (2523 : 3) กล่าวว่าไว้ว่า ค่านิยมในอาชีพ หมายถึง ความชอบ ความสนใจ และความปรารถนาในการเลือกคุณลักษณะของอาชีพด้วยการประเมินโดยใช้การสังเกต และพิจารณาอย่างรอบคอบแล้วว่าเป็นสิ่งที่ดีที่สุด

ชูติรัตน์ วัชรจรัสกุล (2523 : 5) ค่านิยมในอาชีพ หมายถึง การเลือกคุณลักษณะของอาชีพตามความชอบ ความสนใจ และความปรารถนา ซึ่งการเลือกดังกล่าวได้รับการประเมินโดยการสังเกต และพิจารณาอย่างรอบคอบแล้วว่าเป็นสิ่งที่ดีที่สุด

วิไลวรรณ นุ่มประสิทธิ์ (2530 : 5) ค่านิยมในอาชีพ หมายถึง ความชอบ ความพอใจ และความปรารถนาในการเลือกคุณลักษณะของอาชีพ ด้วยการประเมินโดยใช้การสังเกตและพิจารณาอย่างรอบคอบแล้วว่าเป็นสิ่งที่ดีที่สุด

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2531 : 11) ให้ความหมายค่านิยมในการทำงาน หมายถึง สิ่งที่คุณคนเชื่อว่ามีคุณค่าในการทำงานของเขา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นความรู้สึกพอใจ อันเป็นผลลัพธ์ที่ได้จากงานของเขา สิ่งที่คุณเรายึดถือแต่ละอย่างนี้ มีความสำคัญไม่เท่าเทียมกันเสมอไป บางอย่างอาจจะมีความสำคัญอย่างใหญ่หลวงต่อคนบางคน แต่บางอย่างก็อาจจะมีความสำคัญมากต่อคนอื่น ๆ

สมถวิล ปีตยั้ง (2537 : 11) ค่านิยมในการเลือกอาชีพ หมายถึง ความเชื่อจากการที่คุณคนได้ประเมินและยอมรับ อย่างเปิดเผยว่าอาชีพที่ตนเลือกนั้นจะสนองผลลัพธ์ตามที่ตนปรารถนาและต้องการมากที่สุดในชีวิต

จากความหมายข้างต้นดังกล่าว พอสรุปได้ว่า ค่านิยมในการเลือกอาชีพหมายถึงความเชื่อของนักเรียนที่ได้จากการประเมินว่าอาชีพที่ตนเลือกนั้น จะสามารถตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ของนักเรียนได้

ทฤษฎีการเลือกอาชีพ

เนื่องด้วยทฤษฎีการเลือกอาชีพมีหลายทฤษฎี สำหรับทฤษฎีการเลือกอาชีพที่กล่าวถึง

คำนิยามว่าเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ ได้แก่ ทฤษฎีต่อไปนี้

✓ ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของวิลเลียมสัน (Williamson's Traits and Factors Theory) วิลเลียมสัน (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 36 - 37; อ้างอิงมาจาก Williamson. 1937) เป็นผู้นำแนวคิดในการให้คำปรึกษาโดยเน้นลักษณะและองค์ประกอบของบุคลิกภาพ ดังนั้นวิลเลียมสันจึงตั้งชื่อทฤษฎีการเลือกอาชีพของเขาว่า "ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคลิกภาพ" ซึ่งเขามีความเชื่อว่า "อาชีพของบุคคลมิใช่การลองผิดลองถูก แต่ต้องใช้ความคิดในการวินิจฉัยวิเคราะห์อย่างดี" และทฤษฎีนี้มีรากฐานมาจากแนวคิดของจิตวิทยาความแตกต่างระหว่างบุคคลและจิตวิทยาประยุกต์ที่กล่าวว่า แต่ละบุคคลประกอบด้วย ลักษณะที่สำคัญหลายประการ เช่น ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ความสนใจ ความต้องการ และบุคลิกภาพ สำหรับการเลือกอาชีพของแต่ละบุคคลนั้น แต่ละบุคคลจะเลือกอาชีพโดยพิจารณาลักษณะของอาชีพประกอบการพิจารณาลักษณะของตนเอง พร้อมทั้งจะพิจารณาความต้องการของตลาดแรงงาน เวลาและทุนทรัพย์ที่จะใช้เตรียมตัวประกอบอาชีพ

สำหรับ "หลักการเลือกอาชีพ" ของทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคลิกภาพนี้ สอดคล้องกับหลักการเลือกอาชีพของพาร์สัน (Parsons) ซึ่งประกอบด้วยหลัก 3 ประการคือ ประการแรก คือ การวิเคราะห์ตนเองในด้านความสามารถ ความสนใจประการที่สอง คือ การวิเคราะห์อาชีพ โดยบุคคลจะต้องแสวงหาความรู้เกี่ยวกับลักษณะอาชีพ ความต้องการของตลาดแรงงาน เวลาและทุนทรัพย์ที่ใช้ในการเตรียมตัวประกอบอาชีพ รายได้ความมั่นคง และโอกาสก้าวหน้าในอาชีพ และประการที่สาม คือ การใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

นอกจากนี้ วิลเลียมสันยังเห็นว่าแต่ละบุคคลต่างมีความสามารถ ศักยภาพ และลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งคุณลักษณะเฉพาะตัวดังกล่าวนี้จะสัมพันธ์กับงานเฉพาะอย่าง que บุคคลเหล่านั้นต้องการ

โดยสรุป ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคลิกภาพเป็นทฤษฎีการเลือกอาชีพที่มีหลักการพื้นฐานที่สำคัญ 3 ประการคือ

ประการที่ 1 บุคคลแต่ละคนที่มีลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างกันจากบุคคลอื่น ซึ่งลักษณะดังกล่าว สามารถสังเกต วัด และจัดจำแนกได้

ประการที่ 2 อาชีพแต่ละอาชีพ ต้องการผู้ประกอบการที่มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่าง
กันไป

ประการที่ 3 การแนะแนวอาชีพ ควรเป็นกระบวนการที่จัดวางตัวบุคคลและงาน
ให้เข้าคู่กันหรือสอดคล้องกันอย่างเหมาะสม

ต่อมาในปี คศ.1963 แคทซ์ (อุษณา เจริญไวย. 2531 : 26; อ้างอิงมาจาก Katz.
1963) ได้สรุปหลักการที่สำคัญของการเลือกอาชีพตามแนวทฤษฎีนี้ ดังนี้

1. บุคคลแต่ละคนจะ เหมาะกับอาชีพเพียงหนึ่งหรือสองสามประเภท ไม่ได้เหมาะกับ
ทุกอาชีพ
2. ถ้าไม่ได้รับการช่วยเหลือแนะแนว บุคคลจะสามารถเลือกอาชีพที่ถูกต้องเหมาะสม
ได้ในที่สุด แต่อาจจะเสียเวลามากและมีโอกาสผิดพลาดได้
3. อาชีพที่บุคคลเลือกมีอิทธิพลต่อการเลือกสาขาการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง
4. บุคคลควรได้พัฒนาวางแผนเป้าหมายทางอาชีพแต่เนิ่น ๆ เพราะเป้าหมายดังกล่าวจะ
เป็นตัวกำหนด การตัดสินใจอื่นที่เกี่ยวข้องซึ่งจะนำบุคคลไปยังเป้าหมายที่วางไว้นั้น

✓ ทฤษฎีการเลือกอาชีพของเชฟเฟอร์

อาร์ เอช เชฟเฟอร์ (อรอนงค์ รัตนวัน. 2539 : 43 - 44; อ้างอิงมาจาก
R.H. Schaffer. 1953) มีแนวความคิดว่า บุคคลเลือกอาชีพเพื่อสนองความต้องการของตนและ
ถ้าเลือกอาชีพได้สอดคล้องกับความต้องการจะทำให้มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตการ
ทำงาน

เชฟเฟอร์ได้ศึกษาวิจัยจากบุคคลที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ เขาสรุปว่าบุคคลมีความต้องการ
ด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1. ความต้องการการยอมรับจากบุคคลอื่น ซึ่งจะก่อให้เกิดความภูมิใจในตนเอง
2. ความต้องการความรักและสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม
ได้รับความรักและความอบอุ่นจากบุคคลอื่น
3. ความต้องการประสบความสำเร็จในสิ่งที่ทำ
4. ความต้องการควบคุมผู้อื่น มีอำนาจเหนือผู้อื่น

5. ความต้องการช่วยเหลือผู้อื่น
6. ความต้องการแสดงตนเอง
7. ความต้องการสถานะทางเศรษฐกิจสังคม
8. ความต้องการปฏิบัติตามค่านิยมที่ตนยึดถือ
9. ความต้องการทำตามผู้อื่น ไม่ต้องมีความรับผิดชอบมาก
10. ความต้องการแสดงความคิดริเริ่มในการดำเนินกิจการต่าง ๆ
11. ความต้องการความมั่นคงทางเศรษฐกิจ คือต้องการรายได้ที่สม่ำเสมอ
12. ความต้องการเป็นตัวของตัวเอง ทางงานอิสระ

เชฟเฟอร์กล่าวว่าการที่บุคคลจะประสบความสำเร็จและมีความสุขในการประกอบอาชีพมากน้อยเพียงใด คือการที่อาชีพนั้นสนองความต้องการของเขาได้ขนาดไหน

ความสามารถในการเลือกอาชีพของแต่ละคนย่อมแตกต่างกันและขึ้นอยู่กับส่วนประกอบหลาย ๆ อย่าง เช่น เพศ วัย ความคิด ประสบการณ์ ค่านิยม บุคลิกภาพ เป็นต้น การตัดสินใจประกอบอาชีพอย่างใดอย่างหนึ่งให้ประสบผลสำเร็จนั้นเป็นเรื่องที่ทำความลำบากให้แก่บุคคลมาก เนื่องจากสิ่งเหล่านี้พัฒนามาในแต่ละวัยของชีวิต การเข้าใจพัฒนาการด้านอาชีพ (Career Development) จะทำให้เข้าใจถึงกระบวนการที่บุคคลได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง อิทธิพลของประสบการณ์ในวัยเด็ก และแบบฉบับของบุคลิกภาพซึ่งมีอิทธิพลต่อค่านิยมและการตัดสินใจ

✓ ทฤษฎีการเลือกอาชีพของกินซ์เบิร์ก

กินซ์เบิร์ก (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2531 : 40 - 41; อ้างอิงมาจาก Ginzberg, 1966) กล่าวว่าค่านิยมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งต่อการเลือกอาชีพของบุคคล ค่านิยมจะเริ่มเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพเมื่อบุคคลมีอายุอยู่ในช่วง 15-16 ปี และบุคคลที่อยู่ในช่วงอายุนี้อาจให้ความสำคัญของค่านิยมในการตัดสินใจเลือกงานหรืออาชีพสูงกว่าความสนใจและความสามารถ

ในระยะแรก กินซ์เบิร์กได้กล่าวถึง หลักของกระบวนการเลือกอาชีพไว้ดังต่อไปนี้

1. การเลือกอาชีพเป็นกระบวนการพัฒนาที่ต่อเนื่อง ซึ่งใช้เวลามากกว่า 6 หรือ 7 ปี และโดยทั่ว ๆ ไปจะใช้เวลานานกว่า 10 ปี

2. การเลือกอาชีพเป็นกระบวนการเชื่อมโยงหรือกระบวนการต่อเนื่องในแต่ละวัย มากกว่าการตัดสินใจเพียงครั้งเดียว ค่านิยม สภาพแวดล้อมที่เป็นจริง คุณลักษณะทางจิตวิทยา โอกาสทางการศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีผลต่อกระบวนการเลือกอาชีพ

3. การเลือกอาชีพ เป็นกระบวนการที่เป็นขั้นตอน ไม่ย้อนกลับ

4. การเลือกอาชีพ เป็นกระบวนการที่ประสมประสานระหว่างความต้องการและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นจริง (เช่น ความถนัด ความสามารถ ฯลฯ) องค์ประกอบด้านการศึกษา (เช่น ถ้าได้รับการศึกษาสูง ช่องทางการเลือกประกอบอาชีพจะมามาก) องค์ประกอบด้านค่านิยมและองค์ประกอบด้านอารมณ์

ต่อมา กิ้นซ์เบอร์เกอร์ได้ปรับปรุงหลักของกระบวนการเลือกอาชีพ โดยเพิ่มเติมข้อความบางประการดังนี้

1. กระบวนการเลือกอาชีพและพัฒนาการทางอาชีพเกิดขึ้นตลอดชีวิต และเป็นกระบวนการแบบเปิด ต่อเนื่องกันไปตลอดชีวิต และจากการศึกษาเกี่ยวกับชีวิตการทำงานของบุคคลทั้งชายและหญิง พบว่า สาเหตุที่สำคัญของการเปลี่ยนงานหรือเปลี่ยนอาชีพในระยะหลังเป็นเพราะว่างานใหม่ให้ความพึงพอใจ ได้เสรีภาพ เปลี่ยนความรับผิดชอบลดความกดดันหรือได้ทางเลือกใหม่ในการทำงาน

2. กระบวนการเลือกอาชีพ เป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาในการเตรียมตัวเลือกอาชีพ โดยใช้เวลาเนิ่นนานขึ้น และพบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาถึงร้อยละ 80 ศึกษาจนสำเร็จปริญญาตรี และประมาณครึ่งหนึ่งของนักเรียนกลุ่มดังกล่าวนี้ได้ศึกษาต่อ หรือบางคนก็ฝึกงานต่อ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ มีได้ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจเลือกอาชีพในระยะแรก ๆ ซึ่งแต่เดิมนั้น กิ้นซ์เบอร์เกอร์เข้าใจว่า การตัดสินใจเลือกอาชีพนั้น จะขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจเลือกในระยะแรก ๆ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันหนุ่มสาวที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นจะวางแผนการเพื่อให้มีโอกาสได้เลือกอาชีพมากขึ้น และอย่างน้อยที่สุดเพื่อให้แน่ใจว่า ตัวเขานั้นมีสิทธิที่จะได้เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยหรือได้งานที่ดีโดยมุ่งหวังว่า บุคคลที่ได้รับการศึกษาสูง โอกาสที่เขาจะเลือกอาชีพจะกว้างขวางขึ้น

3. การเลือกอาชีพในปัจจุบัน มีแค่เพียงแต่ว่า เป็นการประสมประสานหรือรอมชอมระหว่างความต้องการ หรือความมุ่งหวัง กับองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นจริงเท่านั้น ทั้งนี้เพราะว่า ในปัจจุบัน การเลือกอาชีพมิได้หยุดแต่เพียงแค่นั้น แต่บุคคลจะแสวงหางานที่เหมาะสมมากที่สุดสำหรับตน ซึ่งการแสวงหางานหรืออาชีพที่เหมาะสมที่สุดนั้นเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และจากการศึกษาระยะยาว พบว่า บุคคลมีความพยายามที่จะสนองความต้องการที่สำคัญ ตลอดทั้งมีความพยายามจะสนองความพึงพอใจของตนอย่างไม่หยุดยั้ง โดยการเลือกงานที่จะเปิดโอกาสที่จะสนองความต้องการที่สำคัญของตนเมื่อมีโอกาส

4. ข้อจำกัดบางประการที่เป็นอุปสรรคต่อการเลือกอาชีพ ได้แก่ สภาพของครอบครัว ที่มีรายได้ต่ำ บิดามารมีระดับการศึกษาต่ำ เจตคติ และค่านิยมของบิดามารดาที่มีต่อการเลือกอาชีพของบุตรธิดา การเป็นชนกลุ่มน้อย ความไม่กลมกลืนระหว่างการศึกษาที่เลือก ตลอดทั้งโอกาสที่จะรู้จักหรือมีความสัมพันธ์กับสถาบันต่าง ๆ ในชุมชน

5. โอกาสในโลกของงาน โดยรับรู้เกี่ยวกับโอกาสของบุคคลนั้น ๆ ว่ามีโอกาสดังไร ทางงานนั้น ๆ มากน้อยเพียงใด

6. ค่านิยมของบุคคล มีบทบาทสำคัญในการแสวงหา หรือค้นหาความพึงพอใจของบุคคลนั้น และมีอิทธิพลต่อแบบแผนหรือวิถีชีวิตของบุคคลซึ่งมีผลกระทบต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยบุคคลจะพยายามสร้างสมดุลย์ระหว่างงานและกิจกรรมอื่น ๆ

ทฤษฎีการเลือกอาชีพของซูเปอร์

ซูเปอร์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2531 : 42; อ้างอิงมาจาก Super, 1953) กล่าวว่า ค่านิยมมีความสำคัญยิ่งต่อการเลือกอาชีพของบุคคลที่อยู่ในวัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 15-16 ปี สำหรับกระบวนการเลือกอาชีพของบุคคลนั้น ขึ้นอยู่กับว่า อาชีพที่เขาเลือกนั้นทำให้เขาสามารถแสดงบทบาทตามความต้องการของเขาได้ ทั้งในโลกส่วนตัวของบุคคลนั้น และในโลกของความจริง ซูเปอร์ (Hoppock. 1967 ; citing Super. 1957)

นอกจากนี้ ซูเปอร์ (Super, citing Super and Crites, 1968) กล่าวว่า "การเลือกอาชีพเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และในกระบวนการเลือกอาชีพนี้ บุคคลจะเลือกอาชีพโดยห่างไกลจากความเป็นจริงในช่วงอายุต้น และระดับของความเป็นจริงจะเพิ่มขึ้นเมื่ออายุเพิ่มขึ้น" และซูเปอร์ยังได้สรุปไว้ว่า "บุคคลจะมีความนึกคิด และจะตระหนักเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกอาชีพมากหรือน้อย จะขึ้นกับลำดับขั้นพัฒนาการทางอาชีพของบุคคลนั้น"

จากทฤษฎีการเลือกอาชีพที่กล่าวข้างต้น ได้กล่าวถึงค่านิยมว่า เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ องค์ประกอบหนึ่งในการเลือกอาชีพ ค่านิยมจะเริ่มเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพ เมื่อบุคคลมีอายุอยู่ในช่วง 15-16 ปี และบุคคลที่อยู่ในช่วงอายุนี้นี้ จะให้ความสำคัญของค่านิยมในการตัดสินใจเลือกงาน หรืออาชีพสูงกว่าความสนใจและความสามารถ

ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ

เนื่องด้วยทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพมีหลายทฤษฎี และทฤษฎีที่จะเสนอต่อไปนี้จะกล่าวถึงเฉพาะขั้นพัฒนาการทางอาชีพของทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของกินซ์เบิร์ก (Ginzberg, 1951) และของซูเปอร์ (Super, 1957) ซึ่งได้ระบุว่า ค่านิยมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญขององค์ประกอบหนึ่งที่ได้เริ่มเข้ามาสู่กระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยบุคคลได้นำค่านิยมมาร่วมพิจารณาเลือกอาชีพ สำหรับขั้นพัฒนาการทางอาชีพของแต่ละทฤษฎีมีดังต่อไปนี้

ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของกินซ์เบิร์ก

กินซ์เบิร์ก (อรอนงค์ รัตนวัน. 2539 : 46 – 47; อ้างอิงมาจาก Ginz berg, 1951) ได้พัฒนาทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพมาจากทฤษฎีการเลือกอาชีพ สำหรับขั้นพัฒนาการทางอาชีพนั้น กินซ์เบิร์กได้แบ่งออกเป็น 3 ระยะคือ

1. ระยะเพ้อฝัน (Fantasy Period) เริ่มตั้งแต่วัยเด็กจนถึงอายุ 11 ปี เด็กจะคิดเกี่ยวกับอาชีพในรูปของความปรารถนา มีความเพ้อฝันถึงอาชีพต่าง ๆ ที่ตนชอบ และอยากจะประกอบอาชีพนั้น ๆ เมื่อเติบโตขึ้นโดยได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม เช่น โทรทัศน์ หนังสือหรืออาชีพของบุคคลในครอบครัว บุคคลแวดล้อมตัวเด็กที่เด็กได้มีโอกาสนพบปะบ่อย ๆ เด็กจะคิดเพ้อฝันเป็นตำรวจ แพทย์ ทหาร โดยที่ไม่คำนึงถึงความสามารถของตนเองและความเป็นไปได้โดยทั่วไป

2. ระยะพิจารณาอาชีพ (Tentative Period) ช่วงอายุ 11 ถึง 17 ปี ในระยะนี้ การเลือกอาชีพยังเป็นการเลือกที่ยึดองค์ประกอบเกี่ยวกับตนเองอยู่ เช่น ความสนใจ ความสามารถ และค่านิยม การเลือกอาชีพยังเป็นการทดลอง องค์ประกอบที่แท้จริงยังไม่ได้นำมาพิจารณาในระยะนี้แบ่งออกเป็นขั้นย่อย ๆ ดังนี้

2.1 ขั้นแห่งความสนใจ (Interest Stage) อายุ 11 ถึง 12 ปี ในขั้นนี้ความสนใจเป็นพื้นฐานขั้นแรกในการเลือกอาชีพ โดยไม่คำนึงถึงความสามารถที่แท้จริง

2.2 ขั้นแห่งความสามารถ (Capacity Stage) อายุ 13 ถึง 14 ปี เป็นช่วงที่วัยรุ่นคำนึงถึงความสามารถในการวางแผนเลือกอาชีพ แต่ความรู้ในความสามารถของตนยังไม่สมบูรณ์ การเลือกยังเป็นการทดลอง

2.3 ขั้นแห่งค่านิยม (Value Stage) อายุ 15 ถึง 16 ปี ระยะนี้จะเลือกโดย

คำนึงถึงค่านิยมของตนเองและของสังคม เช่น รายได้หรือชื่อเสียง เกียรติยศ ในช่วงนี้ค่านิยมจะมีความสำคัญมากกว่าความสนใจ ความสามารถ

2.4 ขั้นแห่งการเปลี่ยนแปลง (Transition Stage) อายุ 17 ปี ภายใต้มีการประนีประนอมกันระหว่างความสนใจ ความสามารถ ค่านิยม ซึ่งเป็นประโยชน์ในการเลือกอาชีพ เด็กจะพยายามรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตนเองซึ่งเป็นผลมาจากพัฒนาการในขั้นก่อนเด็กจะมีความเข้าใจตนเองดีพอสมควรจะรู้ว่าตัวเองต้องการอะไร อยากทำอะไรได้บ้าง แต่ในขณะนี้เด็กขาดความรอบคอบ โดยเฉพาะความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพของบุคคล

3. ระยะเลือกอาชีพตามความเป็นจริง (Realistic Period) อายุ 17 ปี ถึงวัยผู้ใหญ่ ระยะนี้การเลือกจะเป็นการประนีประนอม (Compromise) ระหว่างองค์ประกอบที่เป็นจริง เช่น ข้อกำหนดของงานหรือโอกาสในการศึกษาและองค์ประกอบส่วนบุคคล การพัฒนาการเลือกอาชีพในขั้นนี้แบ่งออกได้เป็น 3 ขั้นดังนี้

3.1 ขั้นสำรวจอาชีพ (Exploration Stage) เป็นขั้นที่บุคคลสำรวจอาชีพต่างๆ เพื่อค้นหาอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตัวเองที่ได้ทราบแล้วในระยะพิจารณาอาชีพในขั้นนี้บุคคลจะทดลองเรียนวิชาการ และวิชาชีพในสาขาต่าง ๆ ทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร ตลอดจนการทดลองทำงานนอกเวลาเรียนโดยเลือกเรียนหรือทำงานเฉพาะที่ตนเองสนใจ

3.2 ขั้นรวบรวมความคิด (Crystallization Stage) เป็นขั้นที่บุคคลมีความพร้อมที่จะเลือกอาชีพใดอาชีพหนึ่งจากอาชีพที่บุคคลมีความสนใจอยู่ประมาณสองสามอาชีพ เนื่องจากได้รวบรวมข้อมูลและความคิดไว้พอสมควร

3.3 ขั้นตัดสินใจเลือกอาชีพ (Specification Stage) เป็นขั้นสุดท้ายของการเลือกอาชีพ ในขั้นนี้บุคคลตัดสินใจเลือกอาชีพที่เฉพาะเจาะจงอาชีพเดียว ระยะนี้บุคคลจะฝึกหาความรู้ ประสบการณ์งานเฉพาะด้านเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ

กระบวนการพัฒนาการด้านอาชีพของกินช์เบอร์ก ตั้งแต่ระยะเพื่อค้นจนถึงขั้นสุดท้ายของระยะเลือกอาชีพตามความเป็นจริง กินเวลาประมาณ 10 ถึง 15 ปี ทุกระยะและทุกขั้นตอนของการเลือกอาชีพดังกล่าว กินช์เบอร์กและคณะตระหนักดีว่าเป็นไปโดยประมาณเท่านั้น ทั้งนี้ก็เพราะสังคมทุกสังคมในปัจจุบันมีความสับสนมากขึ้นและมีอาชีพเพิ่มขึ้นอีกมาก และนอกจากนั้นบุคคลแต่ละคนยังมีความแตกต่างกันทั้งในด้านสภาพแวดล้อม สภาพร่างกายและจิตใจอีกด้วย

✓ ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของซูเปอร์

ซูเปอร์ (อรอนงค์ รัตนวัน. 2539 : 50 - 51; อ้างอิงมาจาก Super, 1957) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางอาชีพ โดยแบ่งเป็น 5 ขั้น ดังต่อไปนี้

1. ระยะการเจริญเติบโต (Growth Stage) เริ่มตั้งแต่เกิดจนกระทั่งอายุ 14 ปี ลักษณะต่างๆ ไป ได้แก่ การพัฒนาอัตมโนทัศน์ด้วยการเลียนแบบจากบุคคลสำคัญในครอบครัวและในโรงเรียน ความต้องการและความเพ้อฝันมีความสำคัญในระยะแรกของช่วงนี้ ต่อมาความสนใจและความสามารถมีความสำคัญมากกว่า เนื่องจากการมีส่วนร่วมในงานและมีการทดสอบความจริง ช่วงนี้แบ่งเป็นขั้นย่อย ๆ ดังนี้

1.1 ระยะที่เด็กยังไม่มี ความสนใจในอาชีพ (Prevocational Substage) ระยะนี้อยู่ในช่วงเกิดถึง 3 ปี เด็กจะมีการพัฒนาทางด้านร่างกายอย่างรวดเร็ว

1.2 ระยะจินตนาการด้านอาชีพ (Fantasy Substage) ระยะนี้อยู่ในช่วงอายุ 4 ถึง 10 ปี เด็กจะมีจินตนาการด้านอาชีพตามความเพ้อฝันของตนเอง

1.3 ระยะสนใจในอาชีพ (Interest Substage) ระยะนี้อยู่ในช่วงอายุ 11 ถึง 12 ปี เด็กจะมีความสนใจในอาชีพมากขึ้น ความสนใจนี้ขึ้นอยู่กับความชอบ ความชอบเป็นหลัก ในการตัดสินใจเลือกเป้าหมายและกิจกรรม

1.4 ระยะพิจารณาความสามารถ (Capacity Substage) ระยะนี้อยู่ในช่วง 13 ถึง 14 ปี เด็กจะให้ความสำคัญต่อความสามารถของตนเองเป็นพื้นฐานในการพิจารณาเกี่ยวกับอาชีพ

2. ระยะการสำรวจ (Exploration Stage) ระยะนี้อยู่ในช่วงอายุ 15 ปี ถึง 24 ปี ในระยะนี้บุคคลจะสำรวจตนเองและสำรวจอาชีพเพื่อแสวงหาข้อมูลและประสบการณ์ ซึ่งได้จาก กิจกรรมในโรงเรียน การทำงานพิเศษ ระยะการสำรวจแบ่งออกเป็นขั้นย่อย ๆ ดังนี้

2.1 ระยะทดลองเลือกอาชีพ (Tentative Substage) ระยะนี้อยู่ในช่วงอายุ 15 ถึง 17 ปี เป็นระยะที่บุคคลพิจารณาและทดลองเลือกอาชีพโดยอาศัยเหตุผลหลายประการ เช่น ความต้องการ ความสนใจ ความสามารถ แต่ยังไม่ได้ตัดสินใจเลือกอาชีพที่แน่นอน

2.2 ระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของพัฒนาการด้านอาชีพ (Transition Substage) ระยะนี้อยู่ในช่วงอายุ 18 ถึง 21 ปี เป็นระยะที่บุคคลพิจารณาเลือกอาชีพจากปัจจัยต่าง ๆ ที่

เป็นจริง เช่น โอกาสที่จะได้รับการศึกษา โอกาสที่จะได้ประกอบอาชีพนั้น ๆ ในระยะนี้บุคคลเริ่มฝึกหัดหรือศึกษาเฉพาะด้าน

2.3 ระยะทดลองปฏิบัติงาน (Trial Substage) ระยะนี้อยู่ในช่วงอายุ 22 ถึง 24 ปี เป็นระยะที่บุคคลเริ่มทดลองปฏิบัติงาน เริ่มทำงาน

3. ระยะเริ่มต้นประกอบอาชีพ (Establishment Stage) ระยะนี้อยู่ในช่วงอายุ 25 ถึง 44 ปี บุคคลเริ่มทำงานที่ถาวรเมื่อได้พบงานที่เหมาะสม แต่ถ้ายังไม่พบงานที่เหมาะสมหรืองานที่พอใจก็อาจมีการเปลี่ยนแปลงงานในระยะต้น ๆ ระยะทดลองปฏิบัติงานแบ่งออกเป็นขั้นย่อย ๆ 2 ขั้นคือ

3.1 ระยะทดลองปฏิบัติงาน (Trial Substage) ระยะนี้อยู่ในช่วงอายุ 25 ถึง 30 ปี เป็นระยะที่บุคคลได้ตัดสินใจประกอบอาชีพอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว แต่ถ้าอาชีพยังไม่มีความเหมาะสมหรือยังไม่พอใจก็อาจมีการเปลี่ยนอาชีพใหม่ได้ อาจมีการเปลี่ยนงานหนึ่งหรือสองครั้งก่อนที่จะได้งานที่เหมาะสม

3.2 ระยะประกอบอาชีพถาวร (Stabilization Substage) ระยะนี้อยู่ในช่วงอายุ 31 ถึง 44 ปี เป็นระยะที่บุคคลได้พบอาชีพที่เหมาะสม บุคคลจะมีความมั่นคงในอาชีพเพื่อสร้างหลักฐานให้ตนเอง

4. ระยะรักษาความมั่นคงในอาชีพ (Maintenance Stage) ระยะนี้อยู่ในช่วงอายุ 45 ถึง 65 ปี เป็นช่วงที่ชีวิตมีความมั่นคงและแสวงหาความก้าวหน้าในการทำงาน เป็นช่วงต่อเนื่องของการสร้างหลักฐาน

5. ระยะเสื่อมถอย (Decline Stage) ระยะนี้อยู่ในช่วงอายุตั้งแต่ 65 ปี ขึ้นไป ประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพของบุคคลจะลดลงอันเนื่องมาจากความชรา ร่างกายและสมองเสื่อมคุณภาพลง กิจกรรมในงานเปลี่ยนไป ระยะนี้แบ่งเป็นขั้นย่อย ๆ ดังนี้

5.1 ช่วงที่บุคคลเริ่มลดประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ (Deceleration) ช่วงนี้เป็นระยะที่บุคคลมีอายุประมาณ 65 ปีถึง 70 ปี ระยะนี้เป็นช่วงเวลาที่ยลดยึดแล้วความต้องการในงานลดลง หน้าที่อาจมีการเปลี่ยนแปลง หรืองานอาจเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เหมาะสมกับความสามารถ งานว่างเวลาหรืองานอดิเรกอาจมาแทนงานเต็มเวลา

5.2 ช่วงที่บุคคลเลิกประกอบอาชีพโดยสิ้นเชิง (Retirement) ระยะนี้เป็นช่วงที่บุคคลจะใช้ชีวิตตามสบายด้วยการพักผ่อนโดยไม่ประกอบอาชีพใด ๆ เลย เป็นช่วงที่บุคคลมีอายุประมาณ 71 ปีเป็นต้นไป

จากขั้นพัฒนาการทางอาชีพของทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่าค่านิยมได้เริ่มเข้าสู่กระบวนการเลือกอาชีพ และการตัดสินใจเลือกอาชีพ เมื่อบุคคลอยู่ในช่วงอายุ 15-16 ปี โดยบุคคลนั้นจะให้ความสำคัญของค่านิยมสูงกว่าความสนใจและความสามารถ

คุณลักษณะค่านิยมในการเลือกอาชีพ

เนื่องจากค่านิยมเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเลือกอาชีพ จึงได้มีการศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมในอาชีพไว้บ้าง และแต่ละคนได้แบ่งค่านิยมในอาชีพออกเป็นหลาย ๆ ด้านแตกต่างกันไปบ้าง คล้ายคลึงกันบ้าง ดังต่อไปนี้

เจนเตอร์ส (Centers. 1949 : 151 - 160) ได้สร้างแบบสอบถามขึ้นมาชุดหนึ่ง เรียกว่า Job Values and Desires Questionnaires ซึ่งประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับค่านิยมในอาชีพ คือ

1. ด้านความเป็นผู้นำ (Leadership)
2. ด้านประสบการณ์ที่น่าสนใจ (Interesting Experience)
3. ด้านความนิยมนับถือ (Esteem)
4. ด้านอำนาจ (Power)
5. ด้านความมั่นคงปลอดภัย (Security)
6. ด้านการได้แสดงออกด้วยตนเอง (Self-Expression)
7. ด้านรายได้ (Profit)
8. ด้านชื่อเสียง (Fame)
9. ด้านการบริการสังคม (Social Service)
10. ด้านความมีอิสระ (Independence)

เซนเตอร์ส ใช้แบบสอบถามนี้ศึกษาหาความแตกต่างของความต้องการ และค่านิยมในอาชีพของบุคคลที่มีชั้นของสังคมแตกต่างกัน พบว่า คนชั้นกลางเลือกค่านิยมในอาชีพด้านการให้แสดงออกด้วยตนเอง ส่วนบุคคลระดับที่ใช้แรงงานเลือกค่านิยมด้านความมั่นคงปลอดภัยแบบสอบถามค่านิยมของเซนเตอร์สนี้ ต่อมา มีผู้นำไปใช้ศึกษาวิจัยอีกหลายท่าน จึงเกอร์ส สเตฟเฟอร์ และ แวกแมน (Wagman. 1965 : 258 - 262) และทอมสัน (Thompson. 1966 : 850 - 851)

มิลเลอร์ (Miller. 1956 : 244 - 246) ได้ศึกษาค่านิยมในอาชีพของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย โดยแบ่งค่านิยมในอาชีพออกเป็น 4 ด้านคือ

1. ด้านความมั่นคงปลอดภัย (Security)
2. ด้านความพอใจในอาชีพ (Career Satisfaction)
3. ด้านเกียรติยศ (Prestige)
4. ด้านบริการสังคม (Social Rewards)

โอ คอนเนอร์ และคินเนน (O'Conner and Kinnane อ้างอิงมาจาก Kinnane and Bannon. 1964 : 273 - 279) ได้สร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาค่านิยมในอาชีพชื่อ Work values Inventory โดยวิเคราะห์องค์ประกอบของค่านิยมในอาชีพ ออกเป็น 10 ด้านคือ

1. ด้านสวัสดิภาพทางสังคม (Social Welfare) เป็นองค์ประกอบของความพอใจอันเนื่องมาจากการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น และการทำให้โลกเป็นสถานที่ที่สวยงาม
2. ด้านการให้คำแนะนำ (Supervision) เป็นองค์ประกอบของความพอใจอันเนื่องมาจากการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำงานแก่ผู้อื่น
3. ด้านความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) เป็นองค์ประกอบของความพอใจอันเนื่องมาจากการได้ประดิษฐ์คิดค้นสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมา
4. ด้านความหลากหลาย (Variety) เป็นองค์ประกอบของความพอใจอันเนื่องมาจากการได้ทำงานหลาย ๆ อย่างไม่ซ้ำซากจำเจ
5. การได้รับผลสำเร็จ (Accomplishment) เป็นองค์ประกอบของความพอใจอันเนื่องมาจากการรู้สึกว่าจะได้รับผลสำเร็จในที่สุด
6. ด้านความอิสระ (Freedom) เกี่ยวกับความพอใจอันเนื่องมาจากการได้รับอนุญาตให้ทำหรือใช้ชีวิตตามแบบที่ตนต้องการ

7. ด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (Economic Security) เกี่ยวกับความพอใจในการที่จะได้รับเงินทดแทนมาก ๆ ถึงแม้ว่าจะทำงานหนัก

8. ด้านความพอใจการสมาคม (Pleasant Associates) เป็นองค์ประกอบของความพอใจที่ได้จากการทำงาน ซึ่งต้องติดต่อสัมพันธ์อันดีกับผู้ร่วมงานและมีหัวหน้างานที่ตรงไปตรงมา

9. ด้านเกียรติยศ (Prestige) เกี่ยวกับความพอใจอันได้จากการที่เพื่อนร่วมงานยอมรับตนเองและผลงานที่ทำ

10. ความพอใจในสิ่งแวดล้อม (Pleasant Surroundings) งานที่ทำอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่น่าพอใจ

ค่านิยมทั้ง 10 ด้านนี้ยังจัดเป็นประเภทได้ 2 ประเภทคือ

1. ค่านิยมที่เกิดจากภายใน (Intrinsic Rewards) ซึ่งประกอบด้วยค่านิยมในอาชีพ ด้านสวัสดิภาพทางสังคม การให้คำแนะนำ ความคิดสร้างสรรค์ และการทำงานหลายอย่างไม่ซ้ำซากจำเจ

2. ค่านิยมที่เกิดจากภายนอก (Extrinsic Rewards) ประกอบด้วยค่านิยมในอาชีพ ด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความพอใจในการสมาคม เกียรติยศ และความพอใจในสิ่งแวดล้อม

กรีนบอนส์ และโลเนส (Gribbons and Lohnes. 1965 : 250) ได้แบ่งค่านิยมในอาชีพออกเป็น 12 ด้านคือ

1. ด้านความก้าวหน้า (Advancement) หมายถึง โอกาสที่จะรู้เรื่องและก้าวหน้าในการทำงาน มีอนาคตดี สามารถที่จะได้เป็นผู้จัดการในองค์กรและสามารถที่จะทำงานโดยได้จากงานระดับต่ำขึ้นไปถึงงานระดับสูงได้

2. ด้านความต้องการ (Demand) หมายถึง ที่เป็นที่ต้องการของสังคม

3. สภาพทางภูมิศาสตร์ และการท่องเที่ยว (Geographic Location, Travel) หมายถึง งานที่ได้ท่องเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ และได้รับการเรียนรู้จากการท่องเที่ยว

4. ด้านความสนใจ (Interest) หมายถึง งานที่ตนสนใจจะกระทำอย่างแท้จริง

5. การแต่งงานและครอบครัว (Marriage and Family) หมายถึง งานที่พอจะมีเวลาให้แก่ครอบครัว บ้าน และสัตว์เลี้ยง

6. การบริการสังคม (Social Service) คือ การมีโอกาสได้ช่วยเหลือผู้อื่น สามารถทำให้ผู้อื่นได้รับความพอใจได้

7. การเกี่ยวข้องกับบุคคล (Personal Contact) คือ การมีโอกาสดังพบเพื่อนใหม่ ๆ ชอบพบปะกับบุคคล และการได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น

8. ด้านความสามารถ (Preparation Ability) หมายถึง การทำงานที่ต้องใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่

9. ด้านเกียรติยศ (Prestige) หมายถึง งานที่ทำให้บุคคลอื่นมีความชื่นชมยินดีให้การยอมรับและยกย่อง

10. ด้านเงินเดือน (Salary) หมายถึง งานที่มีรายได้ดีพอที่จะสามารถครอบครัวและเหลือเก็บสะสมไว้

11. ด้านความพอใจ (Satisfaction) หมายถึง งานที่ทําแล้วทำให้เกิดความสุขความพอใจ ได้ทํานสิ่งที่ได้ผลคุ้มค่า

12. จุดมุ่งหมายส่วนตัว (Personal Goal) หมายถึง งานที่สามารถพัฒนาตนเองและทำให้รู้จักตนเองดีขึ้น

เพอร์โรน (Perrone. 1965 : 254) แบ่งคำนิยามอาชีพออกเป็น 16 ด้านคือ

1. ด้านรายได้ดี (Good Income)
2. ด้านความสนใจในงานอย่างแท้จริง (Really Interesting Work)
3. ด้านการใช้ความสามารถพิเศษ (Use Special Talent)
4. ด้านการเดินทาง (Travel)
5. ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น (Be Helpful to Others in Society)
6. ด้านการทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับความสามารถ (Function in a Supervisory Capacity)

7. ด้านความก้าวหน้า (Get Ahead Rapidly)
8. ด้านการทำงานกับคน (Work with People)
9. ด้านการทำงานกับสิ่งของวัตถุ (Work with Things or Materials)
10. ด้านความมั่นคงปลอดภัย (Security Future)
11. ด้านการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Do Original Creative Work)
12. ด้านความเป็นอิสระ (Free from Supervision in one's Work)

13. มีเวลาพอที่จะให้แก่ครอบครัว (Have enough Time for one's Family)

14. มีเวลาพอที่จะอุทิศให้แก่งานอดิเรก (Have Time to Pursue one's Interests and Hobbies)

15. มีโอกาสที่จะศึกษาต่อไปได้อีก (Have Opportunity to Pursue Further Studies)

16. มีโอกาสที่จะพัฒนาทักษะในการทำงาน (Have Opportunity to Improve Work Skills)

โร (Shertzer, Edwin and Shelley. 1971 : 356 ; citing Roe. 1957 : 212 - 217) ได้สรุปว่า ความต้องการที่บุคคลนำมาพิจารณาในการเลือกอาชีพด้วย คือ

1. ความต้องการด้านสรีระ
2. ความต้องการความปลอดภัย
3. ความต้องการเป็นเจ้าของและความรัก
4. ความต้องการความสำคัญ ยกย่องนับถือ และมีคุณค่า
5. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต
6. ความต้องการความเข้าใจ เป็นตัวของตัวเอง
7. ความต้องการความสวยงาม
8. ความต้องการข้อมูลต่าง ๆ

ซูเปอร์ (Super. 1970 : 8 - 10) ได้จำแนกค่านิยมในการทำงานเป็น 15 ด้านคือ

1. ค่านิยมในการทำงานด้านความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่เกี่ยวกับการประดิษฐ์ คิดค้น ออกแบบ และพัฒนาแนวคิดใหม่ ๆ ค่านิยมในการทำงานด้านความคิดสร้างสรรค์นี้เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความสนใจทางด้านศิลปะและวิทยาศาสตร์ และจะพบในบุคคลที่ชอบแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเอง

2. ค่านิยมในการทำงานด้านการบริหารหรือการจัดการ (Management) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่ต้องมีการวางแผนและจัดสรรงานให้ผู้อื่นทำ ค่านิยมด้านนี้ จะพบในบุคคลที่ชอบงานทางด้านธุรกิจ หรือบุคคลที่สนใจในการติดต่อกับงานหลาย ๆ อาชีพ หรือบุคคลที่ชอบวางแผนการทำงานของตนเอง

3. ค่านิยมในการทำงานด้านสัมฤทธิ์ผล (Achievement) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่ส่งเสริมให้บุคคลประสบผลสำเร็จจากการทำงาน และก่อให้เกิดความพึงพอใจในงาน ทั้งยังเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลมุ่งทำงานเพื่องานด้วย บุคคลที่มีค่านิยมในการทำงานด้านสัมฤทธิ์ผลนี้ จะมีลักษณะมุ่งมั่นในการทำงาน และต้องการเห็นผลสำเร็จในการทำงาน

4. ค่านิยมในการทำงานด้านสภาพแวดล้อม (Surrounding) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงาน ซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่มีบรรยากาศสุขสบาย และบุคคลที่ทำงานในสภาพแวดล้อมนั้นแล้วเกิดความสุข ค่านิยมในการทำงานด้านสภาพแวดล้อมนี้ เน้นสภาพแวดล้อมทางวัตถุที่จะช่วยอำนวยความสะดวก ประสิทธิภาพสำเร็จในการทำงาน เช่น สภาพที่ทำงานที่สะอาด ไม่มีเสียงอึกทึกที่ไม่รบกวนจิตใจ หรือเย็นจัดเกินไป สิ่งเหล่านี้มีความสำคัญต่อบุคคลที่มีความสนใจสภาพแวดล้อมพร้อม ๆ กับสนใจในการทำงาน

5. ค่านิยมในการทำงานด้านความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน (Supervisory Relations) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่ต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชาและผู้บังคับบัญชาจะต้องเป็นบุคคลที่มีเหตุผลและยุติธรรม

6. ค่านิยมในการทำงานด้านวิถีชีวิต (Way of Life) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่เปิดโอกาสให้บุคคลได้ใช้ชีวิตตามที่ตนต้องการ หรือชอบ หรืออยากจะเป็น

7. ค่านิยมในการทำงานด้านความมั่นคงปลอดภัย (Security) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่มีความมั่นคงปลอดภัย ทำให้ผู้ทำงานนั้น ๆ มั่นใจได้ว่า จะมีงานทำตลอดไป

8. ค่านิยมในการทำงานด้านผู้ร่วมงาน (Associates) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับลักษณะงานที่ทำให้บุคคลนั้นได้ติดต่อกับผู้ร่วมงานที่ตนพอใจ โดยเฉพาะผู้ร่วมงานในระดับเดียวกันหรือต่ำกว่า

9. ค่านิยมในการทำงานด้านสุนทรีย์ (Aesthetics) เป็นค่านิยมที่เกี่ยวกับงานที่ช่วยให้บุคคลได้สร้างสิ่งสวยงาม และเพิ่มความงดงามให้แก่โลก บุคคลที่มีค่านิยมในการทำงานด้านสุนทรีย์ ส่วนมากจะเป็นบุคคลที่มีความสนใจงานทางศิลปะ

10. ค่านิยมในการทำงานด้านความมีศักดิ์ศรี (Prestige) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานซึ่งให้เกียรติกับบุคคลที่ทำงานนั้น ค่านิยมในการทำงานด้านความมีศักดิ์ศรี แสดงให้เห็นว่าบุคคลปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลอื่น มากกว่าจะอยู่ในสถานะที่มี

อำนาจเหนือผู้อื่น ค่านิยมในด้านนี้จะสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความสนใจในงานที่ต้องติดต่อกับบุคคลหลายๆ อาชีพ

11. ค่านิยมในการทำงานด้านความมีอิสระ (Independence) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงาน ซึ่งบุคคลที่ทำงานนี้มีอิสระในการทำงานตามที่ตนปรารถนา ค่านิยมในการทำงานด้านนี้แสดงให้เห็นว่า บุคคลที่ทำงานนี้มักจะมุ่งในด้านความพึงพอใจของตนเอง

12. ค่านิยมในการทำงานด้านการทำงานหลาย ๆ ด้าน หรือความหลากหลายของงาน (Variety) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่เปิดโอกาสให้บุคคลทำงานหลาย ๆ ด้านในขณะเดียวกัน งานที่ทาก็ต้องไม่ซ้ำซาก จำเจ ค่านิยมในการทำงานด้านนี้ แสดงให้เห็นว่าบุคคลจะทำงานตามความพึงพอใจของตนมากกว่ามุ่งงานเพื่องาน

13. ค่านิยมในการทำงานด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ (Economic Returns) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่มีรายได้ดี สามารถนำรายได้มาจัดซื้อสิ่งของเพื่อสนองความต้องการได้ บุคคลที่มีค่านิยมในการทำงานด้านนี้ จึงมีความปรารถนาที่จะได้รับรายได้เพื่อมาซื้อวัตถุสิ่งของที่จะช่วยอำนวยความสะดวกสบายให้ตนเอง

14. ค่านิยมในการทำงานด้านบริการสังคม (Altruism) เป็นค่านิยมซึ่งสัมพันธ์กับงานที่สามารถให้สวัสดิการ ให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์บุคคลอื่น และก่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น ค่านิยมในการทำงานด้านนี้ แสดงให้เห็นว่า บุคคลนั้นมีความสนใจ หรือมีค่านิยมในการบริการสังคม

15. ค่านิยมในการทำงานด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา (Intellectual Stimulation) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่เปิดโอกาสให้บุคคลได้ใช้ความคิดอย่างอิสระประเมินผลการทำงานของตนจากการเรียนรู้ และสามารถคิดค้นสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมได้

สำหรับประเทศไทยศึกษาเรื่องค่านิยมในอาชีพ และได้แบ่งค่านิยมในอาชีพ ออกเป็น ด้าน ๆ ดังนี้

จิตรอารี เนตรหิน (2513 : 77) ซึ่งได้แบ่งค่านิยมในอาชีพออกเป็น 7 ด้านคือ

1. ด้านความมั่นคงปลอดภัย
2. ด้านรายได้
3. ด้านความเป็นผู้นำ

4. ด้านความเป็นอิสระ
5. ด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้า
6. ด้านการบริการสังคม
7. ด้านความพอใจในการทำงานกับธรรมชาติ

ประมวล วิทยากร (2520 : 6) ได้แบ่งค่านิยมในอาชีพออกเป็น 9 ด้านคือ

1. ด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้า
2. ด้านการบริการสังคมและการทำงานกับบุคคล
3. ด้านความมั่นคงปลอดภัยในอาชีพ
4. ด้านรายได้
5. ด้านความเป็นอิสระ
6. ด้านความมีอำนาจและการเป็นผู้นำ
7. ด้านการทำงานกับธรรมชาติและวัตถุ
8. ด้านความสามารถ
9. ด้านความมีระเบียบแบบแผน

นิตยา ธรรมพันธ์ (2523 : 5) ได้แบ่งค่านิยมในอาชีพออกเป็น 11 ด้านคือ

1. ด้านเกียรติยศชื่อเสียง
2. ด้านความก้าวหน้า
3. ด้านบริการสังคม
4. ด้านมั่นคงในอาชีพ
5. ด้านรายได้
6. ด้านความมีอิสระ
7. ด้านความมีอำนาจ
8. ด้านการทำงานกับธรรมชาติและวัตถุ
9. ด้านความเหมาะสมกับความสามารถ
10. ด้านความมีระเบียบแบบแผน
11. ด้านความเสียสละ

วิไลวรรณ นุ่มประสิทธิ์ (2530 : 5 - 6) ได้แบ่งคำนิยามในอาชีพออกเป็น 6 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านรายได้ หมายถึง งานที่มีรายได้ดีพอที่จะจ้่าจุนครอบครัวและเหลือเก็บ
2. ด้านความมั่นคงปลอดภัย หมายถึง งานที่มีสวัสดิการต่อผู้ทำ เช่น ผู้ทำได้รับการคุ้มครองทางกฎหมาย ได้แก่ งานสำนักงาน
3. ด้านบริการสังคม ทานประโยชน์ต่อสังคม หมายถึง งานที่มีโอกาสได้ช่วยเหลือผู้อื่น สามารถทำให้ผู้อื่นได้รับความพอใจได้
4. ด้านเกียรติยศชื่อเสียง และด้านความก้าวหน้า หมายถึง งานที่มีโอกาสที่จะรุ่งเรืองก้าวหน้าในการทำงาน มีอนาคต และเป็นงานที่ทำให้บุคคลอื่นมีความชื่นชมในตน ให้การยอมรับและยกย่อง
5. ด้านธรรมชาติของงานและวัตถุ หมายถึง งานที่ต้องใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ เมื่อทำแล้วทำให้เกิดความสุข ความพอใจ และได้ผลคุ้มค่า
6. ด้านความมีอิสระ หมายถึง งานที่ทำมีความเป็นตัวของตัวเองไม่ต้องทำตามคำสั่งผู้อื่น สามารถทำในสิ่งที่ตนพึงพอใจได้ตามที่ต้องการ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2531 : 11 - 12) ได้แบ่งคำนิยามในอาชีพออกเป็น 16 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. คำนิยามในการทำงานด้านความคิดสร้างสรรค์ เป็นคำนิยามที่สัมพันธ์กับงานที่เกี่ยวข้องกับการประดิษฐ์ คิดค้น ออกแบบ และพัฒนาแนวคิดใหม่ ๆ
2. คำนิยามในการทำงานด้านการบริหาร เป็นคำนิยามที่สัมพันธ์กับงานที่ต้องมีการวางแผน และจัดสรรงานให้ผู้อื่นทำ
3. คำนิยามในการทำงานด้านสัมฤทธิ์ผล เป็นคำนิยามที่สัมพันธ์กับงานที่ส่งเสริมให้บุคคลประสบผลสำเร็จจากการทำงาน และก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลมุ่งทำงานเพื่องานด้วย
4. คำนิยามในการทำงานด้านสภาพแวดล้อม เป็นคำนิยามที่สัมพันธ์กับงานซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่มีบรรยากาศที่สุขสบาย ตลอดจนมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ช่วยให้บุคคลที่ทำงาน

ในสถานที่นั้นมีความสุข สำหรับค่านิยมในการทำงานด้านสภาพแวดล้อมนี้ เน้นสภาพแวดล้อมทางวัตถุที่จะช่วยอำนวยความสะดวกให้บุคคลมีความสุขในการทำงาน

5. ค่านิยมในการทำงานด้านความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่ผู้ปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างาน

6. ค่านิยมในการทำงานด้านวิถีชีวิต เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่เปิดโอกาสให้บุคคลได้ใช้ชีวิตตามที่ตนเองชอบหรือต้องการ

7. ค่านิยมในการทำงานด้านความมั่นคงปลอดภัย เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่มีความมั่นคงปลอดภัย และเป็นงานที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมั่นใจได้ว่า จะมีงานทำตลอดไป

8. ค่านิยมในการทำงานด้านผู้ร่วมงาน เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่เปิดโอกาสให้บุคคลที่ปฏิบัติงาน ได้ติดต่อกับผู้ร่วมงานที่ตนเองพอใจ โดยเฉพาะผู้ร่วมงานในระดับเดียวกันหรือต่ำกว่า

9. ค่านิยมในการทำงานด้านสุนทรีย์ เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่ช่วยให้บุคคลได้สร้างสิ่งสวยงาม และเพิ่มความงดงามให้แก่โลก

10. ค่านิยมในการทำงานด้านความมีศักดิ์ศรี เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานซึ่งให้เกียรติกับบุคคลที่ทำงานนั้น

11. ค่านิยมในการทำงานด้านความมีอิสระ เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานซึ่งบุคคลที่ทำงานนั้นมีอิสระในการทำงานตามที่ตนเองปรารถนา

12. ค่านิยมในการทำงานด้านการทำงานหลาย ๆ ด้าน เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่เปิดโอกาสให้บุคคลทำงานหลาย ๆ ด้าน ในขณะเดียวกัน งานที่ทำได้ไม่ซ้ำซากจำเจ

13. ค่านิยมในการทำงานด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่มีรายได้ดีหรือรายได้สูง เพียงพอที่จะเลี้ยงชีพและซื้อสิ่งของเพื่อสนองความต้องการได้

14. ค่านิยมในการทำงานด้านบริการสังคม เป็นค่านิยมซึ่งสัมพันธ์กับงานที่สามารถให้สวัสดิการ ให้ความช่วยเหลือ สงเคราะห์บุคคลอื่น และก่อประโยชน์แก่ผู้อื่น

15. ค่านิยมในการทำงานด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่เปิดโอกาสให้บุคคลได้ใช้ความคิดอย่างอิสระ ประเมินผลการทำงานของตนเองจากการเรียนรู้ และสามารถค้นคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมได้

16. คำนิยมในการทำงานด้านงานอาชีพอิสระ เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่บุคคลสามารถหารายได้ ได้เองโดยไม่ต้องมีนายจ้างหรือไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง สามารถเป็นเจ้าของกิจการ และสามารถพึ่งตนเองได้

✓ สมถวิล ปิตายั๋ง (2537 : 40 - 43) ได้แบ่งค่านิยมในการเลือกอาชีพออกเป็น 8 ด้าน ดังนี้

1. ด้านรายได้ หมายถึง การมีความเชื่อว่าอาชีพที่ตนเลือกนั้นเป็นอาชีพที่ได้รับเงินตอบแทนดีหรือสูง เพียงพอที่จะเลี้ยงชีพและซื้อสิ่งที่สนองความต้องการได้ ลักษณะพฤติกรรมมีดังนี้

- 1.1 เลือกอาชีพที่มีรายได้หรือเงินเดือนเพิ่มขึ้น
- 1.2 เลือกอาชีพที่มีรายได้พอเพียงกับค่าครองชีพ
- 1.3 เลือกอาชีพที่มีค่าจ้างสูงพอตามที่ตนต้องการได้

2 ด้านความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง การมีความเชื่อว่าอาชีพที่ตนเลือกนั้นเป็นอาชีพที่ได้อาศัยความสามารถของตนอย่างเต็มที่ และเป็นอาชีพที่ได้ประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมาอยู่เสมอ โดยไม่ซ้ำแบบหรือเลียนแบบใคร ลักษณะพฤติกรรมมีดังนี้

- 2.1 เลือกอาชีพที่เปิดโอกาสให้ทดลองเกี่ยวกับความคิดอยู่เสมอ
- 2.2 เลือกอาชีพที่ตนได้สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ โดยไม่เลียนแบบใคร
- 2.3 เลือกอาชีพที่มีการแข่งขันผลงานใหม่ ๆ อยู่เสมอ

3. ด้านความมีอิสระ หมายถึง การมีความเชื่อว่าอาชีพที่ตนเลือกนั้นเป็นอาชีพที่สามารถทำตามแบบที่ตนปรารถนา มีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่ต้องทำตามคำสั่งผู้อื่นหารายได้ได้เองโดยไม่ต้องมีนายจ้างหรือไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง สามารถเป็นเจ้าของกิจการและสามารถพึ่งตนเองได้ ลักษณะพฤติกรรมมีดังนี้

- 3.1 เลือกอาชีพที่มีอิสระในการทำงานนั้น ๆ
- 3.2 เลือกอาชีพที่สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง
- 3.3 เลือกอาชีพที่เป็นงานส่วนตัวของตัวเอง

4. ด้านความมีอำนาจและการเป็นผู้นำ หมายถึง การมีความเชื่อว่าอาชีพที่ตนเลือกนั้นเป็นอาชีพที่สามารถแสดงออกว่าตนเป็นผู้ยอมรับนับถือของหมู่คณะ สามารถใช้คำสั่งให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม

หรือคล้ายตามที่ได้ หรือเป็นอาชีพที่ทำได้เป็นผู้วางแผนและจัดสรรให้ผู้อื่นทำสามารถให้คุณและโทษแก่ผู้ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืนได้ ลักษณะพฤติกรรมมีดังนี้

- 4.1 เลือกอาชีพที่ให้ตนมีอำนาจเหนือผู้อื่น
- 4.2 เลือกอาชีพที่ได้ใช้ความสามารถในการเป็นผู้นำ
- 4.3 เลือกอาชีพที่ให้เป็นผู้วางแผนและจัดระบบงานของบุคลากรในหน่วยงาน

5. ด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้า หมายถึง การมีความเชื่อว่าอาชีพที่ตนเลือกนั้นเป็นอาชีพที่ทำให้บุคคลอื่นมีความชื่นชมในตน ให้การยอมรับและยกย่องในผลงานที่ทำ และเป็นอาชีพที่มีโอกาสรุ่งเรือง มีอนาคตที่ดี สามารถที่จะได้เป็นผู้จัดการในองค์กรหรือมีโอกาสดำรงจากงานระดับต่ำขึ้นไปสู่ระดับสูงได้ ลักษณะพฤติกรรมมีดังนี้

- 5.1 เลือกอาชีพที่คนทั่วไปเคารพและให้เกียรติ
- 5.2 เลือกอาชีพที่คนทั่วไปให้ความสำคัญ
- 5.3 เลือกอาชีพที่ได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น

6. ด้านสภาพแวดล้อม หมายถึง การมีความเชื่อว่าอาชีพที่ตนเลือกนั้นเป็นอาชีพที่มีสถานที่ทำงานสุขสบาย ซึ่งบุคคลที่ทำงานในสภาพแวดล้อมนั้นแล้วเกิดความสุข ลักษณะพฤติกรรมมีดังนี้

- 6.1 เลือกอาชีพที่มีสถานที่ทำงานดี เช่น สะอาด เงียบ กว้างขวางเพียงพอ
- 6.2 เลือกอาชีพที่มีสถานที่ทำงานอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ
- 6.3 เลือกอาชีพที่มีสิ่งช่วยอำนวยความสะดวกให้

7. ด้านความมั่นคงปลอดภัย หมายถึง การมีความเชื่อว่าอาชีพที่ตนเลือกนั้นเป็นอาชีพที่มีสวัสดิการต่อผู้ประกอบอาชีพ มีความมั่นคงที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานมั่นใจได้ว่าจะมีงานทำตลอดไป ลักษณะพฤติกรรมมีดังนี้

- 7.1 เลือกอาชีพที่มีความมั่นคงถาวร
- 7.2 เลือกอาชีพที่ให้สวัสดิการแก่ผู้ประกอบอาชีพ

8. ด้านการบริการสังคม หมายถึง การมีความเชื่อว่าอาชีพที่ตนเลือกนั้นมีโอกาสได้ช่วยเหลือผู้อื่น ได้เสียสละ อดทนปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมด้วยความจริงใจ และมีโอกาสพบปะบุคคล ซึ่งต้องติดต่อสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานตลอดเวลา ลักษณะพฤติกรรมมีดังนี้

- 8.1 เลือกอาชีพที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น
- 8.2 เลือกอาชีพที่มีโอกาสพบปะบุคคล
- 8.3 เลือกอาชีพที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกอาชีพ

งานวิจัยในประเทศ

กริบบอนส์ และโลเนส (Gribbon and Lohnes. 1965 : 248 – 252) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางอาชีพของนักเรียนชายหญิงวัยรุ่นในเมืองบอสตัน จำนวน 111 คน ระหว่าง ค.ศ. 1958–1963 ผลปรากฏว่า ทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางอาชีพอยู่ตลอดระยะเวลา 5 ปี นักเรียนชายจะมีค่านิยมเกี่ยวกับการมีรายได้สูง ความสำเร็จเกียรติยศ และสิ่งร่ำรวยนอก ส่วนนักเรียนหญิงมีค่านิยมทางอาชีพที่เกี่ยวกับการติดต่อคน และการบริการสังคม

เพอร์โรน (Perrone. 1965 : 248–252) ได้ศึกษาเรื่องค่านิยมและการเลือกอาชีพของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 196 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนต่างมีความเห็นตรงกันว่า ค่านิยมทางอาชีพที่สำคัญที่สุดนั้นคือ การมีรายได้สูง มีความมั่นคง ถาวรในอาชีพนั้น ๆ ส่วนค่านิยมที่ไม่สำคัญ ได้แก่ การช่วยเหลือผู้อื่น การทำงานที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ การทำงานโดยอิสระ ความเห็นเหล่านี้ทั้งปวงสามารถหา และตัวเด็ก ต่างก็มีความเห็นสอดคล้องกัน

แซนเนย์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 53; อ้างอิงมาจาก Channay. 1969) ได้ศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมทางอาชีพของนักเรียนเกรด 5 เกรด 7 และเกรด 9 โดยพิจารณาองค์ประกอบทางเศรษฐกิจ ระดับชั้น เพศ และอาชีพของบิดามารดาประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในมลรัฐโอไฮโอ จำนวน 960 คน ใช้แบบสอบถามที่สอบถามเกี่ยวกับค่านิยมทางอาชีพ 7 ด้าน คือความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความสำเร็จ เงิน เกียรติยศ ความมั่นคงปลอดภัย การควบคุมงานและการรู้จักตนเองในเรื่องงาน ผลการวิจัยพบว่า ประการแรกคือนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ เลือกค่านิยมทางการเงิน การควบคุมงาน และเกียรติยศของงานสูงกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่า ซึ่งนักเรียน

กลุ่มหลังนี้ จะมีค่านิยมสูงในการรู้จักตนเองในเรื่องงาน ประการที่ 2 คือ นักเรียนเกรด 5 มีค่านิยมสูงในด้านความเห็นอกเห็นใจ และเกียรติของงานมากกว่านักเรียนเกรด 7 และ เกรด 9 ประการที่ 3 คือ ความแตกต่างของค่านิยมทางอาชีพระหว่างเด็กชายและเด็กหญิงจะลด น้อยลง เมื่อพิจารณาภายในแต่ละกลุ่ม และภายในแต่ละเกรด ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าขนาด ของกลุ่มน้อยกว่า เมื่อเปรียบเทียบเด็กชายและเด็กหญิงที่รวมจำนวนทั้งหมดเข้าด้วยกันและประการ สุดท้ายคือ การเลือกอาชีพของเด็กสะท้อนให้เห็นค่านิยมทางอาชีพ เด็กที่เลือกอาชีพชั้นสูง มีค่า นิยมทางด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และการรู้จักตนเองในเรื่องของงานมากกว่า คนที่ไม่ได้ เลือกอาชีพชั้นสูง

คิง (King. 1995 : 1829) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและค่านิยมในอาชีพที่เด่น เกี่ยวกับการศึกษาที่สูงขึ้น กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตหญิงระดับวิทยาลัย จำนวน 115 คน สาขาสังคม ศาสตร์ มหาวิทยาลัย Auburn ผลการศึกษาพบว่า ค่านิยมของบุคคลและค่านิยมทางสังคมสามารถ ทนายค่านิยมในการเลือกอาชีพของบุคคลได้

เลอเบอร์ส (Leboeuf. 1995 : 5591) ศึกษาค่านิยมทางอาชีพภายในสถาบันนิติ ต่าง ๆ ทางทหาร กลุ่มตัวอย่างเป็นทหาร 469 นาย ยศตั้งแต่ร้อยโท-นายพัน ผลการศึกษา พบว่า ค่านิยมทางอาชีพกับความยึดมั่นผูกพันในองค์กรส่งผลต่อพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของเหล่าทหาร ข้าราชการทหารมีหลายมิติ โดยเฉพาะด้านที่เน้นการเป็นหมู่คณะ และความสัมพันธ์ในการสร้าง ความพึงพอใจ

ฮวง (Huang. 1996 : 4673) ศึกษาความสัมพันธ์ของค่านิยมทางอาชีพ ภูมิหลังของ สถาบันการศึกษา ประสบการณ์มหาวิทยาลัย และสาขาวิชาที่ศึกษาว่าส่งผลต่อพฤติกรรมนิสัยใน การทำงานภายหลังที่จบการศึกษาหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาในระดับวิทยาลัย จำนวน 3,300 คน เก็บข้อมูลระยะยาว ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรในด้านเพศ เชื้อชาติ และสถานภาพ ทางด้านเศรษฐกิจและสังคม นักศึกษามีการเปลี่ยนแปลงในค่านิยมทางอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติ

งานวิจัยในประเทศ

จิตรอารี เนตรหิน (2513 : 74) ได้ศึกษาเปรียบเทียบค่านิยมทางอาชีพของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมแบบประสม ภาคศึกษา 11 ปีการศึกษา 2531 ผลการศึกษา

พบว่า ค่านิยมบางด้านของนักเรียนสอดคล้องกับสภาพแท้จริงของสังคมปัจจุบัน แต่บางด้านก็ยังไม่สอดคล้อง เมื่อพิจารณาแนวโน้มโดยทั่วไปของค่านิยมทางอาชีพที่นักเรียนยึดถืออยู่ และมีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่งและอันดับรองลงไป ได้แก่ ค่านิยมทางด้านเกียรติยศ ชื่อเสียง ความก้าวหน้า ด้านบริการสังคม ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความเป็นอิสระ ด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านรายได้ ด้านความพอใจในการทำงานกับธรรมชาติ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนสายสามัญกับสายอาชีพแล้ว ปรากฏว่า มีค่านิยมใกล้เคียงกันแทบทุกข้อ และมีแนวโน้มว่า นักเรียนสายอาชีพจะมีค่านิยมทางด้านรายได้ค่อนข้างสูงกว่านักเรียนสายสามัญ ส่วนนักเรียนสายสามัญมีแนวโน้มว่ามีค่านิยมทางด้านความเป็นผู้นำค่อนข้างสูงกว่านักเรียนสายอาชีพ

ประมวล วิทยากร (2520 : 103) ได้ศึกษาวิจัยค่านิยมทางอาชีพและการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 531 คน โดยใช้แบบสอบถามค่านิยมทางอาชีพ จำนวน 65 ข้อ พบว่า นักเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ โดยส่วนรวม มีค่านิยมทางอาชีพเรียงตามลำดับจากสูงไปต่ำดังนี้ คือ ด้านบริการสังคม ด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้า ด้านความมั่นคงปลอดภัยในอาชีพ ด้านความเป็นอิสระด้านความมีอำนาจและการเป็นผู้นำ ด้านความสามารถ ด้านการทำงานกับธรรมชาติและวัตถุด้านรายได้ และด้านความมีระเบียบแบบแผน

นิตยา ธรรมพันธ์ (2523 : 88) ได้ศึกษาค่านิยมในอาชีพและการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมของรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จำนวน 750 คน และเป็นนักเรียนในโรงเรียนมัธยมของรัฐบาล จำนวน 600 คน และเป็นนักเรียนในโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม จำนวน 150 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนในโรงเรียนมัธยมของรัฐบาลมีค่านิยมในอาชีพจากสูงไปต่ำ เรียงตามลำดับดังนี้ 1. ด้านบริการสังคม 2. ด้านความเสียสละ 3. ด้านเกียรติยศชื่อเสียง 4. ด้านความเหมาะสมกับความสามารถของตน 5. ด้านความมั่นคงในอาชีพ 6. ด้านความมีอิสระ 7. ด้านความมีอำนาจ 8. ด้านความก้าวหน้า 9. ด้านรายได้ 10. ด้านการทำงานกับธรรมชาติและวัตถุ และ 11. ด้านความมีระเบียบแบบแผน ส่วนนักเรียนโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามมีค่านิยมในอาชีพจากสูงไปต่ำ ดังนี้ 1. ด้านบริการสังคม 2. ด้านความเสียสละ 3. ด้านเกียรติยศชื่อเสียง 4. ด้านความเหมาะสมกับความสามารถของตน 5. ด้านความมั่นคงในอาชีพ

6. ด้านความมีอิสระ 7. ด้านความก้าวหน้า 8. ด้านความมีอำนาจ 9. ด้านความมีระเบียบแบบแผน 10. ด้านรายได้ และ 11. ด้านการทำงานกับธรรมชาติและวัตถุ

วิไลวรรณ นุ่มประสิทธิ์ (2530 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค่านิยมในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดชัยนาท จำนวนนักเรียน 443 คน โดยใช้แบบสอบถามค่านิยมในอาชีพจำนวนข้อ ข้อ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีค่านิยมในด้านต่าง ๆ จากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดตามลำดับ ดังนี้คือ ด้านธรรมชาติของงานและวัตถุด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้า ด้านความมีอิสระ ด้านรายได้ ด้านความมั่นคงปลอดภัยและด้านบริการสังคมทาบระยะต่อสังคม

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค่านิยมในการทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 จำนวน 1,500 คน โดยใช้แบบสอบถามค่านิยมในการทำงาน จำนวน 48 ข้อ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยค่านิยมในการทำงานด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจสูงสุด และมีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาคือ ด้านความมั่นคงปลอดภัย ลำดับที่ 3 คือ ด้านสัมฤทธิ์ผลและ ลำดับที่ 4-16 ได้แก่ ค่านิยมในการทำงานด้านความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน ความมีอิสระ ด้านงานอาชีพ อิสระ ด้านวิถีชีวิต ด้านผู้ร่วมงาน ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความมีศักดิ์ศรี ด้านบริการสังคม ด้านการทำงานหลาย ๆ ด้าน ด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา ด้านสภาพแวดล้อม ด้านสุนทรีย์ และด้านการบริหารตามลำดับ

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศกับค่านิยมในการเลือกอาชีพ

1.1 งานวิจัยในประเทศ

ดิพบอย และ แอนเดอร์สัน (Dipboye and Anderson. 1959 : 121 - 124) ศึกษาค่านิยมในอาชีพของนักเรียนเกรด 9 และเกรด 12 ของนักเรียนมัธยมส่วนกลาง รัฐนิวยอร์ก พบว่า นักเรียนชายเลือกค่านิยมในอาชีพทางด้านการมีรายได้ดี ความก้าวหน้าในการทำงาน และการมีอิสระในการทำงาน ส่วนนักเรียนหญิงจะเลือกค่านิยมในอาชีพด้านความมีเกียรติในสังคม ความน่าสนใจงานอาชีพ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และสภาพของการทำงาน

กริบบอน และโลเนส (Gribbons and Lohnes. 1965 : 248 - 252) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงค่านิยมในอาชีพของเด็กวัยรุ่นโดยทำการศึกษาระยะยาว ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1958-1963

กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชาย หญิง ในเมืองบอสตัน 111 คน วิธีการเก็บข้อมูลคือการสัมภาษณ์ โดยมีคำถาม 43 ข้อ แสดงถึงค่านิยมในอาชีพ 12 ด้าน พบว่า นักเรียนชายเลือกค่านิยมด้านรายได้และความมีเกียรติ นักเรียนหญิงเลือกค่านิยมในอาชีพด้านการติดต่อกับคน การบริการสังคม การมีเวลาให้ครอบครัว และในปีเดียวกัน แวกแมน (Wagman. 1965 : 258 - 262) ได้ทำการวิจัยกับนักศึกษาชายหญิงของมหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ 259 คน โดยใช้แบบสอบถามของเชนเตอร์ พบว่า นักศึกษาชายเลือกค่านิยมในอาชีพด้านความนิยมนับถือส่วนนักศึกษาหญิง เลือกค่านิยมในอาชีพด้านการบริการสังคม

คูเกอร์ (Cooker. 1972 : 6121-A) ได้ศึกษาความแตกต่างของค่านิยมในอาชีพของนักเรียนชายหญิง เกรด 4, 5 และ 6 จำนวน 240 คน โดยใช้แบบสำรวจค่านิยมในอาชีพที่ประกอบด้วยค่านิยมในอาชีพ 7 ด้านคือ คำนึงถึงประโยชน์ การมีอำนาจบังคับบัญชา ความมีอิสระในงาน เงิน เกียรติยศ ความมั่นคงปลอดภัย และความสมปรารถนาของตนเอง พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงเลือกค่านิยมต่างกันคือ ชายเลือกค่านิยมในอาชีพด้านการมีอำนาจบังคับบัญชา และเงิน มากกว่านักเรียนหญิงซึ่งเลือกค่านิยมในด้านการคำนึงถึงประโยชน์ของผู้อื่น

1.2 งานวิจัยในประเทศไทย

ยุพธรณี สุขสมิตติ (2510 : 40) ได้ศึกษาค่านิยมในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในพระนครและธนบุรี ปีการศึกษา 2510 เป็นนักเรียนหญิง 300 คน อายุระหว่าง 13-19 ปี ได้ผลสอดคล้องกับการศึกษาของชาวต่างประเทศที่ว่า มีความแตกต่างระหว่างนักเรียนหญิงและนักเรียนชายในการเลือกค่านิยมในอาชีพที่เกี่ยวกับการทำงานกับวัตถุความต้องการของประเทศ ความเหมาะสมกับความรู้ที่ได้เรียนมา การเป็นหัวหน้าใหญ่ ความมีเกียรติ การมีสถานที่และสิ่งแวดล้อมดี การได้รับชื่อเสียงและเกียรติยศ การมีเวลาสนใจสิ่งอื่น และงานอดิเรก ความเหมาะสมกับบุคลิกภาพและลักษณะนิสัย การสามารถหารรายได้พิเศษ การเป็นผู้ให้คำแนะนำคนอื่น อาชีพที่สุจริต และการไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก

จิตรอารี เนตรหิน (2513 : 74 - 75) พบว่า มีความแตกต่างระหว่างเพศกับการเลือกค่านิยมทางอาชีพ นักเรียนชายมีค่านิยมทางด้านรายได้ และความเป็นผู้นำสูงกว่านักเรียนหญิง นักเรียนหญิงมีค่านิยมทางด้านเกียรติยศ ชื่อเสียง ความก้าวหน้าและทางด้านบริการสังคม สูงกว่า

นักเรียนชาย ส่วนค่านิยมทางอาชีพ ด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านความเป็นอิสระ และด้านความพอใจในการทำงานกับธรรมชาติ ทั้งเพศหญิงและเพศชายไม่แตกต่างกัน

ประมวล วิทยากร (2520 : 116 - 118) ได้ศึกษาค่านิยมในอาชีพ และการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล จังหวัดนครสวรรค์กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2519 จำนวน 531 คน ใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูล พบว่า ค่านิยมในอาชีพที่นักเรียนชาย และนักเรียนหญิงมีแตกต่างกันก็คือ ด้านบริการสังคมและการทำงานกับบุคคลนักเรียนหญิงมีมากกว่านักเรียนชาย

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2531 : 156) ได้ศึกษาค่านิยมในการทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตการศึกษา 1 ปีการศึกษา 2530 จำนวน 1,500 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชายมีคะแนนเฉลี่ยค่านิยมในการทำงานด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจสูงกว่านักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนหญิงมีคะแนนเฉลี่ยค่านิยมในการทำงานด้านสัมฤทธิ์ผล ด้านความมีอิสระ ด้านวิถีชีวิต ด้านผู้ร่วมงาน ด้านความมีศักดิ์ศรี ด้านการทำงานหลาย ๆ ด้าน ด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา ด้านสุนทรีย์ และด้านสภาพแวดล้อม สูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าเพศน่าจะเป็นตัวแปรหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกอาชีพ

✓ 2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับค่านิยมในการเลือกอาชีพ

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ไพศาล หวังพานิช (2523 : 137) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Academic Achivement) หมายถึง คุณลักษณะและความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น จากการฝึกอบรมหรือจากการสอน จึงเป็นการตรวจสอบความสามารถหรือความสัมฤทธิ์ผล (Level of Accomplishment) ของบุคคลว่าเรียนรู้แล้วเท่าไรมีความสามารถชนิดใด

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2527 : 4) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า Academic Achievement สัมฤทธิ์ภาพทางวิทยาการ มีความหมายเป็น 2 นัยคือ

1. ความรู้ซึ่งได้รับหรือทักษะที่เจริญขึ้นโดยการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ในโรงเรียนตามปกติ
- พิจารณาได้จากคะแนนผลสอบหรือจากคะแนนผลงานที่ครูกำหนดให้ทำหรือจากทั้ง 2 อย่าง
2. ผลหรือผลงานซึ่งนักเรียนได้จากวิชาสามัญ เช่น วิชาอ่าน วิชาคณิตศาสตร์ วิชาประวัติศาสตร์ หรือตรงกันข้ามกับทักษะที่ได้จากวิชาการฝีมือ และวิชาพลศึกษา

กู๊ด (Good. 1973 : 7) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ (Achievement) ว่า หมายถึง ความสำเร็จ (Accomplishment) ความคล่องแคล่ว ความชำนาญ ในการใช้ทักษะหรือการประยุกต์ใช้ความรู้ต่าง ๆ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Academic Achievement) หมายถึง ความรู้หรือทักษะอันเกิดจากการเรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ ที่ได้เรียนมาแล้ว ซึ่งได้จากผลการทดสอบของครูผู้สอน หรือผู้รับผิดชอบในการสอนหรือทั้งสองอย่างรวมกัน

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2.1 งานวิจัยต่างประเทศ

เพอร์รอน (Perrone. 1965 : 248 - 252) ศึกษาวิจัยค่านิยมและการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นปีที่ 7 และ 8 จำนวน 196 คน ได้ใช้แบบสอบถามค่านิยมในอาชีพ พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เลือกค่านิยมในอาชีพด้านการได้แสดงออก และด้านอาชีพที่นำความพอใจส่วนตัวมาให้ ทั้งยังต้องการที่จะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป เพื่อก้าวหน้าไปสู่จุดมุ่งหมายในชีวิตที่ตั้งไว้ ตรงข้ามกับนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาต่ำ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จะไม่สนใจด้านการแสดงออก และตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิตที่ไม่เหมาะสมกับความสามารถ

ทอมสัน (Thompson. 1966 : 850 - 851) ได้ศึกษาวิจัยค่านิยมในอาชีพของนักเรียนในแคลิฟอร์เนีย 10 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนเกรด 9 จำนวน 2,287 คน โดยใช้แบบสอบถามของเจนเตอร์ส พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เลือกค่านิยมในอาชีพด้านรายได้ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น มากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

2.2.2 งานวิจัยในประเทศ

บุพพณี สุขสมิตติ (2510 : 40) พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างระดับสติปัญญา กับค่านิยม

ในอาชีพของนักเรียน กล่าวคือ นักเรียนที่มีระดับสติปัญญาสูง ให้ความสำคัญแก่ค่านิยมในอาชีพด้านการมีผู้บังคับบัญชา เป็นนักบริหารที่ดี การมีอาชีพที่สุจริต มีความสนใจในการทำงาน และการมีอิสระในการทำงานมากกว่านักเรียนที่มีระดับสติปัญญาต่ำ

สมุทร บุขนาด (2514 : 99 - 100) ซึ่งได้ศึกษาค่านิยมทางการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2513 กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2513 ในโรงเรียนรัฐบาล ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 23 โรงเรียน จำนวน 440 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล พบว่ากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีค่านิยมสูงต่อวิชาที่เรียนสำเร็จแล้วประกอบอาชีพที่เป็นที่นิยมของประชาชน มีอิสระ มีรายได้ดี เป็นงานที่มีเกียรติ มีความก้าวหน้า ส่วนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและปานกลาง มีค่านิยมสูงต่ออาชีพที่มีเกียรติมีอำนาจเป็นผู้นำ มีรายได้ดี

ประมวล วิทยากร (2520 : 122 - 123) พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีค่านิยมในอาชีพด้านความมีอำนาจการเป็นผู้นำ และด้านความสามารถมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ

หุติรัตน์ วัชรจรัสกุล (2523 : บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมในอาชีพของผู้ปกครองกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดราชบุรี พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีค่านิยมในอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ มีค่านิยมในอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้ปกครองและนักเรียนมีค่านิยมในอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถของนักเรียน ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ ซึ่งจะมีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อและเลือกอาชีพ ดังนั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงน่าจะเป็นตัวแปรหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียน

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพเกี่ยวกับอาชีพกับค่านิยมในการเลือกอาชีพ

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพเกี่ยวกับอาชีพ

ฮอลแลนด์ (อัญชลี บุพบาพิบูลย์. 2522 : 15; อ้างอิงมาจาก J.L.Holland. 1966)

มีความเชื่อว่า ความสนใจในอาชีพและความชอบในอาชีพของบุคคลมีส่วนสัมพันธ์กับบุคลิกภาพของบุคคลนั้น ดังนั้นการเลือกอาชีพจึงเป็นการแสดงออก ซึ่งบุคลิกภาพของบุคคลและนอกจากนี้ ฮอลแลนด์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2520 : 77 – 82; อ้างอิงมาจาก Holland. 1973) กล่าวว่า บุคลิกภาพแต่ละแบบจะมีความสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมทางอาชีพแต่ละแบบ โดยฮอลแลนด์ ได้จำแนกกลุ่มอาชีพต่างๆ ตามลักษณะสิ่งแวดล้อมในงานอาชีพออกเป็น 6 กลุ่ม และจำแนกบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพต่าง ๆ เป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ บุคลิกภาพแบบจริงจัง (Realistic Type) คือบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับความสนใจในงานฝีมือและกลางแจ้ง บุคลิกภาพที่ชอบใช้เชาวน์ปัญญา (Intellectual Type) คือบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับความสนใจงานวิทยาศาสตร์และเทคนิค บุคลิกภาพที่ชอบการสมาคมกับผู้อื่น (Social Type) คือบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับความสนใจงานบริการ การศึกษาและสังคม บุคลิกภาพที่ทำตามระเบียบแบบแผน (Conventional Type) คือบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับความสนใจงานสำนักงานและเสมียน บุคลิกภาพแบบกล้าคิดกล้าทำ (Enterprising Type) คือบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับความสนใจงานจัดการและค้าขาย และบุคลิกภาพแบบมีศิลปะ (Artistic Type) คือบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับความสนใจงานศิลปะ โดยฮอลแลนด์กล่าวว่า บุคคลควรเลือกอาชีพที่มีความสอดคล้องกับบุคลิกภาพของตน และบุคลิกภาพที่สอดคล้องกับอาชีพนี้สามารถทำนายความสำเร็จในงานได้

3.1.1 ความเป็นมาของบุคลิกภาพของจอห์น แอล ฮอลแลนด์

จอห์น แอล ฮอลแลนด์ (John L. Holland) เป็นนักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยจอห์นฮอปกินส์ "ทฤษฎีการเลือกอาชีพ" ของ ฮอลแลนด์ เป็นจากการสังเกตของเขา และของคนอื่น ๆ เกี่ยวกับความสนใจ ลักษณะและพฤติกรรมของบุคคล และมีส่วนสัมพันธ์กับทฤษฎีของกิลฟอร์ด (Guilford. 1954) ซึ่งได้วิเคราะห์บุคลิกภาพและความสนใจของบุคคลออกเป็น 6 ประเภทคือ ด้านจักรกล ด้านวิทยาศาสตร์ ด้านบริการ ด้านสังคม ด้านสารบรรณ ด้านธุรการ และด้านศิลปะ นอกจากนี้ทฤษฎีของฮอลแลนด์ ยังมีส่วนคล้ายคลึงกับทฤษฎีของแอดเลอร์ (Adler. 1939) ของ فروมม์ (Fromm. 1947) ของ จุง (Jung. 1933) ของเชลดอน (Sheldon. 1954) และของสปริงเกอร์ (Spranger. 1928)

โดยเฉพาะการประเมินสิ่งแวดล้อมเพื่อช่วยจำแนกลักษณะของบุคคลมีแนวความคิดมาจาก ลินตัน (Linton. 1945) ซึ่งกล่าวว่า "แรงผลักดันจากสิ่งแวดล้อมจะถูกถ่ายทอดไปยังบุคคล"

อนึ่ง ทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่องความต้องการ (Needs) แรงกดดันของเมอร์เรย์ (Murry. 1938) ก็เป็นแรงกระตุ้นอีกอย่างหนึ่งที่ทาให้ฮอลแลนด์คิดทฤษฎีของเขาขึ้น กล่าวโดยสรุป "ทฤษฎีการเลือกอาชีพ" ของฮอลแลนด์มีแนวคิดพื้นฐาน ดังนี้

1. การเลือกอาชีพเป็นการแสดงออกซึ่งบุคลิกภาพ
2. แบบสำรวจความสนใจ คือแบบสำรวจบุคลิกภาพ

ฮอลแลนด์ได้กล่าวถึง "การเลือกอาชีพ" ไว้ว่า "การเลือกอาชีพ คือ การกระทำที่สะท้อนให้เห็นถึงแรงจูงใจ ความรู้ บุคลิกภาพและความสามารถของบุคคลอาชีพเป็นวิถีชีวิตส่วนส่วนตัวสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ช่วยให้เห็นงานและทักษะ"

ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ จึงเป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับ

1. มนุษย์มีการจัดแบ่งตนเองตามลักษณะของบุคลิกภาพออกเป็น 6 แบบ หรือ 6 กลุ่มคือ
 - 1.1 บุคลิกภาพของบุคคลที่สนใจอาชีพประเภทงานฝีมือและกลางแจ้ง (Realistic)
 - 1.2 บุคลิกภาพของบุคคลที่สนใจอาชีพประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Investigative)
 - 1.3 บุคลิกภาพของบุคคลที่สนใจอาชีพประเภทงานศิลปะ ดนตรีและวรรณกรรม (Artistic)
 - 1.4 บุคลิกภาพของบุคคลที่สนใจอาชีพประเภทงานบริการการศึกษาและสังคม (Social)
 - 1.5 บุคลิกภาพของบุคคลที่สนใจอาชีพประเภทงานจัดการและการค้าขาย (Enterprising)
 - 1.6 บุคลิกภาพของบุคคลที่สนใจอาชีพประเภทงานสำนักงานและเสมียน (Conventional)

ในแต่ละแบบหรือกลุ่มจะมีลักษณะทางบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน และถ้าบุคคลใดถูกจัดอยู่ในกลุ่มใด เขาก็มักจะมีบุคลิกภาพที่คล้ายคลึงกันหรือใกล้เคียงกับบุคคลที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันกับเขา

2. สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์อยู่นั้น ก็แบ่งออกได้เป็น 6 ลักษณะ เช่นเดียวกันคือ
 - 2.1 ลักษณะสิ่งแวดล้อมของบุคคลที่สนใจในงานช่างฝีมือและงานกลางแจ้ง

(Realistic)

2.2 ลักษณะสิ่งแวดล้อมของบุคคลที่สนใจงานวิทยาศาสตร์และเทคนิค

(Investigative)

2.3 ลักษณะสิ่งแวดล้อมของบุคคลที่สนใจงานศิลปะ ดนตรีและวรรณกรรม

(Artistic)

2.4 ลักษณะสิ่งแวดล้อมของบุคคลที่สนใจงานบริการการศึกษาและสังคม (Social)

2.5 ลักษณะสิ่งแวดล้อมของบุคคลที่สนใจงานจัดการและค้าขาย (Enterprising)

2.6 ลักษณะสิ่งแวดล้อมของบุคคลที่สนใจงานสำนักงานและเสมียน (Conventional)

3. ถ้าเราสามารถนำเอาลักษณะเฉพาะของบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมของบุคคลมาสัมพันธ์กันได้จะช่วยให้เราสามารถทำนายและเข้าใจบุคคลนั้น ๆ มากขึ้น อาทิในด้านการเลือกการประกอบอาชีพ การศึกษาความสัมฤทธิ์ผล ทักษะ ความสามารถส่วนตัว และพฤติกรรมทางสังคม เป็นต้น

จากแนวคิดของฮอลแลนด์ สรุปได้ว่า การเลือกอาชีพของบุคคลนั้นควรจะพิจารณาถึงบุคลิกภาพของตน พิจารณาลักษณะของงานตลอดจนสภาพแวดล้อม เพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับตนเองให้มากที่สุด เพื่อว่าเมื่อเข้าทำงานแล้วจะเกิดความพอใจในอาชีพและมีความมั่นคงในอาชีพ

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูกับค่านิยมในการเลือกอาชีพ

4.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู

ครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดในการฝึกอบรมและสร้างบุคลิกภาพ ตลอดจนมีบทบาทต่อการพัฒนาทุก ๆ ด้านของบุคคล (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2531 : 56) โดยเฉพาะการอบรมเลี้ยงดูเป็นเรื่องสำคัญยิ่งเพราะเจตคติ ค่านิยม ความเชื่อ การตัดสินใจ อันเป็นพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กเป็นผลที่เกิดจากการอบรมเลี้ยงดู (ชัยวัฒน์ วัชรมัย. 2533 : 35)

คำว่า "การอบรมเลี้ยงดู" หรือการอบรมให้รู้ระเบียบของสังคมนั้นทางจิตวิทยามีศัพท์เฉพาะเรียกว่า "สังคมประกิต" (Socialization)

(Socialization) หรือการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง ขบวนการปะทะสังสรรค์ซึ่งมีผลทำให้พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปให้สอดคล้องกับความคาดหวังของสมาชิกในกลุ่ม สถาบัน หรือองค์การ เมื่อบุคคลนั้นเข้ามาเป็นสมาชิกใหม่ เป็นขบวนการที่เกิดขึ้น ต่อเนื่องกันตั้งแต่เกิดจนถึงชีวิต (ไวรัช เจียมบรรจง. 2522 : 47)

4.1.1 ความหมายของการการอบรมเลี้ยงดู

จตุพร เพ็งชัย (2524 : 99) การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่ผู้ใหญ่ในครอบครัว ซึ่งประกอบด้วยบิดามารดา และบุคคลอื่น ๆ ปฏิบัติต่อเด็ก เพื่อสนองความต้องการที่จำเป็นของเด็ก ทั้งทางร่างกายและจิตใจ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2528 : 3) การอบรมเลี้ยงดูบุตร หมายถึง การที่บิดามารดาหรือผู้ใกล้ชิดเด็กมีการติดต่อเกี่ยวข้องกับเด็กทั้งด้านคำพูดและการกระทำ ซึ่งเป็น การสื่อความหมายต่อเด็กทั้งทางด้านความรู้สึกรู้สึก และอารมณ์ของผู้กระทำ ตลอดจนเป็นทางให้ผู้ เลี้ยงดูสามารถจะให้รางวัลและลงโทษเด็กได้ นอกจากนี้ยังเป็นโอกาสให้เด็กได้ดูแบบอย่างการ กระทำของผู้เลี้ยงดูตนด้วย

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู

4.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

โรเซน (ชัยวัฒน์ วัชรมัย. 2533 : 35 ; อ้างอิงมาจาก Rosen. 1962) ได้ศึกษา ความแตกต่างในการฝึกอบรมเด็กในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน กล่าวคือ วัฒนธรรมของชาวอเมริกัน เน้น ความเป็นอิสระ ความเป็นตัวของตัวเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง มีการจูงใจเด็กให้รู้จักกระทำสิ่ง ต่าง ๆ ได้ดีเยี่ยมโดยแข่งขันกับมาตรฐานมากกว่าวัฒนธรรมของชาวบราซิล

เฮอร์ล็อก (Hurlock. 1964 : 661) พบว่า พ่อแม่ที่ยอมรับเด็ก คือ ให้ความรัก ความสนใจ สร้างความอบอุ่นให้เกิดขึ้นในบ้าน และเห็นความสำคัญของเด็ก ผลที่ตามมาคือทำให้ เด็กเป็นคนที่มีความร่วมมือ เป็นมิตร ซื่อสัตย์ มีอารมณ์มั่นคง ร่าเริง มีความรับผิดชอบระมัดระวัง รักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวมเท่า ๆ กับของตนเอง

ซัลแมน และคณะ (ชัยวัฒน์ วัชรมัย. 2533 : 35 ; อ้างอิงมาจาก Schulman et.al) ได้พบว่า พ่อแม่ของเด็กที่มีปัญหาซึ่งมีอายุระหว่าง 8-12 ปีนั้น มักจะเป็นเด็กที่พ่อแม่ละทิ้งและ เกลียดชังมากกว่าพ่อแม่ของเด็กที่ไม่มีปัญหาอย่างมีนัยสำคัญ (Breckenridge and Vincent. 1966 : 136)

เมดินัส (ชัยวัฒน์ วัชรมัย. 2533 : 35 ; อ้างอิงมาจาก Medinnus. 1967) กล่าวว่า เด็กที่ไม่ยอมรับตนเองหรือเกลียดตนเองหรือดูถูกตนเองนั้น เป็นผลเนื่องมาจากการที่พ่อแม่ ไม่ยอมรับเด็กหรือรังเกียจเด็ก ฉะนั้นการอบรมเลี้ยงดูและการปฏิบัติตัวของพ่อแม่มีอิทธิพลทำให้เด็ก ยอมรับหรือไม่ยอมรับตนเอง

แพเธอร์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2531 : 61 - 62 ; อ้างอิงมาจาก Feather. 1975) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับค่านิยม โดยศึกษาครอบครัวออสเตรเลีย 388 ครอบครัวที่มีบุตรอายุ 14 ปีขึ้นไป อย่างน้อย 1 คน ปรากฏว่า บิดามารดามีอายุเฉลี่ยอยู่ในช่วง 40 ปี และบุตรชายหญิงมีอายุเฉลี่ย 18 ปี ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นและบิดามารดาชาวออสเตรเลีย ให้ความสำคัญแก่ค่านิยมบางเรื่องคล้ายคลึงกันและบางเรื่องก็แตกต่างกัน วัยรุ่นชายมีความแตกต่างจากบิดามารดากว่าวัยรุ่นหญิง นอกจากนี้ ยังพบว่า กลุ่มบิดามารดาชาวออสเตรเลียให้ความสำคัญแก่ค่านิยมต่อไปนี้มากกว่ากลุ่มบุตรคือ ความมั่นคงของครอบครัวและประเทศ ความเคารพตนเอง ความรับผิดชอบ ความสุภาพกับผู้อื่น ความสะอาดและความสามารถ ส่วนกลุ่มบุตรให้ความสำคัญแก่ค่านิยมต่อไปนี้มากกว่าบิดามารดา คือ ความตื่นตัว ความสนุกสนาน ความเสมอภาค เสรีภาพ โลกของความงาม มาตรการสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับผู้อื่น และความใจกว้าง

4.2.2 งานวิจัยในประเทศ

วิกรม กมลสุโขศล (2518 : 101 - 103) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความวิตกกังวล และค่านิยมของนักเรียนชั้น ม.ศ.3 สรุปผลของความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและค่านิยมบางประการ ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความสำคัญคุ้มครองจนเกินไป มีความคิดว่าสังคมเน้นค่านิยมในความยุติธรรมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง และแบบประชาธิปไตย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. นักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความสำคัญคุ้มครองจนเกินไป มีความคิดว่าสังคมเน้นค่านิยมทางการศึกษาสูงกว่านักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความสำคัญคุ้มครองจนเกินไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. นักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง มีค่านิยมในความประหัดสูงกว่านักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2531 : ค) ได้ศึกษาค่านิยมในการทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2530 จำนวน 1,500 คน ซึ่งได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรม

เลี้ยงดูแบบควบคุม และการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ
ค่านิยมในการทำงานแต่ละด้านของนักเรียน

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดามีผล
ต่อการรับรู้ ทักษะคิด และค่านิยม เพราะครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่ทำให้การอบรมทางจิตใจแก่เด็ก
ตลอดเวลา ดังนั้นการอบรมเลี้ยงดูน่าจะมีความสัมพันธ์กับค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียน

5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของบิดามารดากับค่านิยมในการเลือกอาชีพ

5.1 งานวิจัยในประเทศ

สมุทร บุชนาถ (2514 : 104) ศึกษาพบว่าระดับการศึกษาของมารดา มีผลต่อค่านิยม
ทางอาชีพของนักเรียน กล่าวคือกลุ่มนักเรียนที่มารดามีระดับการศึกษาต่ำมาก ต่ำ และปานกลางมี
ค่านิยมสูงต่อวิชาที่เกี่ยวกับการปกครอง การมีและใช้อำนาจ ต้องการงานอาชีพที่มีเกียรติ
มีอำนาจ และได้รับการยกย่องจากสังคม ส่วนนักเรียนที่มารดามีระดับการศึกษาสูง มีค่านิยมสูง
ต่อวิชาที่เกี่ยวกับความยุติธรรม ความเสียสละ ความเป็นอิสระ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2531 : 157) ได้ศึกษาค่านิยมในการทำงานของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 ปีการศึกษา 2530
จำนวน 1,500 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่บิดามีระดับการศึกษาต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยค่านิยม
ในการทำงานด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่
พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของคะแนนเฉลี่ยค่านิยมในการทำงานด้านอื่น ๆ และเมื่อ
จำแนกตามระดับการศึกษาของมารดา ปรากฏว่าไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของ
คะแนนเฉลี่ยค่านิยมในการทำงานด้านต่าง ๆ ของนักเรียนที่มารดามีระดับการศึกษาต่างกัน

6. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของบิดามารดากับค่านิยมในการเลือกอาชีพ

6.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ไลออน (Lyon. 1959 : 1269) ศึกษาองค์ประกอบด้านประสบการณ์ แรงจูงใจและ
บุคลิกภาพที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของนิสิตชั้นปีที่หนึ่ง มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด ที่ตัดสินใจ
เลือกอาชีพไว้แล้วจำนวน 82 คน กับพวกที่ยังตัดสินใจไม่ได้ จำนวน 87 คน ปรากฏที่น่าสนใจคือ

กลุ่มนิสิตที่เลือกอาชีพไว้แล้ว มีความคุ้นเคยกับอาชีพของบิดา และต้องการมีอาชีพตามบิดามารดา มากกว่ากลุ่มที่ยังตัดสินใจไม่ได้

ทอมสัน (Thompson. 1966 : 850 – 851) ได้ทำการศึกษาวิจัยค่านิยมในอาชีพของ นักเรียนในแคลิฟอร์เนีย 10 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนเกรด 9 จำนวน 2,287 คน โดยใช้แบบสอบถามของเซนเตรส พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพของนักเรียนกับอาชีพของบิดา นักเรียนที่มีบิดาประกอบอาชีพที่วิชาชีพชั้นสูงจะ เลือกค่านิยมในอาชีพด้านความเป็นผู้นำ มากกว่านักเรียนที่มีบิดาประกอบอาชีพใช้แรงงานและค้าขาย ซึ่งจะเลือกค่านิยมในอาชีพด้านความ มั่นคงปลอดภัย และด้านการมีรายได้ดีมากกว่า นักเรียนที่มารดาออกทำงานนอกบ้านเลือกค่านิยม ในอาชีพด้านความมั่นคงปลอดภัยมากกว่านักเรียนที่มารดามีได้ออกทำงานนอกบ้าน

6.2 งานวิจัยในประเทศ

ยุพรรณี สุขสมิติ (ยุพรรณี สุขสมิติ. 2510 : 50) พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพ ของบิดามารดา กับค่านิยมในอาชีพของนักเรียนเพียงบางด้านเท่านั้น เช่น นักเรียนที่มีบิดามารดา ประกอบอาชีพระดับสูง เห็นความสำคัญของการมีอิสระในการทำงานมากกว่านักเรียนที่มีบิดามารดา ประกอบอาชีพในระดับต่ำ

นิตยา ธรรมพันธุ์ (2523 : 84 – 106) ศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมในอาชีพและการเลือก อาชีพของนักเรียนชั้น ม.ศ.3 โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนา อิสลามในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงเลือกอาชีพ แตกต่างกัน โดยนักเรียนชายเลือกอาชีพทหารมากที่สุด ส่วนนักเรียนหญิงเลือกอาชีพพยาบาลมากที่สุด ส่วนนักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพต่างกันจะเลือกอาชีพต่างกัน โดยนักเรียนที่มีผู้ปกครอง ประกอบอาชีพหมวดงานที่ใช้วิชาการจะเลือกหมวดงานที่ต้องใช้วิชาการมากที่สุดเช่นกันและความ สัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพกับการเลือกอาชีพของนักเรียนมีความสัมพันธ์กันต่ำมาก

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530 : 158) ได้ศึกษาค่านิยมในการทำงานของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 1 ปีการศึกษา 2530 จำนวน 1,500 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่บิดามารดามีอาชีพต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยค่านิยมในการทำงานด้าน สัมฤทธิผล และด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า อาชีพของบิดามารดาน่าจะเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียน

7. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรายได้ของบิดามารดากับค่านิยมในการเลือกอาชีพ

7.1 งานวิจัยในประเทศ

เครช (Krech. 1962 : 182) เห็นว่ารายได้ของบิดามีความสัมพันธ์สูงกับการเลือกอาชีพของนักเรียน นักเรียนมีแนวโน้มที่จะคาดหวังว่าตนเองมีแบบฉบับของการดำเนินชีวิตให้เหมือนกับบิดาของตน รายได้ของครอบครัวเป็นตัวประกอบสำคัญในความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลต่อโอกาสที่จะเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับรายได้ของครอบครัว เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงได้เปรียบอย่างมาก เนื่องจากได้รับความสนับสนุนทางการเงินในด้านการศึกษาล่าเรียน และเมื่อเริ่มต้นประกอบอาชีพ บิดามารดามีฐานะทางเศรษฐกิจระดับกลางมีแนวโน้มที่จะเสียสละเพื่อสนับสนุนทางการเงินเพื่อการศึกษาเล่าเรียนแก่บุตรของเขา ขณะที่บิดามารดาที่มีลักษณะเศรษฐกิจชั้นต่ำกว่า อาจจะไม่สามารถให้การสนับสนุนได้ กล่าวคือ รายได้ของบิดามารดามากขึ้น ความปรารถนาของบุตรที่จะได้รับรายได้ก็สูงขึ้น และยิ่งกว่านั้นบิดามารดาที่มีรายได้มากต้องการที่จะสนับสนุนในการให้การศึกษาแก่บุตรของตนสูงขึ้น รวมทั้งการเตรียมพร้อมในเรื่องอาชีพด้วย

ลอเรนซ์ (Laurance. 1962 : 431 - 437) พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีลักษณะเศรษฐกิจสังคมระดับกลาง จะเลือกอาชีพระดับสูงกว่าอาชีพของบิดามารดา ซึ่งเขาให้ข้อคิดว่า อาจเนื่องจากครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจระดับกลางมักจะสนับสนุนให้บุตรเลือกอาชีพที่มีเกียรติและมีรายได้ดีกว่าตน เนื่องจากเขามีกำลังความสามารถพอที่จะสนับสนุนบุตรได้และพบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้สูง ตั้งใจเรียนต่อถึงระดับอุดมศึกษาและเลือกอาชีพระดับวิชาชีพ แต่เด็กจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำจะเลือกอาชีพที่ใช้ทักษะหรือความชำนาญไม่มีลักษณะงานที่ซับซ้อน จะเห็นได้ว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำไม่กล้าตั้งความหวังไว้สูง

แซนเนย์ (Channay. 1969 : 2957 - 2959A) พบว่า นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ จะพิจารณาด้านเงิน การควบคุมเงิน เกียรติยศ สูงกว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี

แฟนตินี และเวนสไตน์ (Fantini and Weinstein. 1972 : 13) ได้ศึกษาพบว่า บิดามารดาที่มีรายได้ต่ำ จะมีความมุ่งหวังต่อการศึกษาและอาชีพของบุตรตนต่ำด้วย

จอห์น และโฮเวิร์ด (วิลเวอร์ธ นุ่มประสิทธิ์. 2530 : 29 ; อ้างอิงมาจาก John and Howard. 1975 : 89) มีความเห็นว่า ตั้งแต่เกิดมานุษย์ต้องการสภาพฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว การยอมรับในสังคม ซึ่งระดับชั้นในสังคมถือเกณฑ์จากขนาดของครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ ซึ่งเกี่ยวกับรายได้และความคาดหวังของอาชีพ อันอาจรวมถึงการศึกษาที่ส่งผลถึงระดับของรายได้ด้วย

7.2 งานวิจัยในประเทศ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2531 : 160) ได้ศึกษาคำนิยมในการทำงานของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 1 ปีการศึกษา 2530 จำนวน 1,500 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่บิดามารดามีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยค่านิยมในการทำงานด้านความมีอิสระ และด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่ารายได้ของบิดามารดาน่าจะมีความสัมพันธ์กับค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียน

8. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของบิดามารดากับค่านิยมในการเลือกอาชีพ

8.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของบิดามารดา

มีคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่าความคาดหวังอยู่หลายคำ เช่นคำว่า ความมุ่งหวัง จุติมุ่งหมาย ความหวัง ความต้องการความปรารถนา ความใฝ่ฝัน ในบางครั้งเราใช้คำเหล่านี้แทนในความหมายเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน

โดยทั่ว ๆ ไปบิดามารดาจะมีความปรารถนาที่ดีต่อบุตร อยากให้บุตรได้รับโอกาสที่เขาทั้งหลายไม่เคยได้รับมานานอดีต ชดเชยในสิ่งที่ตนเคยอยากเป็นอยากได้แต่ไม่ได้หรือไม่ได้เป็น เฮอร์ล็อก ได้กล่าวไว้ในหนังสือเดียวกันว่า (Hurlock. 1973 : 188) บิดามารดาจะมีภาพหรือความใฝ่ฝันให้ลูกเป็นอะไรตั้งแต่เด็กยังไม่เกิด สิ่งที่บิดามารดาหวังเป็นแบบที่หล่อหลอมความหวังของบิดามารดาที่มีต่อเด็กตลอดชีวิต บิดามารดาบางคนมักจะตัดสินใจไว้อยู่ ลูกควรจะทำการศึกษาในระดับใด ควร

ประกอบอาชีพอะไร ควรเรียนได้กี่ขนาดไหน และควรมีสถานภาพทางสังคมระดับใด

ฟินน์ (Finn. 1962 : 390) กล่าวว่า ความคาดหวัง หมายถึง การประเมินค่าบุคคลหรือตนเองด้านจิตสำนึกหรือจิตใต้สำนึก และใช้ความคาดหมายนั้นมาเป็นแนวทางในการกำหนดพฤติกรรมที่จะมีต่อบุคคลที่ตนคาดหวังหรือต่อตนเองในลักษณะที่ตนคิดว่าถูกต้อง

วิทเทเคอร์ (Whittaker. 1965 : 635) ให้นิยามของความคาดหวังว่า หมายถึง เป้าประสงค์ที่บุคคลตั้งไว้สำหรับตนเองและเป็นสิ่งที่เขาจะพยายามทำให้สำเร็จ

บรูคโอเวอร์ (ฮอยทิพย์ ตันติวัฒน์. 2520 : 15; อ้างอิงมาจาก Brookover. 1964 : 323) ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า ความคาดหวังนี้มีอิทธิพลต่อผู้ถูกคาดหวังมาก เช่น ความคาดหวังของพ่อแม่ที่มีต่อลูกจะมีผลทำให้ลูกมีพฤติกรรมไปตามแนวทางที่พ่อแม่คาดหวัง แต่ความคาดหวังจะมีอิทธิพลต่อผู้ถูกคาดหวังมากหรือน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับระหว่างบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีความคาดหวังบทบาทต่อกัน เช่น ครูคนหนึ่งอาจไม่สนใจต่อความคาดหวังบทบาทที่ผู้ปกครองนักเรียนมีต่อเขา แต่เขาจะให้ความสนใจต่อความคาดหวังบทบาทที่อาจารย์ใหญ่มีต่อเขามากกว่า ทั้งนี้เพราะครูกับอาจารย์ใหญ่มองมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากกว่าผู้ปกครองนักเรียน ดังนั้นความคาดหวังของอาจารย์ใหญ่จึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของครูคนนี้นี้นอกจากความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อเขา

ประทีน มหาจันทร์ (2521 : 24) กล่าวถึงความคาดหวังในความหมายเดียวกันว่า "ความมุ่งหวัง หมายถึง ปณิธานหรือความมุ่งหวังในชีวิต และความเป็นอยู่ในอนาคต ซึ่งเยาวชนคิดฝันผจญจะได้บรรลุ"

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2523 : 2) ความคาดหวัง หมายถึง การที่บุคคลรับรู้คาดคะเนว่าตนเองน่าจะทำอะไรได้เพียงใด นับเป็นการคาดคะเนถึงผลที่จะเกิดขึ้นได้จริงจากการกระทำของตนเอง

สิริวรรณ อัสวกุล (2528 : 13) ได้ให้ความหมายของความคาดหวังโดยคาดหวังถึงผลของความคาดหวังไว้ว่า "ความคาดหวังของมนุษย์เป็นการคิดล่วงหน้าไว้ก่อนซึ่งอาจจะไม่เป็นไปตามที่คิดไว้"

ซูบเปอร์ ได้สรุปข้อคิดเห็นไว้เมื่อปี 1957 ว่า (ณอม อินทรภาณี. 2514 : 8 ; อ้างอิงมาจาก Super. 1957) ความสนใจต่อการศึกษาในวิทยาลัยนักเรียนนั้น ส่วนใหญ่ขึ้น

อยู่กับอิทธิพลในครอบครัว นักเรียนที่มาจากฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำมีแนวโน้มที่จะมุ่งหวังในอาชีพที่สูงกว่าบิดามารดา ส่วนนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่ปล่อยให้มีอิสระจะเลือกอาชีพระดับเดียวกับอาชีพของบิดามารดา

8.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของบิดามารดา

8.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ลาร์สัน (นิยดา ภูอนุสาสน์. 2531 : 42 ; อ้างอิงมาจาก Larson. 1965) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมกับการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาในรัฐวอชิงตัน จำนวน 128 คน รวมทั้งบิดามารดาของนักเรียนเหล่านั้นด้วย ผลปรากฏว่าค่านิยมทางการศึกษาของนักเรียนจะเปลี่ยนไปตามแบบค่านิยมของสมาชิกในครอบครัว ค่านิยมในความสำเร็จของบิดาจะมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความมุ่งหวังทางการศึกษาของนักเรียน ก็ต่อเมื่อค่านิยมนี้เหมือนกับค่านิยมของสมาชิกของครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญค่านิยมของนักเรียนที่เหมือนกับค่านิยมของสมาชิกในครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญจะมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับค่านิยมในการเลือกศึกษาต่อของนักเรียน

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความคาดหวังของบิดามารดามีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อหรือเลือกอาชีพของนักเรียน และน่าจะเป็นตัวแปรหนึ่งที่สัมพันธ์กับค่านิยมในการเลือกอาชีพ

9. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพกับค่านิยมในการเลือกอาชีพ

การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพที่มีผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพ ยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษาโดยตรง แต่มีเอกสารและการวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องดังนี้

เฮอร์ และเกรเมอร์ (Herr and Gramer. 1988 : 270) ได้กล่าวว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนั้นควรทำให้รู้จักทางเลือกในการประกอบอาชีพ และให้มีความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างวิชาต่าง ๆ ที่เลือกเรียนกับการเรียนต่อระดับสูงหรืออาชีพในอนาคต

มิทเชล (Mitchell. 1977 อ้างใน Herr and Gramer. 1988 : 273) จากการศึกษาผลการประเมินระดับชาติของสหรัฐอเมริกา นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้มีโอกาสพูดคุยอย่างจริงจังกับผู้อื่นเกี่ยวกับอนาคตของเขา โดยพูดกับพ่อแม่มากกว่านักแนะแนว อาจารย์ที่ปรึกษาหรือเพื่อน ๆ ถึง 2 เท่า นักเรียน 2 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าคุณที่เขาคิดด้วย รู้และตระหนักในความสามารถของนักเรียน

เฮอร์ และเกรเมอร์ (Herr and Gramer. 1988 : 270) จากรายงานของ College Board Commission on Pre-College Guidance and Counseling พบว่า นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยมีปัญหาและต้องการการแนะแนวอาชีพมาก นักเรียนกลุ่มนี้ต้องอาศัยข้อมูลและการสนับสนุนทางวิชาการจากโรงเรียน แต่โรงเรียนจำนวนมากที่มีเด็กฐานะยากจนเรียนอยู่ก็มักมีกิจกรรมแนะแนวที่ยังไม่เหมาะสมเพียงพอที่จะช่วยเหลือนักเรียนได้เต็มที่ นอกจากนี้งานวิจัยนี้ได้ชี้ให้เห็นว่าในโรงเรียนที่มีการแนะแนว ครูแนะแนวและครูมีส่วนช่วยมากในการวางแผนอาชีพของนักเรียนที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม และนักเรียนที่บิดามารดามีการศึกษาน้อยและฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีมักไม่ได้รับข้อมูลที่เพียงพอเกี่ยวกับโอกาสทางการศึกษาต่อหรือไม่ได้รับความช่วยเหลือในการเลือกศึกษาในหลักสูตรต่าง ๆ ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีทางเลือกในอนาคตหลาย ๆ ทาง นักเรียนจำนวนมากมักเลือกทางเลือกที่ง่ายที่สุด ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสที่จะแสวงหาทางเลือกอื่น ๆ หรือไม่ก็เลิกเรียนไปก่อนที่จะเรียนจบ

เดอร์ (Derr. 1997 : 3402A) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเลือกอาชีพของนักเรียนเกรด 11 ที่อยู่รัฐออระกอนสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า ประสบการณ์ การได้รับข่าวสารข้อมูล ความสนใจในอาชีพ ค่านิยมของบุคคล มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเลือกอาชีพ

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การรับรู้ข่าวสารด้านการศึกษาต่อหรืออาชีพ มีความสำคัญมากสำหรับนักเรียนในการเลือกศึกษาต่อและอาชีพ ดังนั้นการรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพจึงน่าจะมีความสัมพันธ์กับค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียน

10. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเขตที่อยู่อาศัยของนักเรียนกับค่านิยมในการเลือกอาชีพ

10.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน

10.1.1 งานวิจัยในประเทศ

เดทเทิล (Dattle. 1995 : 2541-A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมในงานของนักเรียนระดับ 8 จำนวน 249 คน พบความแตกต่างของค่านิยมในงาน พบว่า เด็กชายที่อยู่นในเมืองจะมีค่านิยมด้านผลประโยชน์สูง แต่มีค่านิยมด้านสุนทรีย์ต่ำ เด็กชายที่อยู่นอกเมืองจะมีค่านิยมในงานด้านความเป็นตัวของตนเองสูง เด็กหญิงที่อยู่นในเมืองจะคำนึงถึงค่านิยมด้านการใช้สติปัญญาสูง เด็กหญิงที่อยู่นอกเมืองจะมีค่านิยมในด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและการใช้สติปัญญา

10.1.2 งานวิจัยในประเทศ

ศิริลักษณ์ จินดากุล (2509 : 106 - 108) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการเลือกอาชีพและความมุ่งหวังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในพระนครกับต่างจังหวัด โดยใช้แบบสอบถามกับนักเรียน จำนวน 1,170 คน ในจังหวัดพระนคร เชียงใหม่ สงขลา และอุบลราชธานี พบว่านักเรียนชายในพระนครต้องการประกอบอาชีพที่มีรายได้สูง หางานทำได้ง่าย มีอำนาจ ส่วนนักเรียนชายต่างจังหวัดต้องการประกอบอาชีพที่มีเกียรติ มั่นคง หางานง่าย สำหรับเรียนหนังสือในพระนครต้องการประกอบอาชีพที่มีอิสระ ไม่ต้องการความมีระเบียบวินัย ไม่คำนึงถึงเกียรติและความนิยมของสังคมโดยทั่วไป ต้องการประกอบอาชีพที่รายได้ดี ส่วนนักเรียนหญิงในต่างจังหวัดต้องการประกอบอาชีพที่มีเกียรติ หางานหาง่าย

สมุทร นุชนาถ (2514 : 106) ศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตสุขาภิบาล จะมีค่านิยมสูงต่อวิชารัฐศาสตร์ แสดงแนวโน้มว่านักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตสุขาภิบาล มีค่านิยมในอาชีพด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้ามากกว่ากลุ่มอื่น และเป็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับวิชาเกษตรศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยในลำดับที่ 3 ซึ่งเป็นของกลุ่มนักเรียนที่มีภูมิลำเนาในเขต ในกลุ่มที่มีภูมิลำเนาในเขตเทศบาล วิชานี้มีคะแนนเฉลี่ยเป็นลำดับที่ 13 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กลุ่มนักเรียนที่อยู่นอกเขต มีค่านิยมในอาชีพด้านการทำงานกับธรรมชาติและวัตถุ

ชุตีรัตน์ วัชรจรัสกุล (2523 : 107) ได้ศึกษาค่านิยมในอาชีพของผู้ปกครองกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดราชบุรี จำนวน 1,000 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาล และผู้ปกครองที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาล มีค่านิยมในอาชีพด้านเกียรติยศชื่อเสียง และความก้าวหน้า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่านิยมในอาชีพด้านการทำงานกับธรรมชาติและวัตถุ และด้านความมีระเบียบแบบแผนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีค่านิยมในอาชีพด้านการบริการสังคมและการทำงานกับบุคคล ด้านความมั่นคงปลอดภัยในอาชีพ ด้านรายได้ ด้านความมีอิสระ ด้านความมีอำนาจและการเป็นผู้นำ และด้านความสามารถแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนที่มีผู้ปกครองมีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตสุขาภิบาลและนอกเขตเทศบาล และผู้ปกครองที่มีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตสุขาภิบาลและนอกเขตเทศบาล มีค่านิยมในอาชีพด้านเกียรติยศชื่อเสียง และความสามารถแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่านิยมในอาชีพด้านการบริการสังคมและการทำงานกับบุคคล ด้านความมั่นคงปลอดภัยในอาชีพ ด้านรายได้ ด้านความเป็นอิสระ ด้านความมีอำนาจและการเป็น

ผู้นำ ด้านการทำงานกับธรรมชาติและวัตถุ และด้านความมีระเบียบแบบแผน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า เขตที่อยู่อาศัยของนักเรียนน่าจะเป็นตัวแปรหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิง มัธยมศึกษา
ปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 4,526 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน
2,239 คน เป็นนักเรียนหญิง จำนวน 2,287 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 950 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลาย
ขั้นตอน (Multistage Random Sampling) จากประชากร ดังนี้

1. ประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยด้านความเชื่อมั่นร้อยละ 97 จากตาราง
กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของยามานะ (Yamane) พบว่า ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 891 คน
2. จำนวนประชากรออกเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองและโรงเรียนที่ตั้งอยู่
อำเภอรอบนอก อำเภอเมืองมี 7 โรงเรียน และอำเภอรอบนอกมี 12 โรงเรียน
3. สุ่มกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนอำเภอเมืองและโรงเรียนในอำเภอรอบนอก โดยใช้
สัดส่วน 1:2 ได้โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง 4 โรงเรียน และโรงเรียนที่ตั้งอยู่อำเภอรอบนอก
6 โรงเรียน แล้วสุ่มนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย Simple Random Sampling
ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในโรงเรียนอำเภอเมือง และนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนอำเภอรอบนอก
รวมจำนวน 950 คน ดังแสดงในตาราง ดังนี้

ตาราง 1 แสดงจำนวนนักเรียนของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนโรงเรียนในอำเภอเมือง

ที่	ชื่อโรงเรียน	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
		ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
1	โรงเรียนอุตรดิตถ์	554	-	554	159	-	159
2	โรงเรียนอุตรดิตถ์ตรูณี	-	672	672	-	188	188
3	โรงเรียนอุตรดิตถ์วิทยา	156	157	313	45	45	90
4	โรงเรียนวังกะพือวิทยาคม	104	75	179	30	21	51
	รวม	814	904	1,718	234	254	488

ตาราง 2 แสดงจำนวนนักเรียนของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนโรงเรียนอำเภอรอบนอก

ที่	ชื่อโรงเรียน	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
		ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
1	โรงเรียนตรอนศรีสินธุ์	96	108	204	27	31	58
2	โรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ	138	141	279	39	40	79
3	โรงเรียนพิชัย	275	276	551	79	79	158
4	โรงเรียนพากท่า	87	73	160	25	21	46
5	โรงเรียนน้ำปาดชนูปถัมภ์	119	130	249	34	37	71
6	โรงเรียนลับแลพิทยาคม	87	89	176	25	25	50
	รวม	802	817	1,619	229	233	462

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว จำนวนเป็น 2 ฉบับคือ

1.1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

1.2 แบบสอบถามบุคลิกภาพเกี่ยวกับอาชีพ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามค่านิยมในการเลือกอาชีพ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการยอมรับเลี้ยงดู

ตอนที่ 4 แบบสอบถามการรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพ

วิธีการสร้างเครื่องมือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน เมื่อนักเรียนอ่านคำถามแล้ว ให้เติมข้อความหรือทำเครื่องหมาย / ลงใน [] ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน

1. โรงเรียน.....อำเภอ.....ตำบล.....
2. เพศ [] ชาย
[] หญิง
3. นักเรียนอาศัยอยู่ในเขต
[] อำเภอเมือง
[] นอกเขตอำเภอเมือง
4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
[] ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป
[] ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยระหว่าง 2.50-2.99
[] ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยตั้งแต่ 2.49 ลงมา

5. การศึกษาของบิดามารดา

- ☐ ประถมศึกษา
- ☐ มัธยมศึกษา
- ☐ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ
- ☐ ปริญญาตรี
- ☐ สูงกว่าปริญญาตรี

6. อาชีพของบิดามารดา

- ☐ รับราชการ
- ☐ รัฐวิสาหกิจ
- ☐ ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว
- ☐ รับจ้างหรือพนักงานบริษัท
- ☐ เกษตรกรรม

7. รายได้ของบิดามารดา

- ☐ ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน
- ☐ ตั้งแต่ 5,000–9,000 บาท/เดือน
- ☐ ตั้งแต่ 9,000 บาทขึ้นไป

8. ความคาดหวังของบิดามารดา

- ☐ บิดามารดาช่วยเลือกอาชีพตามที่นักเรียนต้องการ
- ☐ บิดามารดาจะให้นักเรียนเลือกอาชีพตามที่บิดามารดาต้องการ

1.2 แบบสอบถามบุคลิกภาพเกี่ยวกับอาชีพ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพเกี่ยวกับอาชีพ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามบุคลิกภาพเกี่ยวกับอาชีพของสมพร แซ่เฮ้ง (พ.ศ. 2540) ซึ่งดัดแปลงมาจากของ Hyden Interest Inventory, 1984 ซึ่งจำแนกคุณลักษณะของบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับความสนใจงานอาชีพออกเป็น 6 กลุ่ม ดังนี้

- 2.2 บุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับความสนใจอาชีพประเภทวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- 2.3 บุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับความสนใจอาชีพประเภทบริการการศึกษาและสังคม
- 2.4 บุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับความสนใจอาชีพประเภทงานสำนักงานและเสมียน
- 2.5 บุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับความสนใจอาชีพประเภทงานจัดการและค้าขาย
- 2.6 บุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับความสนใจอาชีพประเภทงานศิลปะ

3. ผู้วิจัยหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยนำแบบสอบถามบุคลิกภาพเกี่ยวกับอาชีพที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์บังอร เสดนันทน์ อาจารย์พรรณพิศ วาณิชการ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง ตรวจสอบความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหา และภาษาที่ใช้เพื่อให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

ตัวอย่างแบบสอบถามบุคลิกภาพเกี่ยวกับอาชีพ

คำชี้แจง

บุคคลแต่ละคนย่อมมีบุคลิกลักษณะแตกต่างกันออกไป แบบสอบถามนี้สามารถบอกได้ว่านักเรียนมีบุคลิกแบบใด โดยไม่ได้ตัดสินว่าบุคลิกแบบใดจัดว่าดี หรือแบบใดจัดว่าไม่ดี จึงขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถามนี้ตามความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียน

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1

บุคคลต่อไปนี้ มีลักษณะนิสัยที่ต่างกันไป ขอให้นักเรียนอ่านลักษณะนิสัยของแต่ละคน แล้วพิจารณาว่า แต่ละคนนั้นมีลักษณะคล้ายกับนักเรียนมากหรือน้อยเพียงใด แล้วเลือกคำตอบอย่างใดอย่างหนึ่งในจำนวน 5 คำตอบ

ตัวอย่างเช่น ถ้านักเรียนคิดว่านายดา^๑มีลักษณะคล้ายนักเรียนมาก ก็ให้เขียนวงกลมล้อมรอบ 4) ดังนี้

- 1) ไม่มีส่วนคล้ายเลย 2) มีส่วนคล้ายน้อยมาก 3) มีส่วนคล้ายบ้าง
- 4) มีส่วนคล้ายมาก 5) นายดาเหมือนนักเรียนมากที่สุด

นาย ก. เป็นคนช่างสงสัย ชอบค้นคว้าและทดลอง เก่งเลขและวิทยาศาสตร์ ชอบทำงานที่ต้องอยู่กับความคิดมากกว่างานที่ต้องอยู่กับผู้คน ไม่สนใจชื่อเสียง

- นาย ก คล้ายกับนักเรียนหรือไม่

- 1) ไม่มีส่วนคล้ายเลย 2) มีส่วนคล้ายน้อยมาก 3) มีส่วนคล้ายบ้าง
4) มีส่วนคล้ายมาก 5) นาย ก เหมือนนักเรียนมากที่สุด

นาย ข. เป็นคนชอบเสียง กระจับปี่หรือร่ำน อยากมีชีวิตที่ดีขึ้น ชอบชักจูงผู้อื่นให้คล้ายตาม ต้องการ
ความก้าวหน้า ความสำเร็จ และความมีชื่อเสียง ชอบเป็นนายคน

- นาย ข คล้ายกับนักเรียนหรือไม่

- 1) ไม่มีส่วนคล้ายเลย 2) มีส่วนคล้ายน้อยมาก 3) มีส่วนคล้ายบ้าง
4) มีส่วนคล้ายมาก 5) นาย ข เหมือนนักเรียนมากที่สุด

นาย ค.

นาย ง.

นาย จ.

นาย ฉ.

ถ้าเปรียบเทียบบุคคลทั้ง 6 คนแล้ว บุคคลที่คล้ายนักเรียนมากที่สุด คือ นาย...

บุคคลที่คล้ายนักเรียนมากเป็นอันดับที่ 2 คือ นาย...

บุคคลที่คล้ายนักเรียนน้อยที่สุด คือ นาย...

ตอนที่ 2

ขอให้นักเรียนทำเครื่องหมาย / หน้าข้อความที่ตรงกับคุณลักษณะของนักเรียน

นักเรียนจะเลือกกี่ข้อความก็ได้

1. ...มีเหตุผล	23. ...รักอิสระ	45. ...ถ่อมตัว
2. ...ระมัดระวัง	24. ...ชอบใช้ความคิด	46. ...เจ็บปวด
3. ...ชอบวิจารณ์	25. ...เก็บตัว	47. ...ชอบศึกษาอย่างละเอียด

4. ...ไม่รู้	26. ...มีหลักการ	48. ...ไม่ยากสูงส่งกับใคร
		64. ...เสมอดั้นเสมอปลาย
22. ...เปิดเผย	44. ...ไม่เสแสร้ง	

1.2.3 เกณฑ์การให้คะแนนบุคลิกภาพเกี่ยวกับอาชีพ

การให้คะแนนบุคลิกภาพเกี่ยวกับอาชีพตามเกณฑ์ของเฮย์เดน มีเกณฑ์ดังนี้

ตอนที่ 1 ให้คะแนนสำหรับบุคคลสมมุติในแต่ละข้อ (นาย ก ถึงนาย จ) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- 1 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบว่า "ไม่มีส่วนคล้ายเลย"
- 2 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบว่า "มีส่วนคล้ายน้อยมาก"
- 3 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบว่า "มีส่วนคล้ายบ้าง"
- 4 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบว่า "มีส่วนคล้ายมาก"
- 5 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบว่า "นาย...เหมือนนักเรียนมากที่สุด"

ในกรอบสี่เหลี่ยมในตอนท้ายของตอนที่ 1 จะเป็นคะแนนเพิ่มให้บุคคลสมมุติในแต่ละข้อ (นาย ก. ถึง นาย จ.) โดยมีเกณฑ์ ดังนี้

- 4 คะแนน สำหรับบุคคลที่ถูกเลือกว่าคล้ายผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด
- 3 คะแนน สำหรับบุคคลที่ถูกเลือกว่าคล้ายผู้ตอบแบบสอบถามเป็นอันดับที่ 2
- 2 คะแนน สำหรับบุคคลที่ไม่ถูกเลือก
- 1 คะแนน สำหรับบุคคลที่ถูกเลือกว่าคล้ายผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุด

แล้วรวมคะแนนของบุคคลสมมุติแต่ละคนถือเป็นคะแนนของนาย ก. ข. ค. ง. จ.

และ จ ในตอนที่ 1

ตอนที่ 2 ให้คะแนน 1 คะแนน สำหรับทุกข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกทำเครื่องหมาย /

แล้วแบ่งนับคะแนนเป็นหมวด ก ถึง จ โดยมีเกณฑ์การแบ่งนับคะแนนเป็นหมวดต่าง ๆ ตามราย

ละเอียดในคู่มือการใช้แบบสอบถามความสนใจในอาชีพของเฮย์เดน

รวมคะแนนตอนที่ 1 และตอนที่ 2 เข้าด้วยกัน โดยรวมคะแนนนาย ก เข้ากับคะแนนหมวด ก รวมคะแนนนาย ข เข้ากับคะแนนหมวด ข เช่นนี้เรื่อยไปจนถึงนาย จ และหมวด จ คะแนนที่รวมได้ดังนี้ เรียกว่า คะแนนบุคลิกภาพแบบ ก ถึงแบบ จ

เกณฑ์การแปลผลบุคลิกภาพเกี่ยวกับอาชีพ

ในการแปลผล ใช้เกณฑ์การแปลผลของแบบสอบถามความสนใจในอาชีพของเฮย์เดน ซึ่งแบ่งบุคลิกภาพออกเป็น 6 แบบ และมีเกณฑ์การแปลผลดังนี้

ผู้ที่ได้คะแนนบุคลิกภาพแบบ ก มากที่สุด มีบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับความสนใจอาชีพประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ผู้ที่ได้คะแนนบุคลิกภาพแบบ ข มากที่สุด มีบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับความสนใจอาชีพประเภทงานจัดการและค้าขาย

ผู้ที่ได้คะแนนบุคลิกภาพแบบ ค มากที่สุด มีบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับความสนใจอาชีพประเภทงานสำนักงานและเสมียน

ผู้ที่ได้คะแนนบุคลิกภาพแบบ ง มากที่สุด มีบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับความสนใจอาชีพประเภทงานบริการการศึกษาและสังคม

ผู้ที่ได้คะแนนบุคลิกภาพแบบ จ มากที่สุด มีบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับความสนใจอาชีพประเภทงานศิลปะ

ผู้ที่ได้คะแนนบุคลิกภาพแบบ ฉ มากที่สุด มีบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับความสนใจอาชีพประเภทงานฝีมือและกลางแจ้ง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามค่านิยมในการเลือกอาชีพ

แบบสอบถามค่านิยมในการเลือกอาชีพ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกอาชีพ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามค่านิยมในการเลือกอาชีพของสมถวิล ปีต้ายัง (2537)
3. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามค่านิยมในการเลือกอาชีพให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 80 ข้อ

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามค่านิยมในการเลือกอาชีพไปหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คนคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์บังอร เสดนันท อาจารย์พรณิศา วาณิชการ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กริทอง ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะและภาษาที่ใช้ แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุง

5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามค่านิยมในการเลือกอาชีพจำนวน 80 ข้อ ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนลับแลศรีวิทยา จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 100 คน จากนั้นนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 % ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ โดยนำคะแนนที่ตรวจได้มาเรียงลำดับจากคะแนนสูงสุด มาถึงคะแนนต่ำสุด แล้วคัดนักเรียน 25 % ที่ได้คะแนนสูง และ 25% ที่ได้คะแนนต่ำ จากนั้นจึงนำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ t-test โดยเลือกเฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มาใช้ เป็นแบบสอบถามได้แบบสอบถามค่านิยมในการเลือกอาชีพ จำนวน 56 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.25-8.12

6. นำแบบสอบถามค่านิยมในการเลือกอาชีพไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2531 : 132 - 133) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามค่านิยมในการเลือกอาชีพ เท่ากับ 0.917

7. ลักษณะของแบบสอบถามค่านิยมในการเลือกอาชีพ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อจะได้ทราบเกี่ยวกับค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับได้แก่

เห็นด้วยมากที่สุด	หมายถึง	ข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด
เห็นด้วยมาก	หมายถึง	ข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากพอสมควร
เห็นด้วยปานกลาง	หมายถึง	ข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนเป็นบางครั้ง
เห็นด้วยน้อย	หมายถึง	ข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนน้อยมาก
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความที่ไม่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนเลย

ตัวอย่างแบบสอบถามค่านิยมในการเลือกอาชีพ

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามค่านิยมในการเลือกอาชีพ ขอให้นักเรียนพิจารณาข้อความดังกล่าวว่าตรงกับความคิดเห็นต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนเพียงใด แล้วตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

ข้อ	ข้อความ	เห็นด้วย				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านรายได้					
0	ฉันจะเลือกอาชีพที่เปิดโอกาสให้ฉันสามารถหารายได้พิเศษเพิ่มขึ้น					
00	ฉันจะเลือกอาชีพที่ทำให้ฉันมีเงินเหลือฝากธนาคาร					
	ด้านความคิดสร้างสรรค์					
0	ฉันจะเลือกอาชีพที่มีโอกาสค้นคว้าสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม					
00	ฉันจะเลือกอาชีพที่ท้าทายความสามารถของฉัน					
	ด้านความมีอิสระ					
0	อาชีพที่ฉันจะเลือกสามารถแต่งตัวได้ตามสบาย					
00	ฉันจะเลือกอาชีพที่ฉันสามารถเป็นผู้ดำเนินกิจการเอง					
	ด้านอำนาจและความมีผู้นำ					
0	ฉันจะเลือกอาชีพที่มีโอกาสให้ฉันเป็นผู้นำ					
00	ฉันจะเลือกอาชีพที่ฉันสามารถออกคำสั่งให้ผู้อื่นปฏิบัติตามได้					

ข้อ	ข้อความ	เห็นด้วย				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	ด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้า					
0	อาชีพที่ฉันจะเลือกเป็นงานที่มีเกียรติคนทั่วไป					
	ยกย่องนับถือ					
00	ฉันจะเลือกอาชีพที่มีโอกาสได้รับการฝึกอบรมเพื่อ					
	เพิ่มพูนความรู้และความสามารถให้สูงขึ้น					
	ด้านสภาพแวดล้อมที่ดี					
0	อาชีพที่ฉันจะเลือกต้องมีสถานที่ทำงานใหญ่โต ..					
00	อาชีพที่ฉันจะเลือกมีห้องทำงานเป็นสัดส่วนไม่แออัด					
	จนเกินไป					
	ด้านความมั่นคงปลอดภัย					
0	ฉันจะเลือกอาชีพที่มีลักษณะเป็นงานประจำ					
	เป็นงานถาวรเปลี่ยนแปลงได้ยาก					
00	ฉันจะเลือกอาชีพที่มีค่าตอบแทนเมื่อฉันเกษียณอายุ					
	การทำงาน					
	ด้านบริการสังคม					
0	ฉันจะเลือกอาชีพที่มีโอกาสให้มีความสุขความ					
	เพลิดเพลินแก่บุคคลอื่น					
00	อาชีพที่ฉันจะเลือกได้พบปะกับบุคคลหลายอาชีพ ..					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจสอบและให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อดังต่อไปนี้

1. ข้อที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังต่อไปนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
เห็นด้วยมาก	ให้	4	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	ให้	3	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	ให้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	1	คะแนน

2. ข้อที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนนดังต่อไปนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	ให้	1	คะแนน
เห็นด้วยมาก	ให้	2	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	ให้	3	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	ให้	4	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	5	คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมายค่านิยมในการเลือกอาชีพ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย 1.00–2.33 หมายถึง ค่านิยมในการเลือกอาชีพอยู่ในระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 2.34–3.66 หมายถึง ค่านิยมในการเลือกอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.67–4.00 หมายถึง ค่านิยมในการเลือกอาชีพอยู่ในระดับสูง

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู

แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดา มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาวิทยานิพนธ์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดา ของ ศ.ดร.พ้องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2531) และ อาจารย์ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2528)

3. ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดาให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัยครั้งนี้จำนวน 40 ข้อ

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่สร้างขึ้นไปหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน คือ ศาสตราจารย์บังอร เสดนท์ อาจารย์พรณิศ วาณิชการ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะ ภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดาจำนวน 40 ข้อ ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนลับแลศรีวิทยา จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 100 คน จากนั้นนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 % ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ โดยนำคะแนนที่ตรวจได้มาเรียงลำดับจากคะแนนสูงสุดมาถึงคะแนนต่ำสุด แล้วคิดนักเรียน 25% ที่ได้คะแนนสูงสุด และ 25% ที่ได้คะแนนต่ำ จากนั้นจึงนำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ t-test โดยเลือกเฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มาใช้เป็นแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดา จำนวน 28 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.80-7.29

6. นำแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดาที่หาค่าอำนาจจำแนกแล้วไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 132 - 133) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดาเท่ากับ 0.695

7. ลักษณะของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดา เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อจะได้ทราบถึงการปฏิบัติของบิดามารดาต่อนักเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Seale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับได้แก่

บ่อยครั้งที่สุด	หมายถึง	บิดามารดาปฏิบัติต่อนักเรียนเช่นนั้นบ่อยครั้งที่สุด
บ่อยครั้ง	หมายถึง	บิดามารดาปฏิบัติต่อนักเรียนเช่นนั้นบ่อยครั้ง
ปานกลาง	หมายถึง	บิดามารดาปฏิบัติต่อนักเรียนเช่นนั้นบางครั้ง
นานาครั้ง	หมายถึง	บิดามารดาปฏิบัติต่อนักเรียนเช่นนั้นน้อยมาก
ไม่เคยเลย	หมายถึง	บิดามารดาไม่เคยปฏิบัติต่อนักเรียนเช่นนั้นเลย

ตัวอย่างแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดา ขอให้นักเรียนพิจารณาว่าข้อความใดใกล้เคียงความเป็นจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติของบิดามารดาหรือผู้ปกครองต่อนักเรียนมากที่สุด แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องใดช่องหนึ่งทางขวามือ ดังนี้

บ่อยครั้งที่สุด หมายถึง บิดามารดาปฏิบัติต่อนักเรียนเช่นนั้นบ่อยครั้งที่สุด

บ่อยครั้ง หมายถึง บิดามารดาปฏิบัติต่อนักเรียนเช่นนั้นบ่อยครั้ง

ปานกลาง หมายถึง บิดามารดาปฏิบัติต่อนักเรียนเช่นนั้นบางครั้ง

นานๆครั้ง หมายถึง บิดามารดาปฏิบัติต่อนักเรียนเช่นนั้นน้อยมาก

ไม่เคยเลย หมายถึง บิดามารดาไม่เคยปฏิบัติต่อนักเรียนเช่นนั้นเลย

ข้อ	การปฏิบัติของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง	บ่อยครั้งที่สุด	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย
0	แบบรักสลับสนุน บิดามารดาแสดงให้นักเรียนรู้ว่าบิดามารดารักนักเรียนมาก					
0	แบบใช้เหตุผล เมื่อบิดามารดาอารมณ์เสีย ท่านมักจะพาลดุด่าหรือลงโทษนักเรียน					
0	แบบควบคุม เมื่อนักเรียนจะไปไหนต้องขออนุญาตบิดามารดาก่อน					
0	แบบลงโทษ บิดามารดามักตำหนิเรื่องมารยาทของนักเรียนต่อหน้าบุคคลอื่น					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจสอบและให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อดังต่อไปนี้

1. ข้อที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังต่อไปนี้

บ่อยครั้งที่สุด	ให้	5	คะแนน
บ่อยครั้ง	ให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
นานๆครั้ง	ให้	2	คะแนน
ไม่เคยเลย	ให้	1	คะแนน

2. ข้อที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนนดังต่อไปนี้

บ่อยครั้งที่สุด	ให้	1	คะแนน
บ่อยครั้ง	ให้	2	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
นานๆครั้ง	ให้	4	คะแนน
ไม่เคยเลย	ให้	5	คะแนน

ตอนที่ 4 แบบสอบถามการรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพ

ข้อ	นักเรียนได้รับข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพจาก	ปริมาณการได้รับ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ได้รับ
1	วิทยุ โทรทัศน์					
2	นิทรรศการแนะแนว					
3	จุลสาร แผ่นพับ โบสถ์เตอรี					
4	ครู-อาจารย์					
5	อาจารย์แนะแนว					

ข้อ	นักเรียนได้รับข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพจาก	ปริมาณการได้รับ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ได้รับ
6	กลุ่มเพื่อน					
7	บิดามารดา					
8	ญาติพี่น้อง					

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งผู้วิจัยทำการแจกแจงและเก็บรวบรวมด้วยตนเองระหว่างวันที่ 1-19 มิถุนายน 2541 รวมทั้งสิ้น 980 ฉบับ และนำมาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์คือนักเรียนตอบครบทุกข้อได้ 950 ฉบับ ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามเหล่านั้นมาตรวจหาคะแนนและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

วิธีจัดการกับข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปคิดค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน
3. การวิเคราะห์หาค่าทำนายนักศึกษามีสัมพัทธ์และสหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมนการเลือกอาชีพของนักเรียนโดยใช้วิธีวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 1.1 ร้อยละ
 - 1.2 ค่าเฉลี่ย
 - 1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติสำหรับวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่
 - 2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิค 25% ของกลุ่มสูง และกลุ่มต่ำ โดยใช้สูตร $t\text{-test}$ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 139)
 - 2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 132)
3. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน
 - 3.1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน
 - 3.2 การวิเคราะห์หาค่าน้ำหนักสำคัญสัมพัทธ์และสหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียน โดยใช้วิธีวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาค้นคว้า

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล

ในการวิเคราะห์และการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
SD	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา F - Distribution
R^2	แทน	กำลังสองค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
B	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์
SEX	แทน	เพศ
GPA	แทน	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
PS	แทน	บุคลิกภาพเกี่ยวกับอาชีพ
C-R	แทน	การอบรมเลี้ยงดู
ED	แทน	การศึกษาของบิดามารดา
OCC	แทน	อาชีพของบิดามารดา
IC	แทน	รายได้ของบิดามารดา
EXP	แทน	ความคาดหวังของบิดามารดา
INFO	แทน	การรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพ
LOC	แทน	เขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน
Y_1	แทน	ด้านรายได้
Y_2	แทน	ด้านความคิดสร้างสรรค์
Y_3	แทน	ด้านความมีอิสระ
Y_4	แทน	ด้านความมีอำนาจและการเป็นผู้นำ
Y_5	แทน	ด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้า

Y ₆	แทน	ด้านสภาพแวดล้อมที่ดี
Y ₇	แทน	ด้านความมั่นคงปลอดภัย
Y ₈	แทน	ด้านบริการสังคม
Y	แทน	ค่านิยมในการเลือกอาชีพโดยรวมทุกด้าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เสนอตามลำดับดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรที่ศึกษา โดยคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านต่าง ๆ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน
3. การวิเคราะห์หาค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์และสหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 จำนวนร้อยละที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพเกี่ยวกับอาชีพ การอบรมเลี้ยงดู การศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา รายได้ของบิดามารดา ความคาดหวังของบิดามารดา การรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพ และเขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน

ตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพเกี่ยวกับอาชีพ และตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู การศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา รายได้ของบิดามารดา ความคาดหวังของ

ปีตามารดา การรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพและเขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน กับค่านิยมในการเลือกอาชีพ แยกเป็นด้านย่อย 8 ด้านและรวมทั้งหมด

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์หาค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์และค่าสหสัมพันธ์ พหุคูณของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกอาชีพ

ผลการศึกษาค้นคว้า

ตอนที่ 1 จำนวนร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพเกี่ยวกับอาชีพ การอบรมเลี้ยงดู การศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา รายได้ของบิดามารดา ความคาดหวังของบิดามารดา การรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพและเขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียน จำแนกตามตัวแปรเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพเกี่ยวกับอาชีพ การอบรมเลี้ยงดู การศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา รายได้ของบิดามารดา ความคาดหวังของบิดามารดา การรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพและเขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน

ตัวแปร	ระดับของตัวแปร	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	463	48.7
	หญิง	487	51.3
	รวม	950	100.0
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	สูง	233	24.5
	กลาง	398	41.9
	ต่ำ	319	33.6
	รวม	950	100.0

ตัวแปร	ระดับของตัวแปร	จำนวน(คน)	ร้อยละ
บุคลิภาพเกี่ยวกับอาชีพ	งานฝีมือและงานกลางแจ้ง	161	16.9
	งานวิทยาศาสตร์และงานเทคนิค	44	4.6
	งานบริการการศึกษาและสังคม	409	43.1
	งานสำนักงานและงานเสมียน	106	11.2
	งานจัดการและงานค้าขาย	116	12.2
	งานศิลปะ	114	12.0
	รวม	950	100.0
การอบรมเลี้ยงดู	แบบรักสนับสนุน	449	47.3
	แบบใช้เหตุผล	244	25.7
	แบบควบคุม	225	23.7
	แบบลงโทษ	32	3.3
	รวม	950	100.0
การศึกษาของบิดามารดา	ประถมศึกษา	603	63.5
	มัธยมศึกษา	144	15.1
	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	62	6.5
	ปริญญาตรี	128	13.5
	สูงกว่าปริญญาตรี	13	1.4
	รวม	950	100.0
อาชีพของบิดามารดา	รับราชการ	205	21.6
	รัฐวิสาหกิจ	37	3.9
	ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว	141	14.8
	รับจ้างหรือพนักงานบริษัท	184	19.4
	เกษตรกรรม	383	40.3
	รวม	950	100.0

ตัวแปร	ระดับของตัวแปร	จำนวน(คน)	ร้อยละ
รายได้ของบิดามารดา	รายได้น้อย	397	41.8
	รายได้ปานกลาง	262	27.6
	รายได้สูง	291	30.6
	รวม	950	100.0
ความคาดหวังของบิดามารดา	บิดามารดาช่วยนักเรียนเลือกอาชีพ		
	ให้นักเรียน	812	85.5
	บิดามารดาเลือกอาชีพให้นักเรียน	138	14.5
	รวม	950	100.0
การรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพ	ระดับต่ำ	5	.5
	ระดับปานกลาง	548	57.7
	ระดับสูง	397	41.8
	รวม	950	100.0
เขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน	อำเภอเมือง	395	41.6
	อำเภอรอบนอก	555	58.4
	รวม	950	100.0

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 3 พบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 950 คน เป็นนักเรียนเพศหญิงจำนวน 487 คน เป็นนักเรียนเพศชาย จำนวน 463 คน คิดเป็นร้อยละ 51.3 และ 48.7 ตามลำดับ

เมื่อจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางมีจำนวนมากที่สุด จำนวน 398 คน คิดเป็นร้อยละ 41.9 และรองลงมาได้แก่ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จำนวน 319 คน คิดเป็นร้อยละ 33.6 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จำนวน 233 คน คิดเป็นร้อยละ 24.5 ตามลำดับ

เมื่อจำแนกตามบุคลิกภาพเกี่ยวกับอาชีพ พบว่า นักเรียนมีบุคลิกภาพแบบงานบริการ การศึกษาและสังคมจำนวนมากที่สุด จำนวน 409 คน คิดเป็นร้อยละ 43.1 และรองลงมาได้แก่ บุคลิกภาพแบบงานฝีมือและงานกลางแจ้ง จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 16.9 บุคลิกภาพแบบ การจัดการและงานค้าขาย จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 12.2 บุคลิกภาพแบบงานศิลปะ จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 12.0 และบุคลิกภาพแบบงานวิทยาศาสตร์และงานเทคนิค จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 4.6 ตามลำดับ

เมื่อจำแนกตามการอบรมเลี้ยงดู พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 449 คน คิดเป็นร้อยละ 47.3 และรองลงมาได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู แบบใช้เหตุผล จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 25.7 การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 23.7 และการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 3.4 ตามลำดับ

เมื่อจำแนกตามการศึกษาของบิดามารดา พบว่า นักเรียนที่บิดามารดาจบการศึกษาระดับ ประถมศึกษาจำนวนมากที่สุด จำนวน 603 คน คิดเป็นร้อยละ 63.5 และรองลงมาได้แก่ ระดับ มัธยมศึกษา จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 15.1 ระดับปริญญาตรี จำนวน 128 คน คิดเป็น ร้อยละ 13.5 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 6.5 และสูงกว่า ระดับปริญญาตรี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 1.4 ตามลำดับ

เมื่อจำแนกตามอาชีพของบิดามารดา พบว่า นักเรียนที่บิดามารดาประกอบอาชีพ เกษตรกรรมมีจำนวนมากที่สุด จำนวน 383 คน คิดเป็นร้อยละ 40.3 และรองลงมาได้แก่ อาชีพรับราชการ จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 21.6 อาชีพรับจ้างหรือพนักงานบริษัท จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 19.4 อาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8 อาชีพรัฐวิสาหกิจ จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 3.9 ตามลำดับ

เมื่อจำแนกตามรายได้ของบิดามารดา พบว่า นักเรียนที่บิดามารดามีรายได้น้อย มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 397 คน คิดเป็นร้อยละ 41.8 และรองลงมาได้แก่ กลุ่มรายได้สูง จำนวน 291 คน คิดเป็นร้อยละ 30.6 และกลุ่มรายได้ปานกลาง จำนวน 262 คน คิดเป็นร้อยละ 27.6 ตามลำดับ

เมื่อจำแนกตามความคาดหวังของบิดามารดา พบว่า นักเรียนที่บิดามารดาเลือกอาชีพตามที่นักเรียนต้องการมีจำนวนมากที่สุด จำนวน 812 คน คิดเป็นร้อยละ 85.5 และนักเรียนที่บิดามารดาจะให้เรียนเลือกอาชีพตามที่บิดามารดาต้องการ จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5 ตามลำดับ

เมื่อจำแนกตามการรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพ พบว่า นักเรียนได้รับข่าวสารด้านอาชีพในระดับปานกลางมีจำนวนมากที่สุด จำนวน 548 คน คิดเป็นร้อยละ 57.7 และรองลงมาได้แก่การได้รับข่าวสารด้านอาชีพในระดับสูง จำนวน 397 คน คิดเป็นร้อยละ 41.8 และได้รับข่าวสารด้านอาชีพในระดับต่ำ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ .5 ตามลำดับ

เมื่อจำแนกตามเขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน พบว่า นักเรียนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอรอบนอกมีจำนวนมากที่สุด จำนวน 555 คน คิดเป็นร้อยละ 58.4 และนักเรียนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จำนวน 395 คน คิดเป็นร้อยละ 41.6 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่านิยมในการเลือกอาชีพจำแนกตามโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองและอำเภอรอบนอก

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่อยู่โรงเรียนอำเภอเมือง

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	SD	ระดับคะแนนเฉลี่ย
ด้านรายได้	488	3.47	0.54	ปานกลาง
ด้านความคิดสร้างสรรค์	488	3.44	0.62	ปานกลาง
ด้านความมีอิสระ	488	3.47	0.59	ปานกลาง
ด้านความมีอำนาจและการเป็นผู้นำ	488	3.39	0.64	ปานกลาง
ด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้า	488	3.45	0.64	ปานกลาง
ด้านสภาพแวดล้อมที่ดี	488	3.70	0.59	สูง
ด้านความมั่นคงปลอดภัย	488	3.76	0.58	สูง
ด้านการบริการสังคม	488	3.53	0.64	ปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่อยู่โรงเรียนอำเภอเมืองมีค่าเฉลี่ยของค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านรายได้ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความมีอิสระ ด้านความมีอำนาจและการเป็นผู้นำ ด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้า และด้านการบริการสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านสภาพแวดล้อมที่ดี และด้านความมั่นคงปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยของค่านิยมในการเลือกอาชีพอยู่ในระดับสูง

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่อยู่โรงเรียนอำเภอรอบนอก

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	SD	ระดับคะแนนเฉลี่ย
ด้านรายได้	462	3.44	0.54	ปานกลาง
ด้านความคิดสร้างสรรค์	462	3.77	0.60	ปานกลาง
ด้านความมีอิสระ	462	3.28	0.57	ปานกลาง
ด้านความมีอำนาจและการเป็นผู้นำ	462	3.29	0.58	ปานกลาง
ด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้า	462	3.43	0.61	ปานกลาง
ด้านสภาพแวดล้อมที่ดี	462	3.60	0.56	ปานกลาง
ด้านความมั่นคงปลอดภัย	462	3.37	0.53	สูง
ด้านการบริการสังคม	462	3.54	0.63	ปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่อยู่โรงเรียนอำเภอรอบนอกมีค่าเฉลี่ยของค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านรายได้ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความมีอิสระ ด้านความมีอำนาจและการเป็นผู้นำ ด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้า ด้านสภาพแวดล้อมที่ดี และด้านการบริการสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านความมั่นคงปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยของค่านิยมในการเลือกอาชีพอยู่ในระดับสูง

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัวและด้านสิ่งแวดล้อมกับค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตาราง 6 (ต่อ)

ตัวแปร	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y ₆	Y ₇	Y ₈	Y
SEX	-.120**	-.054	.000	.059	.287**	.047	.191**	.093**	.138**
GPA	.021	-.042	-.059	-.121**	-.150**	-.058	-.088**	.043	-.050
PS	.001	.039	-.011	.042	.101**	.038	.070*	.001	.028
C-R	-.336**	-.347**	-.172**	-.196**	.105**	-.088**	-.214**	.103**	-.293**
ED	-.038	.027	.100**	.055	.006	.063	.056	-.010	.069*
OCC	-.005	.001	-.076*	-.077**	-.067*	-.085**	-.038	-.006	-.100**
IC	-.018	-.038	.078	.066*	.002	.017	.039	-.002	.041
EXP	-.011	-.070*	-.085**	-.094**	-.044	-.046	-.075*	-.029	-.064*
INFO	.159**	.220**	-.005	.084**	.154**	.200**	.053	-.140**	-.001
LOC	.028	-.012	-.019	.019	-.092**	.009	.006	-.029	.066*

** หมายความว่าค่าทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับ
ค่านิยมในการเลือกอาชีพแยกเป็น 8 ด้าน ดังนี้

ค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านรายได้ (Y_1) มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพ
(.159) การอบรมเลี้ยงดู (-.336) และเพศ (-.120) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์ (Y_2) มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข่าวสาร
ด้านอาชีพ (.220) การอบรมเลี้ยงดู (-.347) และความคาดหวังของบิดามารดา (-.070)
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความมีอิสระ (Y_3) มีความสัมพันธ์กับการศึกษาของบิดา
มารดา (.100) การอบรมเลี้ยงดู (-.172) ความคาดหวังของบิดามารดา (-.085) และอาชีพ
ของบิดามารดา (-.076) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความมีอำนาจและการเป็นผู้นำ (Y_4) มีความสัมพันธ์กับ
การรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพ (.084) รายได้ของบิดามารดา (.066) การอบรมเลี้ยงดู (-.196)
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (-.121) ความคาดหวังของบิดามารดา (-.094) และอาชีพของบิดา
มารดา (-.077) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้า (Y_5) มีความสัมพันธ์กับ
เพศ (.287) การรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพ (.154) การอบรมเลี้ยงดู (.105) บุคลิกภาพเกี่ยวกับ
อาชีพ (.101) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (-.150) เขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน (-.092) และ
อาชีพของบิดามารดา (.067) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านสภาพแวดล้อมที่ดี (Y_6) มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข่าวสาร
ด้านอาชีพ (.200) การอบรมเลี้ยงดู (-.088) และอาชีพของบิดามารดา (-.085) อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความมั่นคงปลอดภัย (Y_7) มีความสัมพันธ์กับเพศ (.191)
บุคลิกภาพเกี่ยวกับอาชีพ (.070) การอบรมเลี้ยงดู (-.214) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (-.088)
และความคาดหวังของบิดามารดา (-.075) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านบริการสังคม (Y_8) มีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดู (.103) เพศ (.093) และการรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพ (-.140) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ค่านิยมในการเลือกอาชีพโดยรวมทุกด้าน (Y) มีความสัมพันธ์กับเพศ (.138) การศึกษาของบิดามารดา (.069) เขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน (.066) การอบรมเลี้ยงดู (-.293) อาชีพของบิดามารดา (-.100) และความคาดหวังของบิดามารดา (-.064) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์หาทำนายนักความสำคัญสัมพันธ์และค่าสหสัมพันธ์ พหุคูณของ
ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกอาชีพ ดังปรากฏผลในตาราง

ตาราง 7 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านรายได้

ตัวแปร	Beta	t	R	R ²	F
SEX	-.084	-2.666**			
GPA	.015	.477			
PS	-.002	-.065			
C-R	-.318	-10.426**			
ED	-.051	-1.125	.379	.144	15.746**
OCC	-.046	-.966			
IC	-.030	-.741			
EXP	-.007	-.241			
INFO	.145	4.724**			
LOC	.026	.810			

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 7 พบว่าตัวแปรทั้ง 10 ตัวส่งผลร่วมกันต่อค่านิยมในการ
เลือกอาชีพด้านรายได้ร้อยละ 14.4 ($R^2 = .144$) ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
($F = 15.746$) โดยมีการอบรมเลี้ยงดู ($Beta = -.318$) การรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพ
($Beta = .145$) และเพศ ($Beta = -.084$) ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 8 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์

ตัวแปร	Beta	t	R	R ²	F
SEX	-.030	-.987			
GPA	-.010	-.333			
PS	.025	.815			
C-R	-.334	-11.159**			
ED	.101	2.258	.417	.174	19.782**
OCC	.052	1.098			
IC	-.095	-2.383**			
EXP	-.055	-1.827			
INFO	.203	6.755**			
LOC	-.014	-.457			

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 8 พบว่าตัวแปรทั้ง 10 ตัวส่งผลร่วมกันต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์ร้อยละ 17.4 ($R^2 = .174$) ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 19.782$) โดยมีการอบรมเลี้ยงดู ($Beta = -.334$) การรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพ ($Beta = .203$) และรายได้ของบิดามารดา ($Beta = -.095$) ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 9 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความมีอิสระ

ตัวแปร	Beta	t	R	R ²	F
SEX	.003	.076			
GPA	-.030	-.913			
PS	-.023	-.717			
C-R	-.173	-5.377**			
ED	.091	1.906	.221	.049	4.840**
OCC	.014	.276			
IC	.032	.748			
EXP	-.077	-2.381**			
INFO	-.029	-.907			
LOC	.001	.022			

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 9 พบว่าตัวแปรทั้ง 10 ตัวส่งผลร่วมกันต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความมีอิสระร้อยละ 4.9 ($R^2 = .049$) ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 4.840$) โดยมีการอบรมเลี้ยงดู ($Beta = -.173$) และความคาดหวังของบิดามารดา ($Beta = -.077$) ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 10 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความมั่นคงและ
การเป็นผู้นำ

ตัวแปร	Beta	t	R	R ²	F
SEX	-.052	1.602			
GPA	-.095	-2.892**			
PS	.014	.434			
C-R	-.192	-6.051**			
ED	-.013	-.272	.264	.070	7.054**
OCC	-.055	-1.101			
IC	.027	.646			
EXP	-.063	-1.959**			
INFO	.057	1.789			
LOC	.044	1.340			

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 10 พบว่าตัวแปรทั้ง 10 ตัวส่งผลร่วมกันต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความมั่นคงและการเป็นผู้นำได้ร้อยละ 7 ($R^2 = .070$) ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 7.054$) โดยมีการอบรมเลี้ยงดู ($Beta = -.192$) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($Beta = -.095$) และความคาดหวังของบิดามารดา ($Beta = -.063$) ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 11 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านเกษตรสีเขียวและความก้าวหน้า

ตัวแปร	Beta	t	R	R ²	F
SEX	.259	8.247**			
GPA	-.098	-3.108**			
PS	.051	1.644			
C-R	.095	3.111**			
ED	-.111	-2.442**	.377	.142	15.538**
OCC	-.125	-2.622**			
IC	-.054	-1.319			
EXP	.006	.196			
INFO	.153	4.983**			
LOC	-.072	-2.278**			

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 11 พบว่าตัวแปรทั้ง 10 ตัวส่งผลร่วมกันต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านเกษตรสีเขียวและความก้าวหน้าได้ร้อยละ 14.2 ($R^2 = .142$) ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 15.538$) โดยมีเพศ (Beta = .259) การรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพ (Beta = .153) การอบรมเลี้ยงดู (Beta = .095) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Beta = -.098) อาชีพของบิดามารดา (Beta = -.125) การศึกษาของบิดามารดา (Beta = -.111) และเขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน (Beta = -.072) ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 12 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านสภาพแวดล้อมที่ดี

ตัวแปร	Beta	t	R	R ²	F
SEX	.049	1.481			
GPA	-.024	-.731			
PS	.009	.284			
C-R	-.080	-2.489**			
ED	.026	.545	.243	.059	5.912**
OCC	-.101	-2.018**			
IC	-.081	-1.903			
EXP	-.022	-.687			
INFO	.190	5.921**			
LOC	.039	1.167			

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 12 พบว่าตัวแปรทั้ง 10 ตัวส่งผลร่วมกันต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านสภาพแวดล้อมที่ดีได้ร้อยละ 5.9 ($R^2 = .059$) ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 5.912$) โดยมีการรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพ ($Beta = .190$) อาชีพของบิดามารดา ($Beta = -.101$) และการอบรมเลี้ยงดู ($Beta = -.080$) ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 13 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความมั่นคงปลอดภัย

ตัวแปร	Beta	t	R	R ²	F
SEX	.199	6.187**			
GPA	-.038	-1.187			
PS	.025	.798			
C-R	-.231	-7.372**			
ED	.062	1.329	.316	.100	10.400**
OCC	.029	.590			
IC	.009	.219			
EXP	-.033	-1.039			
INFO	.036	1.145			
LOC	.017	.507			

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 13 พบว่าตัวแปรทั้ง 10 ตัวส่งผลร่วมกันต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความมั่นคงปลอดภัยได้ร้อยละ 10 ($R^2 = 100$) ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 10.400$) โดยมีเพศ (Beta = .199) และการอบรมเลี้ยงดู (Beta = -.231) ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 14 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านบริการสังคม

ตัวแปร	Beta	t	R	R ²	F
SEX	.084	2.529**	.202	.041	3.995**
GPA	.053	1.592			
PS	.000	.012			
C-R	.089	2.759**			
ED	-.028	-.579			
OCC	-.036	-.704			
IC	.004	.096			
EXP	-.036	-1.094			
INFO	-.135	-4.167**			
LOC	-.039	-1.153			

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 14 พบว่าตัวแปรทั้ง 10 ตัวส่งผลร่วมกันต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านบริการสังคมได้ร้อยละ 4.1 ($R^2 = .041$) ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 3.995$) โดยมีการอบรมเลี้ยงดู ($Beta = .089$) เพศ ($Beta = .084$) การรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพ ($Beta = -.135$) ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 15 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพโดยรวมทุกด้าน

ตัวแปร	Beta	t	R	R ²	F
SEX	.163	5.157**			
GPA	-.014	-.428			
PS	-.018	-.589			
C-R	-.306	-9.977**			
ED	.030	.657	.365	.133	14.431**
OCC	-.124	-2.577**			
IC	-.044	-1.067			
EXP	-.027	-.858			
INFO	-.023	-.759			
LOC	.099	3.088**			

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 15 พบว่าตัวแปรทั้ง 10 ตัวส่งผลร่วมกันต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพโดยรวมทุกด้านได้ร้อยละ 13.3 ($R^2 = .133$) ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 14.431$) โดยมีเพศ (Beta = .163) เขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน (Beta = .099) การอบรมเลี้ยงดู (Beta = -.306) และอาชีพของบิดามารดา (Beta = -.124) ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัว และด้านสิ่งแวดล้อมกับค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียน
2. เพื่อหาค่าน้ำหนักสำคัญสัมพัทธ์ของตัวแปรที่มีต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียน

สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรด้านส่วนตัวและด้านสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียน
2. ตัวแปรด้านส่วนตัวและด้านสิ่งแวดล้อมมีตัวแปรอย่างน้อย 1 ตัว มีค่าน้ำหนักสำคัญสัมพัทธ์ต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียนได้

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 4,526 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 2,239 คน และนักเรียนหญิง จำนวน 2,287 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2541 โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์ เป็นนักเรียนชาย จำนวน 463 คน และนักเรียนหญิง จำนวน 487 คน รวมจำนวน 950 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับ
ค่านิยมในการเลือกของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี ซึ่งประกอบด้วย

1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ
 - 1.1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป
 - 1.2 แบบสอบถามบุคลิกภาพเกี่ยวกับอาชีพ
2. แบบสอบถามค่านิยมในการเลือกอาชีพ
3. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู
4. แบบสอบถามการรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพ

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตและ
ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งผู้วิจัยทำการแจกแจงและเก็บรวบรวมด้วย
ตนเองระหว่างวันที่ 1-19 มิถุนายน 2541 รวมทั้งสิ้น 980 ฉบับ และนำมาคัดเลือกฉบับที่
สมบูรณ์คือนักเรียนตอบครบทุกข้อได้ 950 ฉบับ ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามเหล่านั้นมาตรวจให้
คะแนนและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for
WINDOW (Statistical Package for Social Science) ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรที่ศึกษา โดยใช้การคำนวณ ค่าร้อยละ
ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ
เพียร์สัน

3. การวิเคราะห์หาค่าน้ำหนักสำคัญสัมพัทธ์และสหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกชีพของนักเรียนโดยใช้วิธีวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านส่วนตัวและด้านสิ่งแวดล้อมกับค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านย่อย 8 ด้าน และด้านรวม พบว่า

ค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านรายได้ (Y_1) มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพ การอบรมเลี้ยงดู และเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์ (Y_2) มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพ การอบรมเลี้ยงดู และความคาดหวังของบิดามารดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความมีอิสระ (Y_3) มีความสัมพันธ์กับการศึกษาของบิดามารดา การอบรมเลี้ยงดู ความคาดหวังของบิดามารดา และอาชีพของบิดามารดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความมีอำนาจและการเป็นผู้นำ (Y_4) มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพ รายได้ของบิดามารดา การอบรมเลี้ยงดู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคาดหวังของบิดามารดา และอาชีพของบิดามารดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้า (Y_5) มีความสัมพันธ์กับเพศ การรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพ การอบรมเลี้ยงดู บุคลิกภาพเกี่ยวกับอาชีพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เขตที่อยู่อาศัยของนักเรียนและอาชีพของบิดามารดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านสภาพแวดล้อมที่ดี (Y_6) มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพ การอบรมเลี้ยงดูและอาชีพของบิดามารดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความมั่นคงปลอดภัย (Y₇) มีความสัมพันธ์กับเพศ บุคลิกภาพเกี่ยวกับอาชีพ การอบรมเลี้ยงดู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคาดหวังของบิดามารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านบริการสังคม (Y₈) มีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดู เพศ และการรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ค่านิยมในการเลือกอาชีพโดยรวมทุกด้าน (Y) มีความสัมพันธ์กับเพศ การศึกษาของบิดามารดา เขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน การอบรมเลี้ยงดู อาชีพของบิดามารดาและความคาดหวังของบิดามารดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวจะพบว่า

ตัวแปรเพศมีความสัมพันธ์กับค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านรายได้ ด้านเกียรติยศชื่อเสียง และความก้าวหน้า ด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านบริการสังคม และค่านิยมในการเลือกอาชีพโดยรวมทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านรายได้ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความมีอิสระ ด้านความมีอำนาจและการเป็นผู้นำ ด้านเกียรติยศชื่อเสียง และความก้าวหน้า ด้านสภาพแวดล้อมที่ดี ด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านบริการสังคม และค่านิยมในการเลือกอาชีพโดยรวมทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตัวแปรอาชีพของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความมีอิสระ ด้านความมีอำนาจและการเป็นผู้นำ ด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้า ด้านสภาพแวดล้อมที่ดี และค่านิยมในการเลือกอาชีพโดยรวมทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตัวแปรความคาดหวังของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความมีอิสระ ด้านความมีอำนาจและการเป็นผู้นำ ด้านความมั่นคงปลอดภัย และค่านิยมในการเลือกอาชีพโดยรวมทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตัวแปรการรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพมีความสัมพันธ์กับค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านรายได้ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความมีอำนาจและการเป็นผู้นำ ด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้า ด้านสภาพแวดล้อมที่ดีและด้านบริการสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ตัวแปรที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีดังนี้

ตัวแปรที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านรายได้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู การรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพและเพศสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของค่านิยมในการเลือกอาชีพได้ร้อยละ 14.4

ตัวแปรที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู การรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพและรายได้ของบิดามารดา สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของค่านิยมในการเลือกอาชีพได้ร้อยละ 17.4

ตัวแปรที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความมีอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูและความคาดหวังของบิดามารดาสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของค่านิยมในการเลือกอาชีพได้ร้อยละ 4.9

ตัวแปรที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความมีอำนาจและการเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคาดหวังของบิดามารดาสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของค่านิยมในการเลือกอาชีพได้ร้อยละ 7

ตัวแปรที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ เพศ การรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพ การอบรมเลี้ยงดู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดาและเขตที่อยู่อาศัยของนักเรียนสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของค่านิยมในการเลือกอาชีพได้ร้อยละ 14.2

ตัวแปรที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านสภาพแวดล้อมที่ดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพ อาชีพของบิดามารดาและการอบรมเลี้ยงดูสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของค่านิยมในการเลือกอาชีพได้ร้อยละ 5.9

ตัวแปรที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความมั่นคงปลอดภัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ เพศ และการอบรมเลี้ยงดูสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของค่านิยมในการเลือกอาชีพได้ร้อยละ 10

ตัวแปรที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านบริการสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู เพศ และการรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของค่านิยมในการเลือกอาชีพได้ร้อยละ 4.1

ตัวแปรที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพโดยรวมทุกด้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ เพศ เขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน การอบรมเลี้ยงดูและอาชีพของบิดามารดาสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของค่านิยมในการเลือกอาชีพได้ร้อยละ 13.3

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่สรุปข้างต้น พบว่า

1. ความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านส่วนตัวและด้านสิ่งแวดล้อมกับค่านิยมในการเลือกอาชีพจากการวิจัยพบว่า

1.1 เพศมีความสัมพันธ์กับค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านรายได้ ด้านเกียรติยศ ชื่อเสียงและความก้าวหน้า ด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านบริการสังคมและค่านิยมในการเลือกอาชีพโดยรวมทุกด้าน กล่าวคือ โดยธรรมชาติแล้วเพศหญิงและเพศชายจะมีความแตกต่างกันโดยพื้นฐาน เพศหญิงจะมีความอ่อนโยน มีลักษณะของความเป็นมารดา ชอบแสดงความเห็นใจ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น และชอบกิจกรรมซึ่งจะนำมาซึ่งความสงบสุขของสังคม และการเลือกอาชีพนั้นก็แสดงถึงความชอบในอาชีพที่เป็นความเชื่อถือตามบทบาททางเพศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สตรอง (Strong. 1954 : 216 - 228) ศึกษาเกี่ยวกับความสนใจในอาชีพของชายและหญิง พบว่า เพศชายและเพศหญิง มีความสนใจในอาชีพแตกต่างกัน และจะคงอยู่ในสภาพนี้ตั้งแต่อายุ 14-38 ปี กล่าวคือ เพศชายสนใจอาชีพเกี่ยวกับเครื่องยนต์กลไก กิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ การเมือง ทหาร และอาชีพที่มีลักษณะโรดโพน ตื่นเต้น ส่วนเพศหญิงจะสนใจในอาชีพเกี่ยวกับศิลปะ ดนตรี กิจกรรมทางวรรณคดี บัญชี ครู และงานด้านสังคมสงเคราะห์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ คูเกอร์ (Coker. 1972 : 6121-A) ได้ศึกษาความแตกต่างของค่านิยมในอาชีพของนักเรียนชายหญิง เกรด 4, 5 และ 6 จำนวน 240 คน โดยใช้แบบสำรวจค่านิยมในอาชีพที่ประกอบด้วยค่านิยมในอาชีพ 7 ด้านคือ คำนึงถึงประโยชน์ การมีอำนาจบังคับบัญชา ความมีอิสระในงาน เงิน เกียรติยศ ความมั่นคงปลอดภัย และความสมปรารถนาของตนเอง พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงเลือกค่านิยมต่างกันคือ ชายเลือกค่านิยมในอาชีพด้านการมีอำนาจบังคับบัญชา และเงินมากกว่านักเรียนหญิงเลือกค่านิยมในด้านการคำนึงถึงประโยชน์ของผู้อื่น และประมวลวิทยากร (2540 : 116 - 118) ได้ศึกษาค่านิยมในอาชีพและการเลือกอาชีพของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล จังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2519 จำนวน 531 คน ใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูล พบว่า ค่านิยมในอาชีพที่นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความแตกต่างกันก็คือ ด้านบริการสังคมและการทำงานกับบุคคลนักเรียนหญิงมีมากกว่านักเรียนชาย

1.2 การอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านรายได้ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความมีอิสระ ด้านความมีอำนาจและการเป็นผู้นำ ด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้า ด้านสภาพแวดล้อมที่ดี ด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านบริการสังคม และค่านิยมในการเลือกอาชีพโดยรวมทุกด้าน กล่าวคือ จากงานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นความสำคัญของตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบรักสนับสนุน แบบให้เหตุผล แบบควบคุม และแบบลงโทษ จะมีอิทธิพลต่อความเชื่อ ทัศนคติ และค่านิยมของบุตร โดยเฉพาะค่านิยมในการเลือกอาชีพ ซึ่งจัดเป็นรากฐานสำคัญของการเลือกงานหรือการประกอบอาชีพของนักเรียนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2531 : 185) ที่พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับค่านิยมในการทำงานของนักเรียนหลายด้าน ซึ่งได้แก่ ค่านิยมในการทำงาน ด้านการบริหาร ด้านวิถีชีวิต ด้านความมีอิสระ ด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ ด้านบริการสังคม และด้านงานอาชีพอิสระ และการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษของบิดามารดา มีความสัมพันธ์ทางลบกับค่านิยมในการทำงานด้านผู้ร่วมงาน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านความมีศักดิ์ศรี ด้านงานอาชีพอิสระ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการบริการ ด้านสัมฤทธิ์ผล ด้านความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน ด้านสุนทรีย์ และด้านกระตุ้นให้ใช้ปัญญา

1.3 อาชีพของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความมีอิสระ ด้านความมีอำนาจและการเป็นผู้นำ ด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้า ด้านสภาพแวดล้อมที่ดี และค่านิยมในการเลือกอาชีพโดยรวมทุกด้าน กล่าวคือ การที่บิดามารดาประกอบอาชีพต่างกันจะมีบทบาทในการปลูกฝังค่านิยมแต่ละด้านให้แก่บุตรแตกต่างกัน โดยบิดามารดาที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมหรือลูกจ้างที่มีรายได้ต่ำ บิดามารดาจะไม่มีเวลาเอาใจใส่ต่อบุตร ในขณะที่บิดามารดาประกอบอาชีพที่มั่นคงถาวรจะเป็นที่ยอมรับของสังคม มักจะเป็นผู้ที่มีความรู้ในด้านต่าง ๆ สูงกว่านักเรียนที่บิดามารดาประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่ง

สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยพร วิชาวุธ และคณะ (2527 : 80) ศึกษาพบว่า ผู้มาจากครอบครัวประกอบอาชีพประเภทลูกจ้าง กรรมกร และเกษตรกรให้ความสำคัญต่อค่านิยมต่าง ๆ ต่ำกว่าผู้มาจากครอบครัวประกอบอาชีพทางธุรกิจค้าขายและรับราชการ และสอดคล้องกับไลออน (Lyon. 1959 : 1269) ศึกษาองค์ประกอบด้านประสบการณ์ แรงจูงใจและบุคลิกภาพที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของนิสิตชั้นปีที่หนึ่ง มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด ที่ตัดสินใจเลือกอาชีพไปแล้วจำนวน 82 คน กับพวกที่ยังตัดสินใจไม่ได้ จำนวน 87 คน ปรากฏที่น่าสนใจคือกลุ่มนิสิตที่เลือกอาชีพไปแล้ว มีความคุ้นเคยกับอาชีพของบิดา และต้องการมีอาชีพตามบิดามารดา มากกว่ากลุ่มที่ยังตัดสินใจไม่ได้ และ ทอมสัน (Thompson. 1966 : 850 - 851) ได้ทำการศึกษาวิจัยค่านิยมในอาชีพของนักเรียนในแคลิฟอร์เนีย 10 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนเกรด 9 จำนวน 2,287 คน โดยใช้แบบสอบถามของเซนเตรส พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพของนักเรียนกับอาชีพของบิดา นักเรียนที่มีบิดาประกอบอาชีพที่ใช้วิชาชีพชั้นสูงจะเลือกค่านิยมในอาชีพด้านความเป็นผู้นำมากกว่านักเรียนที่มีบิดาประกอบอาชีพใช้แรงงานและค้าขาย ซึ่งจะเลือกค่านิยมในอาชีพด้านความมั่นคงปลอดภัย และด้านการมีรายได้ดีมากว่า นักเรียนที่มารดาออกทำงานนอกบ้านเลือกค่านิยมในอาชีพด้านความมั่นคงปลอดภัยมากกว่านักเรียนที่มารดาไม่ได้ทำงานนอกบ้าน

1.4 ความคาดหวังของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความมีอิสระ ด้านความมีอำนาจและการเป็นผู้นำ ด้านความมั่นคงปลอดภัยและค่านิยมในการเลือกอาชีพโดยรวมทุกด้าน เนื่องจากค่านิยมเป็นสิ่งที่เรียนรู้ตั้งแต่เด็กสะสมกันเรื่อยมา บิดามารดาย่อมมีโอกาสปูปลูกฝังความคิดเห็น ค่านิยม ทักษะคิดต่าง ๆ แก่บุตรได้ กล่าวคือ โดยทั่ว ๆ ไปบิดามารดาจะมีความปรารถนาที่ดีต่อบุตร อยากให้บุตรได้รับการศึกษาที่ดี มีอนาคตที่ดี ซึ่งเฮอร์ล็อก ได้กล่าวว่า (Hurlock. 1973 : 188) บิดามารดาจะมีภาพหรือความใฝ่ฝันให้ลูกเป็นอะไรตั้งแต่เด็กยังไม่เกิด สิ่งที่บิดามารดาคาดหวังเป็นแบบที่หล่อหลอมความหวังของบิดามารดาที่มีต่อเด็กตลอดชีวิต บิดามารดาบางคนมักจะตัดสินใจไว้เลยว่าลูกควรจะจบการศึกษาระดับใด ควรจะประกอบอาชีพอะไร ควรเรียนได้ขนาดไหนและควรมีสถานภาพทางสังคมในระดับใด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลาร์สัน (นียดา ภูอนุสาสน์. 2531 : 42 ; อ้างอิงมาจาก Larson. 1965) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมกับ

การเลือกศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในรัฐวอชิงตันจำนวน 128 คน รวมทั้งบิดามารดาของนักเรียนเหล่านั้นด้วย ผลปรากฏว่าค่านิยมทางการศึกษาของนักเรียนจะเปลี่ยนไปตามแบบค่านิยมของสมาชิกในครอบครัว ค่านิยมในความสำเร็จของบิดาจะมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความมุ่งหวังทางการศึกษาของนักเรียน ก็ต่อเมื่อค่านิยมนี้เหมือนกับค่านิยมของสมาชิกของครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญ ค่านิยมของนักเรียนที่เหมือนกับค่านิยมของสมาชิกในครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญจะมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับค่านิยมในการเลือกศึกษาต่อของนักเรียน

1.5 การรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพมีความสัมพันธ์กับค่านิยมในการเลือกอาชีพในด้านรายได้ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความมีอำนาจและการเป็นผู้นำ ด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้า ด้านสภาพแวดล้อมที่ดี และด้านบริการสังคม กล่าวคือ การรับรู้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพของแต่ละบุคคล ซึ่งสามารถเสริมสร้างขึ้นจากการได้รับข้อเสนอแนะด้านอาชีพที่ถูกต้องและเหมาะสม ซึ่ง โอแซคสัน (นวลศิริ เปาโรหิตย์. 2528 : 115 ; อ้างอิงมาจาก Isacson. 1977) กล่าวว่า การรับรู้ด้านอาชีพและการสำรวจโลกของอาชีพมีความจำเป็นสำหรับเด็ก โดยเด็กจะต้องรู้จักตนเอง เข้าใจตนเอง รู้จักโลกของงานและอาชีพ เห็นความสำคัญของอาชีพที่มีต่อสังคมตลอดจนสามารถพิจารณาสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของตนเองกับงานอาชีพได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซอฟสตอลล์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 34 ; อ้างอิงมาจาก Shofstall. 1973) กล่าวว่า นักเรียนควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลกของงาน ความสำคัญและลักษณะของงานหรืออาชีพต่าง ๆ ตลอดทั้งพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถ ความสนใจ ความชอบ ค่านิยมของตนเองเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ เพื่อเป็นการเตรียมตัวเข้าสู่โลกของงาน

นอกจากนี้ เฮอร์ และเกรเมอร์ (Herr and Gramer. 1988 : 270) จากรายงานของ College Board Commission on Pre-College Guidance and Counseling พบว่า นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยมีปัญหาและต้องการการแนะแนวอาชีพมาก และนักเรียนที่บิดามารดามีการศึกษาน้อยและฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีมักไม่ได้รับข้อมูลที่เพียงพอเกี่ยวกับโอกาสในการศึกษาต่อหรือไม่ได้รับความช่วยเหลือในการเลือกศึกษาในหลักสูตรต่าง ๆ ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีทางเลือกในอนาคตหลาย ๆ ทาง นักเรียนจำนวนมากมักเลือกทางเลือกที่ง่ายที่สุด ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสที่จะแสวงหาทางเลือกอื่น ๆ หรือไม่ก็เลิกเรียนไปก่อนที่จะเรียนจบ ซึ่ง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ โซลเวย์ (Solvay. 1988 : 1439) ได้ศึกษาผลของการรับรู้ด้านอาชีพที่มีต่อความรู้และทัศนคติ ในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการรับรู้ด้านอาชีพมีความรู้และทัศนคติในการเลือกอาชีพสูงขึ้น

2. ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำแนกตามค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านต่าง ๆ

ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านรายได้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู การรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพและเพศสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของค่านิยมในการเลือกอาชีพได้ร้อยละ 14.4 (ดังแสดงในตาราง 7) ส่วนค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู การรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพและรายได้ของบิดามารดาสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของค่านิยมในการเลือกอาชีพได้ร้อยละ 17.4 (ดังแสดงในตาราง 8) ส่วนค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความมีอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูและความคาดหวังของบิดามารดาสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของค่านิยมในการเลือกอาชีพได้ร้อยละ 4.9 (ดังแสดงในตาราง 9) ส่วนค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความมีอำนาจและการเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคาดหวังของบิดามารดาสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของค่านิยมในการเลือกอาชีพได้ร้อยละ 7 (ดังแสดงในตาราง 10) ส่วนค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ เพศ การรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพ การอบรมเลี้ยงดู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา และเขตที่อยู่อาศัยของนักเรียนสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของค่านิยมในการเลือกอาชีพได้ร้อยละ 14.2 (ดังแสดงในตาราง 11) ส่วนค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านสภาพแวดล้อมที่ดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพ อาชีพของบิดามารดา และการอบรมเลี้ยงดูสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของค่านิยมในการเลือกอาชีพได้ร้อยละ 5.9 (ดังแสดงในตาราง 12) ส่วนค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความมั่นคงปลอดภัย ได้แก่ เพศ การอบรมเลี้ยงดูสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของค่านิยมในการเลือกอาชีพได้ร้อยละ 10 (ดังแสดงในตาราง 13) ส่วนค่านิยม

ในการเลือกอาชีพด้านบริการสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู เพศ และการรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของค่านิยมในการเลือกอาชีพได้ร้อยละ 4.1 (ดังแสดงในตาราง 14) ส่วนค่านิยมในการเลือกอาชีพโดยรวมทุกด้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ เพศ เขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน การอบรมเลี้ยงดูและอาชีพของบิดามารดาสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของค่านิยมในการเลือกอาชีพได้ร้อยละ 13.3 (ดังแสดงในตาราง 15)

2.1 ตัวแปรเพศส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพโดยรวมทุกด้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งนี้เนื่องจากว่าโดยธรรมชาติแล้วเพศหญิงและเพศชายจะมีความแตกต่างกันโดยพื้นฐาน ทั้งโครงสร้างทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และความสนใจตามธรรมชาติ ครอบครัวและสิ่งแวดล้อมช่วยปลูกฝังค่านิยมให้แก่ชายหญิง โดยเพศชายมักจะเข้มแข็ง เป็นผู้นำในการทำงาน รับผิดชอบ เสียสละ ส่วนเพศหญิงเป็นเพศที่อ่อนโยน ชอบช่วยเหลือผู้อื่น งานบริการสังคม ดังที่ลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร และวิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี (2524 : 31) พบว่า เพศหญิงเป็นเพศที่มีการยึดถือค่านิยมในด้านต่าง ๆ สูงกว่าเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดิพบอย และแอนเดอร์สัน (Dipboye and Anderson. 1959 : 121 - 124) พบว่า ค่านิยมอาชีพของนักเรียนเกรด 9 และเกรด 12 ของนักเรียนมัธยมส่วนกลาง รัฐนิวยอร์ก พบว่า นักเรียนชายเลือกค่านิยมในอาชีพทางด้านการมีรายได้ดี ความก้าวหน้าในการทำงาน และการมีอิสระในการทำงาน ส่วนนักเรียนหญิงจะเลือกค่านิยมในอาชีพด้านความมีเกียรติในสังคม ความน่าสนใจในการทำงานร่วมกันผู้อื่น และสภาพของการทำงาน และกริบบอน และโลเนส (Gribbons and Lohnes. 1965 : 248 - 252) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงค่านิยมในอาชีพของเด็กวัยรุ่นโดยทำการศึกษาระยะยาว ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1958 - 1963 กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชาย หญิง ในเมืองบอสตัน 111 คน วิธีการเก็บข้อมูลคือการสัมภาษณ์โดยมีคำถาม 43 ข้อ แสดงถึงค่านิยมในอาชีพ 12 ด้าน พบว่า นักเรียนชายเลือกค่านิยมด้านรายได้และความมีเกียรติ นักเรียนหญิงเลือกค่านิยมในอาชีพด้านการติดต่อกับคน การบริการสังคมการมีเวลาให้ครอบครัว และในปีเดียวกัน แวกแมน (Wagman. 1965 : 258 - 262) ได้ทำการวิจัยกับนักศึกษาชายหญิงของมหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ 259 คน โดยใช้แบบสอบถามของเซนเตอร์ พบว่า นักศึกษาชายเลือกค่านิยมในอาชีพด้านความนิยมนับถือ ส่วนนักศึกษาหญิงเลือกค่านิยมในอาชีพด้านการบริการสังคม และนิตยา

ธรรมพันธ์ (2523 : 84 - 106) ศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมอาชีพ และการเลือกอาชีพของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมของรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามใน จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงเลือกอาชีพแตกต่างกัน โดยนักเรียนชายเลือกอาชีพทหารมากที่สุด ส่วนนักเรียนหญิงเลือกอาชีพพยาบาลมากที่สุด ส่วน นักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพต่างกันจะเลือกอาชีพต่างกัน โดยนักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบ อาชีพหมวดงานที่ใช้วิชาการจะเลือกหมวดงานที่ต้องใช้วิชาการมากที่สุดเช่นกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2531 : 156) ได้ศึกษาค่านิยมในการทำงานของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตการศึกษา 1 ปีการศึกษา 2530 จำนวน 1,500 คน ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนชายมีคะแนนเฉลี่ยค่านิยมในการทำงานด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจสูงกว่า นักเรียนหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนหญิงมีคะแนนเฉลี่ยค่านิยมในการทำงานด้านสัมฤทธิ์ผล ด้านความมีอิสระ ด้านวิถีชีวิต ด้านผู้ร่วมงาน ด้านความมีศักดิ์ศรี ด้าน การทำงานหลาย ๆ ด้าน ด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา ด้านสุนทรีย์ และด้านสภาพแวดล้อม สูงกว่า นักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ตัวแปรเขตที่อยู่อาศัยของนักเรียนส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพโดยรวม ทุกด้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กล่าวคือ สภาพทางภูมิศาสตร์และสังคม จังหวัดอุดรดิตถ์ ของอำเภอเมืองและอำเภอรอบนอกแตกต่างกัน ในเขตอำเภอเมือง จะมีความเจริญทางวัตถุ มากกว่า เช่น มีห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ และสิ่งอำนวยความสะดวกจำนวนมาก ส่วน บรรยากาศอำเภอรอบนอกเงียบสงบ อยู่ท่ามกลางธรรมชาติจากเขตที่อยู่อาศัยที่แตกต่างกัน ก็จะส่งผลให้นักเรียนมีค่านิยมในการเลือกอาชีพแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เดทเทิล (Dattle. 1975 : 2541-A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมในงานของนักเรียน ระดับ 8 จำนวน 249 คน ได้ศึกษาค่านิยมในงาน พบว่า เด็กชายที่อยู่นในเมืองจะมีค่านิยมด้าน ผลประโยชน์สูง แต่มีค่านิยมด้านสุนทรีย์ต่ำ เด็กชายที่อยู่นอกเมืองจะมีค่านิยมในงานด้านความเป็น ตัวของตนเองสูง เด็กหญิงที่อยู่นในเมืองจะคำนึงถึงค่านิยมด้านการใช้สติปัญญาสูง เด็กหญิงที่อยู่นอกเมืองจะมีค่านิยมด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่นกับปัญญาและการใช้สติปัญญา และสอดคล้องกับ สมุท นุชนาถ (2514 : 106) ศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตสุขาภิบาลจะมีค่านิยมสูงต่อวิชาวิทยาศาสตร์ แสดงแนวโน้มว่านักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตสุขาภิบาล มีค่านิยม ในอาชีพด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้ามากกว่ากลุ่มอื่น และเป็นที่น่าสังเกตว่าวิชา

เกษตรศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยในระดับที่ 3 ซึ่งเป็นของกลุ่มนักเรียนที่มีภูมิลำเนานอกเขต ในกลุ่มที่มีภูมิลำเนาในเขตเทศบาล วิชานี้มีคะแนนเฉลี่ยเป็นลำดับที่ 13 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กลุ่มนักเรียนที่อยู่นอกเขต มีค่านิยมในอาชีพด้านการทำงานกับธรรมชาติและวัตถุ และนอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ ชูติรัตน์ วัชรจรัสกุล (2523 : 107) ได้ศึกษาค่านิยมในอาชีพของผู้ปกครองกับ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดราชบุรี จำนวน 1,000 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียน ที่มีผู้ปกครองมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาล และผู้ปกครองที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาล มีค่านิยม ในอาชีพด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่านิยมในอาชีพด้านการทำงานกับธรรมชาติและวัตถุ และด้านความมีระเบียบแบบแผน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีค่านิยมในอาชีพด้านการบริการสังคมและ การทำงานกับบุคคล ด้านความมั่นคงปลอดภัยในอาชีพ ด้านรายได้ ด้านความมีอิสระ ด้าน ความมีอำนาจและการเป็นผู้นำ และด้านความสามารถแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนที่มีผู้ปกครองมีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล และผู้ปกครองที่มี ภูมิลำเนาอยู่นอกเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล มีค่านิยมในอาชีพด้านเกียรติยศชื่อเสียง และความสามารถแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่านิยมในอาชีพด้านการ บริการสังคมและการทำงานกับบุคคลด้านความมั่นคงปลอดภัยในอาชีพด้านรายได้ ด้านความเป็น อิสระ ด้านความมีอำนาจและการเป็นผู้นำ ด้านการทำงานกับธรรมชาติและวัตถุ และด้าน ความมีระเบียบแบบแผน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพโดยรวมทุกด้าน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดในการฝึก อบรมและเสริมสร้างบุคลิกภาพ และครอบครัวยังมีอิทธิพลต่อความเชื่อ ทักษะและค่านิยมต่อบุตร โดยปัจจัยที่จะช่วยเสริมสร้างความสำคัญ ได้แก่ บรรยายากการใช้ชีวิตภายในครอบครัว ซึ่งก็ คือความรักความอบอุ่นระหว่างบิดามารดา เด็กยอมรับเอาทัศนคติ ค่านิยมรวมทั้งการสั่งสอนมา จากบิดามารดา ดังที่ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2528 : 84) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูของ แต่ละครอบครัวมีอิทธิพลต่อค่านิยมของเด็กเป็นอย่างมาก และจากงานวิจัยครั้งนี้พบว่า นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดอุดรธานี การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาเป็นแบบรักสนับสนุนมี จำนวนมากที่สุด การปฏิบัติก็จะแสดงความรักเอาใจใส่ มีความหวังดี สนับสนุนคอยช่วยเหลือให้

กำลังใจก็จะส่งผลให้นักเรียนมีค่านิยมในการเลือกอาชีพที่สูงด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ รัฐ (Ruch. 1953 : 67) กล่าวว่า พัฒนาการของค่านิยมโดยส่วนใหญ่แล้วจะเกิดจากประสบการณ์จากชีวิต แวดล้อมในบ้านของบุคคล และ เอ็ดแมน (Erdman. 1957 : 2497) พบว่า อิทธิพลที่มีต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน ได้แก่ ประสบการณ์ที่ได้รับจากบ้านและชุมชนมากกว่าจากโรงเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2531 : 158) พบว่า การอบรมเลี้ยงดูบุตรแต่ละวิธีของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับค่านิยมในการทำงานแต่ละด้านของนักเรียน ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับค่านิยมในการทำงานของนักเรียน หลายด้าน ซึ่งได้แก่ ค่านิยมในการทำงาน ด้านการบริหาร ด้านวิถีชีวิต ด้านความมีอิสระ ด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ ด้านบริการสังคม และด้านงานอาชีพอิสระ และการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษของบิดามารดามีความสัมพันธ์ทางลบกับค่านิยมในการทำงานด้านผู้ร่วมงาน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านความมีศักดิ์ศรี ด้านงานอาชีพอิสระ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการบริการ ด้านสัมฤทธิ์ผลด้านความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน ด้านสุนทรีย์ และด้านกระตุ้นให้ขยัน

2.4 ตัวแปรอาชีพของบิดามารดาส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพโดยรวมทุกด้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยบิดามารดาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดอุดรดิตถ์จะประกอบอาชีพ รับราชการ รัฐวิสาหกิจ ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว รับจ้างหรือพนักงานบริษัทและเกษตรกร ซึ่งจะพบว่าอาชีพเกษตรกร เช่น ทานา ทาไร่ ปลุกผัก ฯลฯ มีจำนวนมากที่สุด 383 คน คิดเป็นร้อยละ 40.3 (ดังแสดงในตาราง 3) นักเรียนมีค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านรายได้ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความมีอิสระ ด้านความมีอำนาจและการเป็นผู้นำ ด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้า และด้านบริการสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านสภาพแวดล้อมที่ดี และด้านความมั่นคงปลอดภัยอยู่ในระดับสูง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอาชีพของบิดามารดาส่งผลให้นักเรียนมีค่านิยมในการเลือกอาชีพแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิตยา ธรรมพันธุ์ (2523 : 84 - 85) ศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมในอาชีพและการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้น ม.ศ.3 โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส พบว่า นักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพต่างกัน จะเลือกอาชีพต่างกัน โดยนักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพหมวดงานที่ใช้วิชาการจะเลือกหมวดงานที่ต้องใช้วิชาการมากที่สุด เช่น กันและความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพกับการเลือกอาชีพ

ของนักเรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างมาก และสอดคล้องกับ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530 : 158) ได้ศึกษาคำนวณในการทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการ-ศึกษา 1 ปีการศึกษา 2530 จำนวน 1,500 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ปฏิบัติตามารดา มีอาชีพต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยค่ามัณในการทํางานด้านสัมฤทธิ์ผล และด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผลจากการวิจัยพบว่า ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพ โรงเรียนจึงควรจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู โดยชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียน

2. ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ตัวแปรการรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพมีความสัมพันธ์กับค่านิยมในการเลือกอาชีพ ดังนั้นฝ่ายแนะแนวจึงควรจัดข้อมูลข่าวสารด้านอาชีพ เช่น ศูนย์สนเทศทางอาชีพ กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์แก่นักเรียน และนอกจากนี้ห้องแนะแนวควรมีข้อมูลที่เพียงพอและทันสมัยพร้อมที่จะให้บริการนักเรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และอาจส่งผลกระทบต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียน เช่น กลุ่มเพื่อน บรรยากาศการเรียนการสอน

2. ควรจะศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและสำนักงานการศึกษาเอกชน

3. ควรมีการวิจัยเชิงทดลองโดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น กิจกรรมกลุ่ม สถานการณ์จำลอง บทบาทสมมติ แม่แบบ เพื่อพัฒนาค่านิยมในการเลือกอาชีพให้กับนักเรียน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ก่อ สวัสดิพานิช. "วัยรุ่นกับค่านิยมและระบบศีลธรรม," เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับการศึกษา.

กรุงเทพมหานคร : กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2518.

_____. "กระบวนการของการเรียนค่านิยมและศีลธรรม," ใน วัยรุ่นและการปรับปรุง
บุคลิกภาพ. หน้า 95 - 98. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2519.

คมเพชร นัตรสุกุล. บริการสนเทศ. ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521.

จตุพร เฟิงชัย. สุขภาพจิต. เอกสารคำสอน ภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนวและจิตวิทยา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2534.

จิตรอารี เนตรหิน. การศึกษาเปรียบเทียบค่านิยมทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนมัธยมแบบประสม ภาควิชาการศึกษา 1 ปีการศึกษา 2513. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2513. อัดสำเนา.

จันทร์เพ็ญ ทองหยิบ. การศึกษาค่านิยมที่มีต่อการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประม
ศึกษา จังหวัดพิษณุโลก. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร,
2536. อัดสำเนา.

ชัยพร วิชาวุธ, ชีระพร อุวรรณโณ และพรทิพย์ ศิริวรรณนุศย์. พฤติกรรมจริยธรรมใน
สังคมไทยปัจจุบัน : ศึกษาตามแนวทางจิตวิทยาสังคม. รายงานการวิจัย กรุงเทพฯ :
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

ชัยวัฒน์ วัชรมัย. การศึกษาค่านิยมทางประชากรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีการอบรม
เลี้ยงดูแตกต่างกัน ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ ศษ.ม. มหาวิทยาลัยมหิดล,
2533. อัดสำเนา.

ชุตีรัตน์ วัชรจรัสสกุล. การศึกษาค่านิยมในอาชีพของผู้ปกครองกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3
จังหวัดราชบุรี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. ปัจจัยทางจิตวิทยานิเวศที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย. รายการวิจัยฉบับที่ 32 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
- ถนอม อินทรกำเนิด. ค่านิยมทางการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ใน 14 จังหวัดภาคใต้. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา, 2515. อุดสาเนา.
- ทองหล่อ วิภาวีน. การศึกษาเปรียบเทียบและหาความสัมพันธ์ระหว่างสังคมประกิตและความเกรงใจของครอบครัวไทยกับครอบครัวจีน. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2516. อุดสาเนา.
- ทิพย์วรรณ ประภาพรรณศิริ. การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนเพื่อวางแผนปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนวัดสุทธิวาราม. วิทยานิพนธ์ สส.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531. อุดสาเนา.
- นพดล คุ่มประวัติ. ความมุ่งหวังของบิดามารดาในเขตชนบทไทยเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517. อุดสาเนา.
- นวลศิริ เปาโรหิตย์. พัฒนาการทางอาชีพ. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2528.
- นิตยา ธรรมพันธ์. ค่านิยมในอาชีพและการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อุดสาเนา.
- นิตดา ภู่อุสาสน์. การศึกษาเปรียบเทียบความคาดหวังในชีวิตของเด็กวัดสระแก้วกับเด็กในครอบครัวปกติ. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อุดสาเนา.
- นิวัต กลิ่นงาม. "ค่านิยมพื้นฐานในวิทยาลัยครู," วารสารสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี. 8(2) : 26 - 34 ; มกราคม 2529.

- ประภาศรี กรโกวิท. คำนิยามพื้นฐาน 5 ประการของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ประเภทบุคลากร
ประจำการ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
- ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539. อัดสำเนา.
- ประมวล วิทยากร. คำนิยามอาชีพและการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใน
โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล จังหวัดนครสวรรค์. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อัดสำเนา.
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. รายงานการวิจัยเรื่องคำนิยามและความคาดหวังของเยาวชนไทย.
กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- ประทีน มหาจันทร์. การศึกษาเกี่ยวกับการทำผิดกฎหมายของเยาวชน. ปริญญาโท กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา.
- ปานทิพย์ ใสงายิต. การศึกษานิสัยภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร
ตามแนวทฤษฎีของฮอลแลนด์. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
- ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- ผกาทิพย์ กระหม่อมทอง. การศึกษาเปรียบเทียบความมุ่งหวังของบิดาเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร
ในเขตเมืองและชนบทของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
- มหาวิทยาลัย, 2522. อัดสำเนา.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. การศึกษาคำนิยามในการทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนว
- และจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2531.
- _____. เอกสารประกอบการแนะแนว 515 ทฤษฎีการพัฒนาอาชีพ. กรุงเทพฯ : ภาควิชา
- การแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- พรเทพ ลีทองอิน. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนวิชาเอกพลศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัย
พลศึกษา. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. สำนักทดสอบการศึกษา และจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.
- พนัส หันนาคินทร์. การสอนคำนิยาม. พิษณุโลก : โครงการตำรา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2520.
- _____. การสอนคำนิยามและจริยธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สสส, 2523.
- พทยา สายหู. โลกสมมุติ. กรุงเทพมหานคร : สิกขิตสยาม, 2516.
- เพ็ญแข ประจันปัจฉิม และอ้อมเดือน สดมณี. ค่านิยมของชาวชนบทไทย: ค่านิยมทางวัตถุกับ ค่านิยมทางระเบียบประเพณี. รายงานการวิจัยฉบับที่ 35, สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
- เพ็ญศรี จินดาศักดิ์. การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.
- ไพศาล หวังพานิช. การวัดผลการศึกษากทม. สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.
- ยุพรรณี สุขสมิต. ค่านิยมทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510. อัดสำเนา.
- ราตรี รุ่งโรจน์ดี. การศึกษาแนวโน้มของการเลือกศึกษาต่อสายสามัญและสายอาชีพของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดระยอง. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2515. อัดสำเนา.
- ลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร และวิลาสลักษณ์ ชั่ววัลสี. ครอบครัวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทาง จิตใจของไทย. รายงานการวิจัยฉบับที่ 25 กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.
- วิกรม กมลสุโกศล. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความวิตกกังวลและค่านิยมของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่นับถือศาสนาพุทธและอิสลาม ในจังหวัดนครราชสีมา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518. อัดสำเนา.

- วิเชียร เกตุสิงห์. "คำเฉลี่ยกับการแปลความหมาย : เรื่องง่าย ๆ ที่บางครั้งก็พลาดได้," ข่าวสารการวิจัยการศึกษา. 18(3) : 8 - 11 ; กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2538.
- วิเวก บางวณิชพงษ์. "ข้อคิด-ความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาแนะแนวอาชีพ," วารสารแนะแนว. 104 : เมษายน - พฤษภาคม 2529.
- วิไลวรรณ นุ่มประสิทธิ์. ค่านิยมในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดชัยนาท. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2530. อัดสำเนา.
- วันทนา ศิริรัตน์. การเปรียบเทียบบุคลิกภาพทางอาชีพสักับแห่งตนและค่านิยมในงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในและนอกโครงการทดลองฝึกอาชีพ กรมสามัญศึกษา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.
- วรัศ เจียมบรรจง. จิตวิทยาสังคม. ภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนคร, 2522.
- ศิริลักษณ์ จินดากุล. การเปรียบเทียบการเลือกอาชีพและความมุ่งหวังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในพระนครกับต่างจังหวัด ปีการศึกษา 2509. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510. อัดสำเนา.
- ศุภวดี บุญวงศ์. เอกสารการสอนอาชีพศึกษาเบื้องต้น. ภาควิชาแนะแนวจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2528.
- สวัสด์ สุวรรณอักษร. "แนวคิดในการเลือกอาชีพ," ศิลปหัตถกรรม. หนังสือที่ระลึกงานกรีฑาสีศิลปหัตถกรรมนักเรียนครั้งที่ 35 ของกระทรวงศึกษาธิการ 1 - 5 ธันวาคม 2515.
- สมถวิล บิตายัง. การวิเคราะห์องค์ประกอบค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดนครราชสีมา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- สมพร แซ่เฮ้ง. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในงานของคนพิการในสถานประกอบการเอกชนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540. อัดสำเนา.

- สมโภชน์ สมบูรณ์. การสร้างแบบทดสอบวัดค่านิยมเพื่อใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ในเขตการศึกษา 12. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
 2525. อัดสำเนา.
- สามัญศึกษา, กรม. การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา เล่มที่ 2 ชุดปฏิบัติ
การการปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยมพื้นฐานการพึ่งตนเอง. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษา-
นิเทศก์, 2531.
- สาราช บัวศรี. "ค่านิยมไทย," เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา สำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติ. 2525.
- สิริวรรณ อัสกุล. ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถในการทำงานที่กำหนดของนักเรียนที่มีผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ. วิทยานิพนธ์ จม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 2528. อัดสำเนา.
- สุรชัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. รายงานวิจัยเรื่องพัฒนาการทางอาชีพของนักเรียนสาธิต
เสริมสมองมหาวิทยาลัยสุรชัยธรรมาธิราช : การรับรู้และความสนใจเกี่ยวกับอาชีพ
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุรชัยธรรมาธิราช, 2534.
- สุนทร วัฒน และสนธิ สมักรการ. รายงานการวิจัยเรื่องค่านิยมและระบบค่านิยมไทย เครื่องมือ
ในการสำรวจวัด. กรุงเทพฯ : สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2522.
- สมุทร นุชนาถ. ค่านิยมทางการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดภาคตะวันออก
เจียงเหนือ ปีการศึกษา 2513. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชา
การศึกษา ประสานมิตร, 2514. อัดสำเนา.
- อรอนงค์ รัชฎะวัน. การแนะแนวอาชีพ. ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว สถาบันราชภัฏ
กำแพงเพชร สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2539.
- อัจฉรา สุขารมย์ และคณะ. องค์ประกอบทางจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการเลือกงานของนิสิต
ปรินญาตรัย. รายงานการวิจัยฉบับที่ 62 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540.

- อัญชลี บุปผาพิบูลย์. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม สติปัญญา และความสนใจในอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อัดสำเนา.
- อาทร บัวสมบุรณ์. การศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังในชีวิต ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับความเครียดของนักเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนาเด็กเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางการเรียน (สพพ.) ในโรงเรียนเซนต์คาเบรียล กรุงเทพมหานคร. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.
- อาภา ถนัดช่วง. "แนวทางการพัฒนางานแนะแนวอาชีพสถานศึกษา," วารสารแนะแนว. 20 เมษายน - พฤษภาคม 2529.
- อุษณา เจริญไวย. การแนะแนวอาชีพ. ภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว สหวิทยาลัยอีสานเหนือ คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูเลย, 2531.
- อ้อยทิพย์ บัวสมบุรณ์. ความคาดหวังของนักเรียนเกี่ยวกับบทบาทด้านการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2520. อัดสำเนา.
- Beech, Paul Ribert "Value Systems Attitudes and International Attraction," Dissertation Abstracts International. 28(8) : 1125-A ; September, 1967.
- Centers, Richard. The Psychology of Social class. Princeton University Press, 1949.
- Channay, Reece. "Vocational Value of Children as They Relate to Economic Community, Grade Level, Sex and Parental Occupational Level," Dissertation Abstracts A International. 69 : 2957 - 2959 ; March - April, 1969.
- Cooker, Philip George, "Vocational Values of Elementary School Children as They Relate to Sex and Level in School," Dissertation Abstracts International. 35(11) : 6121 : May, 1972.

- Cristensen, Harold. The Individual Sex and Society. Baltimore : The Johns Hopkin Press, 1969.
- Dattle, Harvey Jay. "Interrelationships between the Expression of Work Values and Grade Placemnt in School, Economic Community and Sex," Dissertation Abstracts International. 37 : 5241-A ; August, 1975.
- Derr, Debra A. "Selected Oregon Student, Parent and Teacher Perceptions of the factors Thai influenced Eleventh-Grade Student Readiness to Make career choice," Disertation Abstracts International. 50(8): 3402 A; February, 1997
- Dipboye, W.J. and W.F. Anderson. "The Ordering of Occupational Values by High School Freshmen and Seniors," Personnel and Guidance Journal. 38(2) : 121 - 124 ; October, 1959.
- Fantini, Martio D. and Genald, Weinstein. The Disadvantaged. New York : Wiley Interscience, 1972. 478 p.
- Finn, Jeremy D. "Expectation and Education Environment," Journal of Teacher Education. 42(3) : 1962.
- Ginzberg, Eli. The Development of Human Resources. Second Edition. New York : McGraw-Hill Book Company, Inc., 1966.
- Ginzberg, E., S.W. Ginsburg, S. Axelrad, and J.L. Herma. Occupational Choice : An Approach to A General Theory. New York : Columbia University Press, 1967.
- Good, Carter V. Dictionary of Education. 3rd ed. New York : McGraw-Hill, Inc., 1973.
- Gribbons, Warren D. and Paul R. Lohnes. "Shifts in Adolescents Vocational Values," Personnel and Guildance Journal. 44(3) : 248 - 252 ; November, 1965.

- Herr, Edwin L. and Cramer, Stanley H. Career Guidance and Counseling Through the Life Span: Systematic Approaches. Scott, Foresman and Company, 1988.
- Holland, John L., The Psychology of Vocational Choice. Blaisdell Publishing Company, 1966. 132 pp.
- Huang, Ya-Rong. "The Impact of College on Students Occupational values," Dissertation Abstracts. 56(12) : 4673 ; June, 1996.
- Hurlock, Elizabeth B. Development Psychology. New York : McGraw-Hill Book Company, 1964.
- John P., Pietrofesa and Howard, Splete. "Social Influence and Career Development," in Career Development Theory and Research. pp.82-97 New York : Grune & Straion, 1975.
- Killpatrick, W.H. Philosophy of Education. New York : Macmillan, 1973.
- King Linda Dianne. "The Relationship of interpersonal influences and Occupational Values on the career salience and Educational Aspirations of College Women," Dissertation Abstracts International. 55(7) : 1829 ; June, 1995.
- Kinnane, John F. and Bannon SR.M. Margaret. "Percieved Parental Influence and work-Values Orientation," Personnel and Guidance Journal. 43(3) : 273 - 279; November, 1964.
- Krech, David. Individaul in Society. New York : McGraw - Hill Book Company, Inc., 1962.
- Laurance, Lipsett. "Social Factors in Vocational Development," The Personnel and guildance Journal. 40 : 431 - 437; June, 1962.

- Leboef, Joseph Napoleon G., JR. "Institutional Occupational Value Orientations and A Multidimensional view of Commitment Among Army Officers," Dissertation Abstracts International. 55(12) : 5591 ; June, 1995.
- Lyon, J.B. "A Study of Experimental Motivational and Personality Factors Related to Vocational Decision Versus Indecision," Dissertation Abstracts International. 20(4) : 1269 ; October, 1959.
- Miles, Barbara J. "An Investigation of the Relationship among the Learning Style Sociological Preference of Fifth and Sixth Grade Students, Selected Interactive Classroom Patterns, Attitudes and Achievement in Career Awareness and Career Decision-Making Concept," Dissertation Abstracts International. 48(10) : 3537-A ; April, 1988.
- Perrone, Philip A. "Value and Occupational Preference of Junior High School Girls," Personnel and Guidance Journal. 44(3) : 248-257 ; November, 1965.
- Phinix, Phillip H. Philosophy of Education. New York : Holt and Company, 1958.
- Roe, Anne. The Psychology of Occupation. New York : John Wiley and Sons, Inc., 1965.
- Rokeach, Milton. "A Theory of Organization and Change within values Attitude System," in The Journal of Social Issues. 1 : 13 - 33; January, 1968.
- Rokeach, M. Beliefs, Attitudes and Values : A Theory of Organization and Change. London : Jossey - Bass, 1968.

- Ruch, Floyd L. Psychology and Life. New York : Scott Forman and Company, 1948.
- Solvay, Pamala A. "Career Awareness in the Elementary School," Dissertation Abstracts International. 49(06) : 1439-A ; December, 1980.
- Super, D.E. "A Theory of Vocational Development," American Psychologist. May, 1953.
- _____. The Psychology of Careers. New York : Harper and Row, 1957.
- Super, D.E. The Work Values Inventory. Boston : Houghton-Mifflin, 1970.
- Thompson, O.E. "Occupational Values of High School Students," Personnel and Guidance Journal. 44(8) : 850 - 851 ; April, 1966.
- Wagman, Morton. "Sex and Age Differences in Occupational Values," Personnel and Guidance Journal. 44(3) : 258 - 262 ; November, 1965.
- Whittaker, James D. Introduction to Psychology. Philadelphia : Suander, 1965.
- Windish, Kenneth C. and David Lester. "Scores on the Career Maturity Inventory and Self-Confidence," Psychological Reports. 60 : 690; June, 1986.
- Zytaurski, D.G. "The Concept of work values," Vocational Guidance Quarterly. 18 : 176 - 186 ; March, 1970.

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความร่วมมือและแบบสอบถาม

ที่ ทม 1007/

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

พฤษภาคม 2541

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

เนื่องจาก นางสาวสุมา ชัยลักษณ์านนท์ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือก
อาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์” ทั้งอยู่ในความ
ควบคุมดูแลของ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร ประธาน

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ กรรมการ

มีความประสงค์จะขอให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนพฤษภาคม –
กรกฎาคม 2541 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยจึงเรียนมาเพื่อขอกความอนุเคราะห์ในเรื่องนี้ด้วย และขอขอบคุนในความช่วยเหลือ
อนุเคราะห์ที่ท่านจะให้แก่นิสิตผู้นี้

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

แบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกอาชีพ

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการจัดบริการแนะแนว

แบบสอบถามแบบออกเป็น 4 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวจำแนกเป็น 2 ส่วนคือ

1.1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

1.2 แบบสอบถามบุคลิกลักษณะเกี่ยวกับอาชีพ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามค่านิยมในการเลือกอาชีพ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู

ตอนที่ 4 แบบสอบถามการรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวจำแนกเป็น 2 ส่วนคือ

1.1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมข้อความหรือทำเครื่องหมาย / ลงใน [] ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน

1. โรงเรียน.....อำเภอ.....

2. เพศ [] ชาย

[] หญิง

3. นักเรียนอาศัยอยู่ในเขต

[] อำเภอเมือง

[] อำเภอรอบนอก

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คะแนนเฉลี่ยสะสมของ 4 ภาคเรียน (ปีการศึกษา

2539-2540)

[] 3.00 ขึ้นไป

[] 2.50-2.99

[] ตั้งแต่ 2.49 ลงมา

✓ 5. การศึกษาของบิดามารดา

[] ประถมศึกษา

[] มัธยมศึกษา

[] ประกาศนียบัตรวิชาชีพ

[]ปริญญาตรี

[] สูงกว่าปริญญาตรี

✓ 6. อาชีพบิดามารดา

[] รับราชการ

[] รัฐวิสาหกิจ

[] ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว

[] รับจ้างหรือพนักงานบริษัท

[] เกษตรกรรม

✓ 7. รายได้ของบิดามารดาต่อเดือน

[] ต่ำกว่า 5,000 บาท

[] ตั้งแต่ 5,000-9,000 บาท

[] ตั้งแต่ 9,000 บาทขึ้นไป

8. ความคาดหวังของบิดามารดา

[] บิดามารดาช่วยเลือกอาชีพตามที่นักเรียนต้องการ

[] บิดามารดาจะให้ นักเรียนเลือกอาชีพตามที่บิดามารดาต้องการ

1.2 แบบสอบถามบุคลิกภาพเกี่ยวกับอาชีพ

คำชี้แจง

บุคคลแต่ละคนย่อมมีบุคลิกลักษณะแตกต่างกันออกไป แบบสอบถามนี้สามารถบอกได้ว่านักเรียนมีบุคลิกแบบใด โดยไม่ได้ตัดสินว่าบุคลิกแบบใดจัดว่าดี หรือแบบใดจัดว่าไม่ดีจึงขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถามนี้ตามความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียนแบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1

บุคคลต่อไปนี้ มีลักษณะนิสัยแตกต่างกัน ขอให้นักเรียนอ่านลักษณะนิสัยของแต่ละคนทีละคนแล้วพิจารณาว่า แต่ละคนนั้นมีลักษณะคล้ายกับนักเรียนมากหรือน้อยเพียงใด แล้วเลือกคำตอบอย่างใดอย่างหนึ่งในจำนวน 5 ตอน

ตัวอย่างเช่น ถ้านักเรียนคิดว่านายดา มีลักษณะคล้ายนักเรียนมาก ก็ให้เขียนวงกลมล้อมรอบเลข 4) ดังนี้

1) ไม่มีส่วนคล้ายเลย	2) มีส่วนคล้ายน้อยมาก	3) มีส่วนคล้ายบ้าง
4) มีส่วนคล้ายมาก	5) นายดาเหมือนนักเรียนมากที่สุด	

นาย ก เป็นคนช่างสงสัย ชอบค้นคว้าและทดลอง เก่งเลขและวิทยาศาสตร์ ชอบทำงานที่ต้องอยู่กับความคิดมากกว่างานที่ต้องอยู่กับผู้คน ไม่สนใจชื่อเสียง

- นาย ก คล้ายกับนักเรียนหรือไม่

1) ไม่มีส่วนคล้ายเลย	2) มีส่วนคล้ายน้อยมาก	3) มีส่วนคล้ายบ้าง
4) มีส่วนคล้ายมาก	5) นาย ก เหมือนนักเรียนมากที่สุด	

นาย ข เป็นคนชอบเสี่ยง กระตือรือร้น อยากมีชีวิตที่ดีขึ้น ชอบชักจูงผู้อื่นให้คล้อยตาม ต้องการความก้าวหน้า ความสำเร็จ และความมีชื่อเสียง ชอบเป็นนายคน

- นาย ข คล้ายกับนักเรียนหรือไม่

1) ไม่มีส่วนคล้ายเลย	2) มีส่วนคล้ายน้อยมาก	3) มีส่วนคล้ายบ้าง
4) มีส่วนคล้ายมาก	5) นาย ข เหมือนนักเรียนมากที่สุด	

นาย ค เป็นคนละเอียดรอบคอบ มีระเบียบ ตรงต่อเวลา ชอบทำงานที่ต้องมีความถูกต้องแม่นยำมาก ชอบคำสั่งที่ชัดเจน

- นาย ค คล้ายกับนักเรียนหรือไม่

1) ไม่มีส่วนคล้ายเลย	2) มีส่วนคล้ายน้อยมาก	3) มีส่วนคล้ายบ้าง
4) มีส่วนคล้ายมาก	5) นาย ค เหมือนนักเรียนมากที่สุด	

นาย ง เป็นคนชอบช่วยเหลือผู้อื่น ชอบพบปะผู้คน ชอบพูดคุย สอน อธิบาย หรือแนะนำผู้อื่น ชอบไปงานสังสรรค์มากกว่าเล่นกีฬา ไม่ชอบทำตามกำหนดที่เคร่งครัด

- นาย ง คล้ายกับนักเรียนหรือไม่

- 1) ไม่มีส่วนคล้ายเลย 2) มีส่วนคล้ายน้อยมาก 3) มีส่วนคล้ายบ้าง
4) มีส่วนคล้ายมาก 5) นาย ง เหมือนนักเรียนมากที่สุด

นาย จ เป็นคนมีความคิดสร้างสรรค์ ชอบริเริ่มสิ่งแปลกใหม่ ไม่ชอบอยู่ใต้กฎเกณฑ์ รักศิลปะ ชอบทำงานคนเดียว

- นาย จ คล้ายกับนักเรียนหรือไม่

- 1) ไม่มีส่วนคล้ายเลย 2) มีส่วนคล้ายน้อยมาก 3) มีส่วนคล้ายบ้าง
4) มีส่วนคล้ายมาก 5) นาย จ เหมือนนักเรียนมากที่สุด

นาย ฉ เป็นคนชอบประดิษฐ์และซ่อมแซมสิ่งของ แข็งแรง ชอบทำ ไม่ชอบพูด ไม่ชอบเข้าสังคม ไม่มีอารมณ์เพื่อฝัน ยินดีทำงานหนักเพื่อให้ได้เงินมาใช้

- นาย ฉ คล้ายกับนักเรียนหรือไม่

- 1) ไม่มีส่วนคล้ายเลย 2) มีส่วนคล้ายน้อยมาก 3) มีส่วนคล้ายบ้าง
4) มีส่วนคล้ายมาก 5) นาย ฉ เหมือนนักเรียนมากที่สุด

ถ้าเปรียบเทียบทั้ง 6 คนแล้ว คนที่คล้ายนักเรียนมากที่สุดคือ นาย.....

คนที่คล้ายนักเรียนเป็นอันดับ 2 คือ นาย.....

คนที่คล้ายนักเรียนน้อยที่สุด คือ นาย.....

ตอนที่ 2

คำชี้แจง ขอให้นักเรียนทำเครื่องหมาย / หน้าข้อความที่ตรงกับคุณลักษณะของนักเรียน นักเรียน
จะเลือกก็ข้อความก็ได้

1.....ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์	34.....น่าเชื่อถือ
2.....เปิดเผย	35.....ให้ความร่วมมือ
3.....ซื่อสัตย์	36.....เป็นมิตร
4.....สุภาพ	37.....รอบอ้อมอารี
5.....วัตถุนิยม	38.....ขอช่วยเหลือ
6.....มีความเป็นธรรมชาติ	39.....มีอุดมการณ์
7.....ทำอะไรทำจริง	40.....เข้าใจเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ดี
8.....สงบเสงี่ยมเจียมตัว	41.....มีความกรุณา
9.....ใจง่าย	42.....รับผิดชอบ
10.....อารมณ์มั่นคง	43.....ชอบสร้างสรรค์
11.....ประหยัด	44.....มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
12.....ชอบวิเคราะห์	45.....ชอบผจญภัย
13.....ชอบวิพากษ์วิจารณ์	46.....ทะเยอทะยาน
14.....อยากรู้อยากเห็น	47.....ชอบทำตนเหนือผู้อื่น
15.....มีความเป็นอิสระ	48.....จริงจัง มีพลัง
16.....มีเขว้านปัญญา	49.....ความคิดไม่อยู่นิ่ง
17.....ชอบครุ่นคิดเก็บตัว	50.....มองโลกในแง่ดี
18.....ทำอะไรอย่างมีหลักการ	51.....ชอบเข้าสังคม
19.....ถ่อมตน	52.....มีความเชื่อมั่นในตนเอง
20.....ละเอียดละออ	53.....เรียกร้องความสนใจ
21.....มีหลักเกณฑ์ มีเหตุผล	54.....รักสนุก
22.....ไว้วางใจ	55.....เป็นที่รู้จัก นิยมชมชอบ
23.....เข้าใจยาก	56.....ไม่ชอบขัดใจใคร
24.....ไม่เป็นระเบียบ	57.....มีมารยาท

25.....เจ้าอารมณ์	58.....ระมัดระวัง
26.....ชอบแสดงความคิดเห็นความรู้สึก	59.....หัวโบราณ
27.....ไม่ชอบทำ ชอบคิด	60.....รู้จักยับยั้งชั่งใจ
28.....ทำตามอารมณ์	61.....อ่อนน้อมเชื่อฟัง
29.....ไม่ชอบฟังพาดำ	62.....เจ้าระเบียบ
30.....มีจินตนาการ มีไหวพริบ	63.....มีความเพียร
31.....ไม่ชอบทำตามคนอื่น	64.....ควบคุมตนเองได้
32.....เป็นตัวของตัวเอง	65.....ไม่ชอบคิด ชอบทำ
33.....มีลักษณะมุ่งอนาคต	66.....มีประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามค่านิยมในการเลือกอาชีพ

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ต้องการทราบความคิดเห็นต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน การตอบแบบสอบถามนี้ ไม่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน คำถามแต่ละข้อไม่มีข้อถูกข้อผิด ดังนั้นขอให้นักเรียนตอบตรงกับความเห็นจริงให้มากที่สุด คำตอบของนักเรียนจะเป็นประโยชน์ต่องานด้านแนะแนวเป็นอย่างยิ่ง โดยพิจารณาข้อความในแต่ละข้อว่านักเรียนเห็นด้วยอย่างไร แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน ดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด
เห็นด้วยมาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากพอสมควร
เห็นด้วยปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนเป็นบางครั้ง
เห็นด้วยน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนน้อยมาก
เห็นด้วยน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

ข้อ	ข้อความ	เห็นด้วย				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	สิ่งสำคัญที่สุดในการตัดสินใจเลือกอาชีพของฉัน คือเงินเดือนต้องสูง					
2	อาชีพที่ฉันจะเลือกอาชีพต้องมีรายได้สูง แม้จะ ต้องเสี่ยงอันตรายก็ตาม					
3	ฉันจะเลือกอาชีพที่ต้องแสดงผลงานอยู่เสมอ					
4	ฉันจะเลือกอาชีพที่มีโอกาสได้คิดค้นสิ่งแปลกใหม่					
5	ฉันจะเลือกอาชีพที่มีโอกาสแต่งตัวได้ตามสบาย					
6	อาชีพที่ฉันจะเลือกต้องมีโอกาสดูงานตาม สถานที่ต่าง ๆ					
7	อาชีพที่ฉันจะเลือกมีโอกาสได้เป็นหัวหน้า แม้จะ ต้องใช้ความพยายามมากก็ตาม					
8	อาชีพที่ฉันเลือกใช้ความสามารถนับนำจิตใจ ผู้อื่นให้คล้อยตามได้					
9	อาชีพที่ฉันจะเลือกต้องเป็นงานที่มีเกียรติ คนทั่วไปยกย่องนับถือ					
10	อาชีพที่ฉันจะเลือกสามารถที่น่าเชื่อถือเสียมาสู่ วงศ์ตระกูล					
11	อาชีพที่ฉันจะเลือกต้องมีสถานที่ทำงานใหญ่โต					
12	อาชีพที่ฉันจะเลือกมีห้องทำงานเป็นสัดส่วน ไม่แออัดจนเกินไป					
13	อาชีพที่จะเลือกมีที่พักอาศัยสะดวกสบาย					

ข้อ	ข้อความ	เห็นด้วย				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
14	อาชีพที่ฉันจะเลือกมีสวัสดิการต่าง ๆ เช่น เบิกค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียนบุตรได้					
15	อาชีพที่ฉันจะเลือกสามารถช่วยประชาชนให้มีสุขภาพอนามัยดี พ้นจากความเจ็บป่วย					
16	อาชีพที่ฉันจะเลือกได้พบปะกับบุคคลหลายอาชีพ ..					
17	ฉันจะเลือกอาชีพที่ทำให้ฉันมีเงินเหลือฝากธนาคาร					
18	ฉันจะเลือกอาชีพที่เปิดโอกาสให้ฉันสามารถหารายได้พิเศษเพิ่มขึ้น					
19	ฉันจะเลือกอาชีพที่ทำหายความสามารถของฉัน ..					
20	ฉันจะเลือกอาชีพที่สามารถสร้างผลผลิตที่สามารถดึงดูดใจผู้อื่น					
21	อาชีพที่ฉันจะเลือกสามารถปฏิบัติงานได้อย่างสะดวกรวดเร็วและไม่มีพิธีรีตรองมากนัก					
22	ฉันจะเลือกอาชีพที่ฉันสามารถเป็นผู้ดำเนินการเอง					
23	ฉันจะเลือกอาชีพที่ฉันสามารถออกคำสั่งให้ผู้อื่นปฏิบัติตามได้					
24	ฉันจะเลือกอาชีพที่มีโอกาสให้ฉันได้เป็นผู้นำ					
25	อาชีพที่ฉันเลือกได้รับการยกย่องจากสังคมว่าเป็นผู้มีความสามารถและมีความรู้ดี					

ข้อ	ข้อความ	เห็นด้วย				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
26	อาชีพที่ฉันจะเลือกมักจะทำงานในสถานที่ทำงาน ใหญ่โตหรูหรา ทำให้รู้สึกมีเกียรติ					
27	สถานที่ทำงานของอาชีพที่ฉันจะเลือกสงบเงียบ ปราศจากเสียงอึกทึกครึกโครม หรือเสียงจาก ยานพาหนะ					
28	อาชีพที่ฉันจะเลือกมีอุปกรณ์ที่ทันสมัยพร้อม เช่น คอมพิวเตอร์					
29	ฉันจะเลือกอาชีพที่มีรายได้สม่ำเสมอ ถึงแม้จะ ไม่มีช่องทางหารายได้พิเศษ					
30	ฉันจะเลือกอาชีพที่มีวันหยุดบริการรับส่งใน การทำงาน					
31	อาชีพที่ฉันจะเลือกมีโอกาสใกล้ชิดกับคนสามารถ ให้กำลังใจ ปลอบใจ ช่วยเหลือผู้อื่นได้ในการ ทำงานนั้น					
32	อาชีพที่ฉันจะเลือกได้ช่วยส่งเสริมการกินดีอยู่ดี ให้แก่บุคคลอื่น					
33	อาชีพที่ฉันเลือกต้องมีรายได้ดี ถึงแม้ว่าสภาพ การทำงานจะหนักและเหนื่อย					
34	อาชีพที่ฉันจะเลือกต้องมีรายได้เพียงพอที่จะซื้อ สิ่งของสนองความต้องการได้					
35	ฉันจะเลือกอาชีพที่ได้ใช้ความคิดเป็นของตนเอง ได้อย่างเต็มที่					

ข้อ	ข้อความ	เห็นด้วย				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
36	ฉันจะเลือกอาชีพที่มีโอกาสค้นคว้าสิ่งใหม่ ๆ ที่ เป็นประโยชน์สังคม					
37	ฉันจะเลือกอาชีพที่เป็นผู้วางแผนกระทำด้วย ตนเองโดยไม่ต้องมีผู้ใดออกคำสั่ง					
38	อาชีพที่ฉันจะเลือกเป็นอาชีพที่ปฏิบัติงานสถานที่ ใดก็ได้ตามความพอใจ ไม่ต้องกำหนดสถานที่ แน่นอน					
39	ฉันรู้สึกภูมิใจมากถ้าได้ประกอบอาชีพที่ฉันเป็นผู้ วางแผนและระเบียบข้อบังคับด้วยตนเอง					
40	อาชีพที่ฉันจะเลือกสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง					
41	เกียติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้าสองสิ่งนี้ เป็นสิ่งที่ฉันต้องการอย่างยิ่ง					
42	ฉันจะเลือกอาชีพที่มีโอกาสได้รับการฝึกอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้และความสามารถที่สูงขึ้น					
43	อาชีพที่ฉันจะเลือกสถานที่ทำงานตั้งอยู่ในที่ที่ เจริญแล้ว					
44	ฉันจะเลือกอาชีพที่มีสถานที่ทำงานที่ดี เช่นมีแสง สว่างพอเหมาะ เงียบ สะอาด กว้างขวางเพียงพอ					
45	ฉันจะเลือกอาชีพที่มีค่าตอบแทนเมื่อนั้นเกษียณอายุ การทำงาน					
46	ฉันจะเลือกอาชีพที่มีหลักประกันมั่นคง มีกฎหมาย คุ้มครองการทำงาน แม้ว่าจะ เป็นงานหนัก					

ข้อ	ข้อความ	เห็นด้วย				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
47	ฉันจะเลือกอาชีพที่มีโอกาสให้ความสุข ความ เพลิดเพลินแก่บุคคลอื่น					
48	ฉันจะเลือกอาชีพที่มีโอกาสได้ถ่ายทอดความรู้ ความคิดให้กับบุคคลอื่น ๆ					
49	ฉันจะเลือกอาชีพที่มีรายได้มาก แม้จะต้องใช้ฝีมือ และความปรารถนาในการทำงาน					
50	ฉันจะเลือกอาชีพที่ได้ใช้ความคิดเป็นของตนเอง ได้อย่างเต็มที่					
51	อาชีพที่ฉันจะเลือกไม่มีผู้บังคับบัญชาหลายคน ..					
52	อาชีพที่ฉันจะเลือกต้องเป็นอาชีพที่ได้รับการ ยอมรับนับถือจากสังคมส่วนใหญ่					
53	อาชีพที่ฉันจะเลือกต้องก้าวหน้าเร็ว ทั้งด้าน ตำแหน่งและเงินเดือน					
54	อาชีพที่ฉันจะเลือกได้รับความสะดวกเพียงพอใน ด้านห้องพักและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ					
55	ฉันจะเลือกอาชีพที่มีลักษณะเป็นงานประจำ เป็น งานถาวรเปลี่ยนแปลงได้ยาก					
56	อาชีพที่ฉันจะเลือกเป็นอาชีพประเภทช่วยสร้าง ความสัมพันธ์ให้บุคคลได้รู้จักและติดต่อกัน					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดา ขอให้นักเรียนพิจารณาข้อความใดก็ได้ คือความเป็นจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติของบิดามารดาหรือผู้ปกครองต่อนักเรียนมากที่สุด แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องใดช่องหนึ่งทางขวามือดังนี้

บ่อยครั้งที่สุด หมายถึง บิดามารดาปฏิบัติต่อนักเรียนเช่นนั้นบ่อยครั้งที่สุด

บ่อยครั้ง หมายถึง บิดามารดาปฏิบัติต่อนักเรียนเช่นนั้นบ่อยครั้ง

ปานกลาง หมายถึง บิดามารดาปฏิบัติต่อนักเรียนเช่นนั้นเป็นบางครั้ง

นาน ๆ ครั้ง หมายถึง บิดามารดาปฏิบัติต่อนักเรียนเช่นนั้นน้อยมาก

ไม่เคยเลย หมายถึง บิดามารดาไม่เคยปฏิบัติต่อนักเรียนเช่นนั้นเลย

ข้อ	การปฏิบัติของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง	การแสดงพฤติกรรม				
		บ่อยครั้งที่สุด	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
1	บิดามารดาแสดงให้เด็กเรียนรู้ว่าท่านรักนักเรียนมาก					
2	บิดามารดาเป็นที่ปรึกษาของนักเรียนในเรื่องต่าง ๆ ที่นักเรียนต้องการปรึกษา					
3	เมื่อบิดามารดาอารมณ์เสีย ท่านมักจะพาลดุด่าหรือลงโทษนักเรียน					
4	บิดามารดาเพิกเฉย ไม่ชมเชยเมื่อนักเรียนทำความดี					
5	เมื่อนักเรียนจะไปไหนต้องขออนุญาตบิดามารดาก่อน					
6	บิดามารดาสนใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน					

ข้อ	การปฏิบัติของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง	การแสดงพฤติกรรม				
		บ่อยครั้ง ที่สุด	บ่อย ครั้ง	ปาน กลาง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย
7	บิดามารดาลงโทษนักเรียนมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับอารมณ์ของท่าน					
8	นักเรียนเป็นเด็กดี จึงไม่ถูกลงโทษจากบิดามารดา					
9	บิดามารดาไม่เคยแสดงให้นักเรียนรู้ว่าท่านรักนักเรียนมากเพียงใด					
10	บิดามารดาให้การสนับสนุนและช่วยเหลือนักเรียนในเรื่องการเรียนและอื่น ๆ					
11	เมื่อนักเรียนกลับผิดเวลา บิดามารดามักจะถามสาเหตุจากนักเรียน					
12	เมื่อนักเรียนมีปัญหาเรื่องต่าง ๆ บิดามารดาจะเห็นใจและให้ความช่วยเหลือนักเรียนเป็นอย่างดี					
13	บิดามารดาไม่ปล่อยให้นักเรียนพ้นจากสายตาของท่านเลย					
14	บิดามารดาเป็นผู้คอยแนะนำชี้แนวทางทุกอย่างแก่นักเรียน					
15	บิดามารดามักตักเตือนเรื่องมารยาทของนักเรียนต่อหน้าบุคคลอื่น					
16	นักเรียนทำสิ่งของภายในบ้านเสียหายจะถูกบิดามารดาตีทันที					

ข้อ	การปฏิบัติของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง	การแสดงพฤติกรรม				
		บ่อยครั้ง ที่สุด	บ่อย ครั้ง	ปาน กลาง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย
17	บิดามารดาชอบพูดคุยกับนักเรียนด้วยเสียง อันไพเราะนุ่มนวล					
18	บิดามารดาแสดงให้นักเรียนรู้ว่า ท่านภูมิใจใน ตัวนักเรียนมาก					
19	ก่อนที่บิดามารดาจะให้สิ่งของต่าง ๆ แก่ นักเรียนท่านมักบอกนักเรียนทำความดี อะไรไว้					
20	บิดามารดาเปิดโอกาสให้นักเรียนอธิบายก่อนที่ จะดุตำหนิหรือลงโทษ					
21	บิดามารดาต้องการให้นักเรียนเล่าให้ฟังอย่าง ละเอียดถึงการออกไปเที่ยวนอกบ้านทุกครั้ง ..					
22	บิดามารดาคอยสอดส่องดูแลความประพฤติของ นักเรียนอย่างใกล้ชิด					
23	เมื่อนักเรียนกลับบ้านคิดเวลาบิดามารดาจะดู นักเรียนทันที					
24	บิดามารดาดูนักเรียนทุกครั้งเมื่อนักเรียนแต่งกาย ไม่เรียบร้อย					
25	บิดามารดาให้การยอมรับและให้ความสำคัญแก่ นักเรียน					
26	เมื่อบิดามารดาจะสนับสนุนให้นักเรียนทำสิ่งใด ท่านมักจะอธิบายเหตุผลประกอบด้วย					

ข้อ	การปฏิบัติของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง	การแสดงพฤติกรรม				
		บ่อยครั้ง ที่สุด	บ่อย ครั้ง	ปาน กลาง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย
27	บิดามารดาไม่ชอบให้นักเรียนออกจากบ้านโดย ไม่มีผู้ใหญ่ควบคุม					
28	บิดามารดาลงโทษนักเรียนโดยการงดให้สิ่งที่ นักเรียนชอบ					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามการรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพ

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพของนักเรียน การตอบแบบสอบถามนี้ ไม่มีผลกระทบต่อการศึกษาของนักเรียน คำถามแต่ละข้อไม่มีข้อถูกข้อผิด ดังนั้นขอให้นักเรียนตอบตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด คำตอบของนักเรียนจะเป็นประโยชน์ต่องานด้านแนะแนวเป็นอย่างยิ่ง โดยพิจารณาข้อความในแต่ละข้อว่านักเรียนได้รับข้อมูลมากน้อยเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับปริมาณการได้รับข้อมูลของนักเรียนดังนี้

- มากที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับที่ได้รับข้อมูลของนักเรียนมากที่สุด
 มาก หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับที่ได้รับข้อมูลของนักเรียนมาก
 ปานกลาง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับที่ได้รับข้อมูลของนักเรียนพอสมควร
 น้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับที่ได้รับข้อมูลของนักเรียนน้อย
 ไม่ได้รับ หมายถึง ข้อความนั้นนักเรียนไม่ได้รับข้อมูลเลย

ข้อ	นักเรียนได้รับข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ	ปริมาณการได้รับ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ได้รับ
1	วิทยุ โทรทัศน์					
2	นิทรรศการแนะแนว					
3	จุลสาร แผ่นพับ โบสเตอร์					
4	ครู-อาจารย์					
5	อาจารย์แนะแนว					
6	กลุ่มเพื่อน					
7	บิดามารดา					
8	ญาติพี่น้อง					

ภาคผนวก ข
คุณภาพเครื่องมือ

ตาราง 16 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามค่านิยมในการเลือกอาชีพ

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	3.62	22	8.12
2	2.86	23	5.71
3	4.71	24	5.20
4	2.57	25	5.50
5	3.55	26	6.22
6	5.94	27	4.54
7	6.88	28	4.32
8	5.00	29	2.86
9	5.80	30	3.08
10	6.10	31	3.77
11	5.38	32	3.07
12	3.58	33	2.43
13	3.44	34	2.86
14	5.35	35	7.27
15	4.32	36	4.63
16	6.21	37	4.72
17	3.83	38	4.81
18	4.30	39	7.45
19	2.88	40	6.73
20	4.25	41	4.45
21	4.08	42	3.50

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อ	ค่าอำนาจจํานนก (t)	ข้อ	ค่าอำนาจจํานนก (t)
43	3.81	50	7.27
44	4.00	51	4.59
45	3.47	52	6.86
46	3.67	53	5.64
47	3.40	54	3.56
48	5.02	55	3.92
49	4.00	56	2.25

ค่าความเชื่อมั่น = 0.917

ตาราง 17 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามตัวแปรการอบรมเลี้ยงดู

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	6.46	19	3.34
2	7.11	20	4.54
3	1.80	21	4.75
4	2.75	22	3.52
5	5.38	23	3.34
6	7.29	24	2.21
7	2.61	25	5.77
8	3.20	26	4.43
9	3.72	27	5.47
10	4.44	28	5.39
11	2.65		
12	7.04		
13	2.98		
14	6.06		
15	2.63		
16	3.95		
17	5.71		
18	5.06		

ค่าความเชื่อมั่น = 0.695

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวสุมา ชัยลักษณ์นันท์
 สถานที่เกิด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน 2-4 ถนนบรมอาสน์ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์
 ประวัติการศึกษา
 พ.ศ. 2525 วิทยาศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและแนะแนว
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 พ.ศ. 2541 การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว)
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี

บทคัดย่อ
ของ
สุมา ชัยลักษณะานนท์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
กุมภาพันธ์ 2542

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวนตัวแปรดังนี้คือ ตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพเกี่ยวกับอาชีพ ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู การศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา รายได้ของบิดามารดา ความคาดหวังของบิดามารดา การรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพและเขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์ ปีการศึกษา 2541 จำนวน 950 คน เป็นนักเรียนชาย 463 คน นักเรียนหญิง 487 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

1. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียน

1.1 ตัวแปรเพศ มีความสัมพันธ์กับค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านรายได้ ด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้า ด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านบริการสังคม และค่านิยมในการเลือกอาชีพโดยรวมทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.2 ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านรายได้ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความมีอิสระ ด้านความมีอำนาจและการเป็นผู้นำ ด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้า ด้านสภาพแวดล้อมที่ดี ด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านบริการสังคม และค่านิยมในการเลือกอาชีพโดยรวมทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.3 ตัวแปรอาชีพของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความมีอิสระ ด้านความมีอำนาจและการเป็นผู้นำ ด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้า ด้านสภาพแวดล้อมที่ดี และค่านิยมในการเลือกอาชีพโดยรวมทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.4 ตัวแปรความคาดหวังของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความมีอิสระ ด้านความมีอำนาจและการเป็นผู้นำ ด้านความมั่นคงปลอดภัย และค่านิยมในการเลือกอาชีพโดยรวมทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.5 ตัวแปรการรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพมีความสัมพันธ์กับค่านิยมในการเลือกอาชีพ ด้านรายได้ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความมีอำนาจและการเป็นผู้นำ ด้านเกียรติยศชื่อเสียง และความก้าวหน้า ด้านสภาพแวดล้อมที่ดีและด้านบริการสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ตัวแปรที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีดังนี้

2.1 ตัวแปรที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านรายได้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู การรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพและเพศสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของค่านิยมในการเลือกอาชีพได้ร้อยละ 14.4

2.2 ตัวแปรที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู การรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพและรายได้ของบิดามารดาสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของค่านิยมในการเลือกอาชีพได้ร้อยละ 17.4

2.3 ตัวแปรที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความมีอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูและความคาดหวังของบิดามารดาสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของค่านิยมในการเลือกอาชีพได้ร้อยละ 4.9

2.4 ตัวแปรที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความมีอำนาจและการเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคาดหวังของบิดามารดาสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของค่านิยมในการเลือกอาชีพได้ร้อยละ 7

2.5 ตัวแปรที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ เพศ การรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพ การอบรมเลี้ยงดู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดาและเขตที่อยู่อาศัยของนักเรียนสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของค่านิยมในการเลือกอาชีพได้ร้อยละ 14.2

2.6 ตัวแปรที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านสภาพแวดล้อมที่ดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพ อาชีพของบิดามารดาและการอบรมเลี้ยงดูสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของค่านิยมในการเลือกอาชีพได้ร้อยละ 5.9

2.7 ตัวแปรที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านความมั่นคงปลอดภัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ เพศ และการอบรมเลี้ยงดูสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของค่านิยมในการเลือกอาชีพได้ร้อยละ 10

2.8 ตัวแปรที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพด้านบริการสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู เพศ และการรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของค่านิยมในการเลือกอาชีพได้ร้อยละ 4.1

2.9 ตัวแปรที่ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพโดยรวมทุกด้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ เพศ เขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน การอบรมเลี้ยงดูและอาชีพของบิดามารดาสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของค่านิยมในการเลือกอาชีพได้ร้อยละ 13.3

VARIABLES RELATED TO OCCUPATIONAL VALUES OF MATHAYOM
SUKSA III STUDENTS OF SCHOOLS UNDER THE DEPARTMENT
OF GENERAL EDUCATION CHANGWAT UTTARADIT

AN ABSTRACT

BY

SUMA CHAILUKSANANON

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master of
Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

February 1999

The purpose of this research was to study variables related to occupational values of Mathayom Suksa III students of schools under the Department of General Education in Changwat Uttaradit in the academic year 1998. The personal variables were sex grade point average and personality. The environmental variables were child rearing, parents' education, parents' occupational, parents' income, parents' expectation, information and students' living areas 950 students 463 males and 487 females were studied using the questionnaires about the variables related to occupational values. The data obtained were analysed by the multiple regression analysis.

The results of study were as follows :

1. Variables related to occupational values

1.1 Sex had a significant relationship to the occupational values in the areas of profile, prestige and leadership, security, social service and in all aspects of occupational values at .01 level.

1.2 Child rearing had a significant relationship to the occupational values in the areas of profile, creativity, independence, power and leadership, prestige and advancement, surrounding, security, social service and in all aspects of occupational values at .01 level.

1.3 Parents' occupational had a significant relationship to the occupational values in the areas of creativity, power and leadership, prestige and advancement, surrounding and in all aspects of occupational values at .01 level.

1.4 Parents' expectation had a significant relationship to the occupational values in the areas of creativity, independence, power and leadership security and in all aspects of occupational values at .01 level.

1.5 Information had a significant relationship to the occupational values in the areas of profile, creativity, power and leadership, prestige and advancement, surrounding and social service at .01 level.

2. Variables predicting occupational values

2.1 Work atmosphere variables, i.e., child rearing, information and sex significantly predicted Mathayom Suksa III students' occupational values in the area of profile at .01 level with 14.4 %

2.2 Work atmosphere variables, i.e., child rearing information and parents' income significantly predicted Mathayom Suksa III students' occupational values in the area of creativity at .01 level with 17.4 %

2.3 Work atmosphere variables, i.e., child rearing and parents' expectation significantly predicted Mathayom Suksa III' students' occupational values in the area of independence at .01 level with 4.9 %

2.4 Work atmosphere variables, i.e., child rearing, grade point average and parents' expectation significantly predicted Mathayom Suksa III students' occupational values in the area of power and leadership at .01 level with 7 %

2.5 Work atmosphere variables, i.e., sex, information, child rearing, grade point average, parents' occupational, parents' education level and location significantly predicted Mathayom Suksa III students' occupational values in the area of prestige and advancement at .01 level with 14.2 %

2.6 Work atmosphere variables, i.e., information parents' occupational and child rearing significantly predicted Mathayom Suksa III students' occupational values in the area of surrounding at .01 level with 5.9 %

2.7 Work atmosphere variables, i.e., sex and child rearing significantly predicted Mathayom Suksa III students' occupational values in the area of security at .01 level with 10 %

2.8 Work atmosphere variables, i.e; child rearing sex and information significantly predicted Mathayom Suksa III students' occupational values in the area of social service at .01 level with 4.1 %

2.9 Work atmosphere variables i.e., sex location, child rearing and parents' occupational significantly predicted Mathayom Suksa III students' occupational values of all the areas at .01 level with 13.3 %